

**LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU
OBSZARU DZIAŁANIA
LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA „NATURA I KULTURA”**

STYCZEŃ 2013

Lokalna Strategia Rozwoju obszaru działania LGD „Natura i Kultura”
obejmującego teren gmin: **Celestynów, Karczew, Kołbiel, Osieck,
Sobienie-Jeziory, Wiązowna**

Powiat: otwocki

Województwo: mazowieckie

Autorzy LSR:

Mieszkańcy obszaru uczestniczący w konsultacjach społecznych, badaniu sondażowym
i inicjatywach
oraz

Lokalna Grupa Działania „Natura i Kultura”

Stowarzyszenie „LGD Natura i Kultura” o numerze KRS: 0000266167

Adres:

ul. Lubelska 59

05-462 Wiązowna

www.naturaikultura.pl

Kontakt:

Prezes: Paweł Tywoniuk

tel. 22 610 44 93

e-mail: biuro@naturaikultura.pl

Zarząd:

Paweł Tywoniuk - Prezes

Bartłomiej Tkaczyk - Wiceprezes

Paweł Mucha - Skarbnik

Krzysztof Kasprzak - Sekretarz

WSTĘP	5
--------------------	----------

1. CHARAKTERYSTYKA LGD JAKO JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNEJ ZA REALIZACJĘ LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU

7

1.1 NAZWA I STATUS PRAWNY LGD ORAZ DATA WPISU DO KRAJOWEGO REJESTRU SĄDOWEGO I NUMER W TYM REJESTRZE	7
1.2 OPIS PROCESU BUDOWANIA PARTNERSTWA	8
1.3 CHARAKTERYSTYKA CZŁONKÓW LGD I SPOSÓB ROZSZERZANIA LUB ZMIANY SKŁADU LGD	10
1.4 STRUKTURA RADY PROGRAMOWEJ LGD „NATURA I KULTURA”, DO KTÓREJ WYŁĄCZNEJ WŁAŚCIWOŚCI NALEŻY WYBÓR OPERACJI ZGODNIE Z ART. 62 UST. 4 ROZPORZĄDZENIA NR 1698/2005	13
1.5 ZASADY I PROCEDURY FUNKCJONOWANIA LGD ORAZ ORGANU DECYZYJNEGO	14
1.6 KWALIFIKACJE I DOŚWIADCZENIE OSÓB WCHODZĄCYCH W SKŁAD ORGANU DECYZYJNEGO	19
1.7 DOŚWIADCZENIE LGD I CZŁONKÓW LGD W REALIZACJI OPERACJI.....	24

2. OPIS OBSZARU OBJĘTEGO LSR WRAZ Z UZASADNIENIEM JEGO WEWNĘTRZNEJ SPÓJNOŚCI

28

2.1 WYKAZ GMIN WCHODZĄCYCH W SKŁAD LGD „NATURA I KULTURA”	28
2.2 UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE, GEOGRAFICZNE I PRZYRODNICZE.....	28
2.3 UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE I KULTUROWE	33
2.4 OCENA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA OBSZARU, W TYM POTENCJAŁY DEMOGRAFICZNEGO I GOSPODARCZEGO OBSZARU ORAZ POZIOM AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ	36
2.5 SPECYFIKA OBSZARU	43

3. ANALIZA SWOT OBSZARU OBJĘTEGO STRATEGIĄ ORAZ WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z PRZEPROWADZONEJ ANALIZY

46

3.1. OCENA POTENCJAŁU OBSZARU	46
3.2 CZYNNIKI OTOCZENIA	48
3.3 WNIOSKI Z ANALIZY SWOT.....	50

4. CELE OGÓLNE, SZCZEGÓŁOWE LSR ORAZ PLANOWANE PRZEDSIĘWZIĘCIA

53

4.1 WIZJA ROZWOJU OBSZARU „NATURA I KULTURA”	53
4.2 CELE OGÓLNE I SZCZEGÓŁOWE LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU NA OKRES 2008 - 2015.....	54
4.3. PLANOWANE PRZEDSIĘWZIĘCIA	55
4.4 BUDŻET PRZEDSIĘWZIĘĆ I CELÓW OGÓLNYCH	65

5. MISJA LGD „NATURA I KULTURA”

65

6. SPÓJNOŚĆ SPECYFIKI OBSZARU Z CELAMI LSR

66

7. ZINTEGROWANY CHARAKTER PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ.....

68

8. INNOWACYJNY CHARAKTER PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

70

<u>9. PROCEDURA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR, WYBORU OPERACJI PRZEZ LGD, ODWOŁANIA OD ROZSTRZYGNIEĆ ORGANU DECYZYJNEGO W SPRAWIE WYBORU OPERACJI W RAMACH DZIAŁANIA „WDRAŻANIE LSR”, KRYTERIÓW WYBORU OPERACJI A TAKŻE PROCEDURY ZMIANY TYCH KRYTERIÓW</u>	<u>71</u>
9.1 OGÓLNA PROCEDURA WYBORU OPERACJI.....	72
9.2 PROCEDURA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR.....	73
9.3 PROCEDURA OCENY OPERACJI NA PODSTAWIE LOKALNYCH KRYTERIÓW	75
9.4 PROCEDURA ZMIANY LOKALNYCH KRYTERIÓW WYBORU	83
<u>10. OKREŚLENIE BUDŻETU LSR NA KAŻDY ROK JEJ REALIZACJI</u>	<u>87</u>
<u>11. OPIS PROCESU PRZYGOTOWANIA I KONSULTOWANIA LSR</u>	<u>91</u>
<u>12. OPIS PROCESU WDRAŻANIA I AKTUALIZACJI LSR</u>	<u>92</u>
<u>13. ZASADY I SPOSÓB DOKONYWANIA OCENY (EWALUACJI) WŁASNEJ</u>	<u>93</u>
<u>14. POWIĄZANIA LSR Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI ZWIĄZANYMI Z OBSZAREM OBJEKTYM LGD.....</u>	<u>97</u>
<u>15. PLANOWANE DZIAŁANIA, PRZEDSIĘWZIECIA I OPERACJE REALIZOWANE PRZEZ LGD W RAMACH INNYCH PROGRAMÓW WDRAŻANYCH NA OBSZARZE OBJEKTYM LSR</u>	<u>99</u>
<u>16. PRZEWIDYWANY WPŁYW REALIZACJI LSR NA ROZWÓJ REGIONU I OBSZARÓW WIEJSKICH.....</u>	<u>100</u>
<u>17. INFORMACJA O DOŁĄCZONYCH DO LSR ZAŁĄCZNIKACH.....</u>	<u>101</u>
ZAŁĄCZNIK 1 OPIS WARUNKÓW TECHNICZNYCH I LOKALOWYCH BIURA LGD.....	102
ZAŁĄCZNIK 2 OPISY STANOWISK PRACOWNIKÓW LGD	104
ZAŁĄCZNIK 3 ZESTAWIENIE TABEL	110
ZAŁĄCZNIK 4 ZESTAWIENIE RYSUNKÓW I WYKRESÓW	111

WSTĘP

Niniejszy dokument jest rezultatem prac planistycznych, konsultacyjnych i warsztatowych prowadzonych w okresie, od 11 czerwca 2010 r. do 22 października 2010 r. - przez mieszkańców obszaru działania LGD „Natura i Kultura” obejmującego teren gmin Celestynów, Karczew, Kolbiel, Sobienie-Jeziory, Osieck i Wiązowna.

Autorstwo niniejszej strategii należy w szczególności do przedstawicieli lokalnej społeczności w postaci Lokalnej Grupy Działania, jakkolwiek na każdym etapie ustaleń diagnostycznych oraz strategicznych prowadzone były bezpośrednie konsultacje z mieszkańcami poszczególnych gmin gwarantujące zgodność zapisanych w dokumencie wniosków z opinią mieszkańców. Zdanie mieszkańców pozyskano także poprzez przeprowadzenie badania sondażowego wśród trzech sektorów, tj. biznesowego, publicznego oraz społecznego.

Aktualizacja Lokalnej Strategii Rozwoju odbyła się w następujący sposób:

- przeprowadzone zostały warsztaty moderacyjne, w których uczestniczyli przedstawiciele organów Stowarzyszenia i pracownicy biura
- przeprowadzone zostały konsultacje społeczne w siedzibie Stowarzyszenia
- przeprowadzone zostały konsultacje społeczne z mieszkańcami w każdej gminie członkowskiej

Podczas sporządzania niniejszego opracowania, kierowano się Wytycznymi Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Instrukcjami oraz Podręcznikiem sporządzania Lokalnej Strategii Rozwoju, dotyczącymi struktury i zawartości opracowania, zatem jest ono zgodne z wymienionymi tam ustaleniami. Struktura dokumentu posiada następujący układ:

Charakterystyka LGD jako jednostki odpowiedzialnej za realizację strategii

Jako pierwszy umieszczono rozdział charakteryzujący powstałe partnerstwo - Lokalną Grupę Działania „Natura i Kultura”. W tym rozdziale opisano proces tworzenia się LGD, członków, sposób działania oraz władze Stowarzyszenia „Natura i Kultura”. W dalszej części przedstawiono kwalifikacje i doświadczenie Rady oraz doświadczenie całego Stowarzyszenia w realizacji przedsięwzięć na rzecz rozwoju obszaru.

Charakterystyka obszaru objętego LSR

Opis obszaru koncentruje się na charakterystyce położenia i uwarunkowań geograficznych oraz środowiskowych, a także sytuacji kulturowej z ujęciem historii obszaru. Przyświeca mu koncentracja na tych aspektach obszaru, które stanowią bazę do jego rozwoju. W drugiej części diagnozy obszaru scharakteryzowano natomiast uwarunkowania demograficzne i gospodarcze obszaru dla jego dalszego rozwoju, szczególnie w odniesieniu do jakości życia na danym obszarze oraz perspektyw jej poprawy.

W opisie specyfiki obszaru dokonano krótkiego uzasadnienia podobieństwa i odrębności od innych obszarów w płaszczyźnie przyrodniczo-środowiskowej, kulturowej, historycznej, demograficznej i gospodarczej. Wykazane również zostały czynniki budujące identyfikację mieszkańców z obszarem oraz wskaźniki, które w toku tworzenia LSR i powstawania LGD znalazły swój widoczny wyraz w postawach mieszkańców.

Analiza SWOT obszaru objętego LSR

Analiza SWOT stanowi efekt pracy warsztatowo-konsultacyjnej Lokalnej Grupy Działania oraz przedstawicieli społeczności lokalnej będących uczestnikami konsultacji. W tym znaczeniu posłużyła ona za syntetyczną metodę weryfikacji powstałej diagnozy obszaru, stanowiąc jednocześnie bazę dla określania kierunków strategicznych rozwoju obszaru realizacji LSR. Analiza SWOT przedstawia obszar działania LGD, z punktu widzenia jego potencjału strategicznego, wskazując na jego najważniejsze mocne i słabe strony. Dzięki zestawieniu zidentyfikowanych słabych i mocnych stron obszaru z barierami rozwoju płynącymi z dalszego i bliższego otoczenia, możliwe było takie ukierunkowanie dalszych planów rozwoju tak, aby w długim okresie następowało stopniowe wzmocnienie mocnych stron i sukcesywna niwelacja słabych, przy uwzględnieniu możliwości jakie stwarza otoczenie.

Wnioski zawarte w tej części strategii potwierdzone zostały wynikami badania sondażowego przeprowadzonego na obszarze realizacji LSR.

Wizja rozwoju obszaru – wizja obszaru charakteryzuje pożądaną jego stan docelowy. Powstała ona w rezultacie spotkań z mieszkańcami i warsztatów w gronie LGD.

Misja Lokalnej Grupy Działania „Natura i Kultura” – punkt ten zawiera precyzyjne i skrótowe sformułowanie roli LGD, jaką przyjmuje w zakresie wspierania rozwoju obszaru „Natura i Kultura”.

LSR – cele, przedsięwzięcia i planowany budżet

Najważniejsza część strategii obejmuje wybrane tematy strategiczne oraz kierunki strategiczne uporządkowane wg następującego układu:

- cele ogólne (w tradycyjnym przyporządkowaniu do dwóch obszarów tematycznych tj. poprawy jakości życia oraz wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych),
- cele szczegółowe,

- planowane przedsięwzięcia,
- wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania

W dalszej części rozdziału, przedstawiono uzasadnienie wyborów kierunków działania. Wykazano spójność wybranych kierunków rozwoju z charakterystyką obszaru oraz jej syntetycznym ujęciem w postaci metody SWOT. Przytoczono, w jaki sposób prowadzone zostały poszczególne etapy pracy zmierzającej do wygenerowania ustaleń planistycznych oraz zarysu działań na poziomie operacyjnym na najbliższe lata. Skoncentrowano się tu na opisie wielu płaszczyzn komunikacji ze społecznością, aktywnych podczas sporządzania LSR.

W dalszej części wskazano na duży udział społeczności lokalnych reprezentowanych przez przedstawicieli różnych sektorów: publicznego, gospodarczego oraz społecznego, reprezentowanego przez przedstawicieli różnego typu organizacji działających na obszarze. Przedstawiona została metodyka włączania wyników pracy z mieszkańcami w formę ostatecznego dokumentu LSR.

Uzasadnienie podejścia zintegrowanego i innowacyjnego – punkt ten zawiera charakterystykę zaplanowanych działań strategicznych i operacyjnych w kontekście poziomu ich innowacyjności w skali lokalnej jak i regionalnej oraz krajowej, a także charakter i zakres zintegrowania w planowanych działaniach różnych sektorów, grup beneficjentów i płaszczyzn działania.

W kolejnym rozdziałach przedstawiona została procedura oceny zgodności operacji z LSR, procedura wyboru operacji przez LGD, odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji w ramach działania „Wdrażanie LSR”, odwołania w sprawie kryteriów wyboru operacji a także procedura zmiany tych kryteriów. Powyższe procedury są zgodne z charakterystyką obszaru, Analizą SWOT i kierunkami jego rozwoju. Ich wdrożenie w życie przyczyni się do planowanego wykorzystania środków zgodnie z założeniami rozwoju obszaru „Natura i Kultura”

W kolejnym punkcie zamieszczono planowany budżet LGD na najbliższy okres programowania.

Wdrażanie, aktualizacja i ewaluacja LSR - w rozdziale tym scharakteryzowano pokrótce działania LGD na rzecz wdrożenia LSR oraz sposoby jej aktualizacji (wewnętrzne przez członków LGD oraz na wnioski mieszkańców).

Powiązanie LSR z dokumentami strategicznymi regionu - punkt ten zawiera skrótową analizę LSR w relacji do założeń nadrzędnych, dokumentów regionalnych i krajowych wyznaczających kierunki rozwoju na najbliższe lata.

Przewidywany wpływ na rozwój obszarów wiejskich – w tym punkcie opisany został wpływ zaplanowanych działań na rozwój obszaru „Natura i Kultura”, w kontekście jego specyfiki oraz posiadanych zasobów.

Informacja o załącznikach

Punkt ten zawiera informację o załączonych do LSR dokumentach i zestawieniach.

1. CHARAKTERYSTYKA LGD JAKO JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNEJ ZA REALIZACJĘ LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU

1.1 NAZWA I STATUS PRAWNY LGD ORAZ DATA WPISU DO KRAJOWEGO REJESTRU SĄDOWEGO I NUMER W TYM REJESTRZE

Tabela 1 Nazwa LGD, Status prawny, data wpisu do KRS, numer KRS

Nazwa LGD	<p>Oficjalna nazwa brzmi: Lokalna Grupa Działania „Natura i Kultura”.</p> <p><i>Obrana nazwa odzwierciedla cechy obszaru geograficznego, a także cechy jego mieszkańców dążących do wspólnego rozwoju danego obszaru. Stanowi ona również motto działania LGD, która zamierza harmonijnie łączyć elementy kulturowe oraz uwarunkowania i zasoby przyrodnicze obszaru.</i></p>
Status prawny LGD	<p>LGD „Natura i Kultura” posiada status prawny stowarzyszenia, dostosowanego do wymogów art. 15 ustawy z 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFROW</p>
Data wpisu do KRS	<p><i>Postanowieniem Sądu Rejonowego dla Miasta Stołecznego Warszawy w Warszawie XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie Sygnatura sprawy WA.XIV NS-REJ. KRS/019798/06/468 Stowarzyszenie " Natura i Kultura " zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 19.10.2006r.pod numerem KRS 0000266167.</i></p> <p><i>W dniu 4 listopada 2008r. r. odbyło się Walne Zebranie, na którym uchylono stary statut i przyjęto nowy, opierający się na nowej ustawie, która dopuszcza posiadanie członkostwa w stowarzyszeniu przez osoby prawne. Nowy statut zawierał również zmiany związane z wprowadzeniem Rady, jako Organu Decyzyjnego</i></p> <p><i>Dnia 12.12.2008r. do sądu został złożony wniosek o zatwierdzenie nowego statutu.</i></p> <p><i>Dnia 29.12.2008 r. do sądu został złożony wniosek o zmianę żądania określonego we wniosku z dnia 12.12.2008 r.</i></p> <p><i>Postanowieniem Sądu Rejonowego dla Miasta Stołecznego Warszawy w Warszawie XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie Sygnatura sprawy WA.XIV NS-REJ.KRS/025645/08/288 w dniu 21.01.2009 został zatwierdzony nowy Statut Stowarzyszenia LGD "Natura i Kultura"</i></p> <p><i>W dniu 29.12.2009 r. do sądu został złożony wniosek o dokonanie zmian danych dotyczących podziału funkcji w Zarządzie Stowarzyszenia.</i></p> <p><i>Postanowieniem Sądu Rejonowego dla Miasta Stołecznego Warszawy w Warszawie XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie Sygnatura sprawy WA.XIV NS-REJ.KRS/001412/10/599 w dniu 27.01.2010 r. został zatwierdzony nowy skład Zarządu Stowarzyszenia.Dnia 29.10.2010 r. do sądu został złożony wniosek o zatwierdzenie nowego statutu oraz o dokonanie zmian danych dotyczących podziału funkcji w Zarządzie Stowarzyszenia.</i></p> <p><i>Postanowieniem Sądu Rejonowego dla Miasta Stołecznego Warszawy w Warszawie XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie Sygnatura sprawy WA.XIV NS-REJ.KRS/025820/10/820 został zatwierdzony nowy skład Zarządu Stowarzyszenia.</i></p> <p><i>Dnia 24.02.2011 r. do sądu został złożony wniosek o zatwierdzenie zmian w statucie Stowarzyszenia oraz podziału funkcji w Zarządzie.</i></p> <p><i>Postanowieniem Sądu Rejonowego dla Miasta Stołecznego Warszawy w Warszawie XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie Sygnatura sprawy WA.XIV NS-REJ.KRS/003493/11/713 zostały zatwierdzone zmiany w Statucie Stowarzyszenia oraz zmiany w funkcji w Zarządzie.</i></p>
Numer KRS	<p>Stowarzyszenie „Natura i Kultura” wpisane zostało do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem: KRS 0000266167 Sąd w Rejonowego dla Miasta Stołecznego w Warszawie XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie .</p>

1.2 OPIS PROCESU BUDOWANIA PARTNERSTWA

Historia LGD „Natura i Kultura” w świetle etapów programu Leader

W rezultacie zetknięcia z informacjami na temat Pilotażowego Programu Leader+ przedstawiciele gmin oraz organizacji pozarządowych zorganizowali spotkanie, którego celem było rozpatrzenie możliwości współpracy w ramach Schematu I PPL. Odbyło się ono latem 2004 roku. Uczestniczyli w nim przedstawiciele 6 gmin wchodzących obecnie w zakres Partnerstwa Natura i Kultura oraz Siennicy¹ a także organizacje pozarządowe, takie jak m. in.: Polski Klub Ekologiczny, Społeczny Instytut Ekologiczny, Stowarzyszenie „Wola Ducka”. W wyniku spotkania została powołana grupa inicjatywna zajmująca się przygotowaniem wniosku do Schematu I, Pilotażowego Programu Leader+. Wniosek do Schematu I późniejszego Stowarzyszenia „Natura i Kultura” był jednym z wyżej ocenionych – zdobył 12 punktów na 14 możliwych i był na drugim miejscu w województwie.

Wnioskodawcą i koordynatorem grupy podczas realizacji działań w ramach Schematu I była gmina Celestynów, a z jej ramienia za całokształt prac odpowiadał Sekretarz Gminy Celestynów – animator partnerstw lokalnych i znany działacz społeczny – Zbigniew Rak. Do bezpośredniej realizacji projektu została powołana grupa robocza w składzie:

- Paweł Ajdacki – PTTK Otwock – autor wielu przewodników turystycznych po okolicy,
- Ewa Weremczuk – Stowarzyszenie Rolników Ekologicznych „EKOLAND”,
- Piotr Krośniak – stypendysta Fundacji Heinricha Böll z zakresu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- Jacek Kałużko – dziennikarz, podróżnik, fotografik, pasjonat i miłośnik folkloru, autor wielu publikacji z zakresu kultury lokalnej,
- Wojciech Sobociński – Polski Klub Ekologiczny, Centrum Ochrony Mokrudeł CMOK
- Emilia Waszkiewicz – Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, doradca rolny, specjalista z zakresu programów rolnośrodowiskowych,
- Szymon Sieniarski – Społeczny Instytut Ekologiczny, animator partnerstw lokalnych;

Jako jedna z nielicznych grupa inicjatywna posiadała w swoim w składzie aż dwóch animatorów partnerstw lokalnych, którzy ukończyli szkolenie realizowane przez Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich. Dodatkowo, Zbigniew Rak został zaproszony do udziału w pracach grupy roboczej przy Ministrze Rolnictwa do spraw przyszłych regulacji w zakresie Programu Leader w Polsce. W toku pracy nad strategią prowadzone były również konsultacje z innymi animatorami partnerstwa lokalnych oraz z przedstawicielami takich organizacji jak Izba Produktu Regionalnego i Forum Inicjatyw Oświatowych.

Przy tak dużym udziale ekspertów i osób z organizacji pozarządowych (w tym zajmujących się Programem Leader) zadbane jednocześnie o udział społeczności lokalnej w tworzeniu strategii, tak aby nie powstał dokument oderwany od potrzeb i punktu widzenia mieszkańców obszaru. Włączenie organizacji pozarządowych umożliwiło skuteczną komunikację ze społecznością lokalną, której najbardziej aktywni przedstawiciele zostali włączeni do prac. W pracach uczestniczyli także przedstawiciele patronujących inicjatywie instytucji publicznych takich jak: Mazowiecki Park Krajobrazowy, Nadleśnictwo Celestynów i Mińsk Mazowiecki, Starostwa Powiatowe. W toku prac nad strategią w każdej z gmin jedna osoba (oddelegowany pracownik urzędu gminy) była odpowiedzialna za koordynowanie prac nad strategią. W każdym urzędzie gminy powstał punkt kontaktowy odpowiedzialny za informowanie społeczności lokalnej i zbieranie uwag i propozycji. Dzięki tak szerokiemu gronu osób włączonych w pracę nad strategią udało się uwzględnić potrzeby i dążenia lokalnej społeczności.

Historia powstania LGD „Natura i Kultura” w świetle procesu aktywizacji mieszkańców do uczestnictwa w inicjatywie Leader

Zakres działań zaplanowanych we wniosku do Schematu I PPL+ zakładał rozwijanie inicjatywy wielotorowo. Zaplanowane zostały zatem działania informacyjne, promocyjne, aktywizujące oraz zmierzające do wypracowania Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich jako dokumentu startowego dla wszelkich działań, a także przede wszystkim zawiązania się Lokalnej Grupy Działania.

Realizację działań w ramach Schematu I rozpoczęła konferencja pt.: „Natura i Kultura naszą wspólną szansą”, która odbyła się 22 marca 2006 r. w Warszawie. Uczestnikami konferencji byli m.in. przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa, FAOW, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego (który jej patronował) i inni. Jej celem, oprócz zaprezentowania inicjatywy „Natura i Kultura”, było rozpropagowanie idei Programu Leader.

W ramach prac finansowanych ze Schematu I przeprowadzono konsultacje z mieszkańcami (w każdej z gmin, odbyły się one w listopadzie 2005 r.) oraz warsztaty dla LGD.

W ramach realizacji projektu powstały szczegółowe analizy obszaru, takie jak:

¹ Gmina ta obecnie jest członkiem innej, sąsiedniej LGD

- analiza aktywności i potencjału społecznego,
- analiza istniejących strategii, planów zagospodarowania,
- analiza przyrodniczo-rolniczej
- analiza dziedzictwa kulturowego regionu
- analiza możliwości rozwoju przetwórstwa lokalnego
- analiza możliwości wypromowania produktu lokalnego
- analiza możliwości rozwoju sieci ścieżek rowerowych

Poniżej opisane zostały wybrane dwa kluczowe sposoby pracy tj. szkolenia informacyjne oraz warsztatowa forma pracy (w tym konsultacje z mieszkańcami). Obrana metodologia prac pozwoliła na uzyskanie rozwiązań zgodnie z zasadą Programu Leader mówiącą o oddolności inicjatyw. W pracy brały czynny udział osoby reprezentujące różne sektory, punkty widzenia i zarazem grupy interesów, co stanowi nieoceniony i unikalny wkład w budowanie strategii rozwoju obszaru.

Szkolenia i seminaria o charakterze informacyjnym

Celem prowadzonych spotkań informacyjnych było zapoznanie przedstawicieli lokalnej społeczności z Programem Leader oraz korzyściami dla regionu płynącymi z podjętej inicjatywy. Jako najistotniejszy z celów szczegółowych natomiast obrano wyłonienie najbardziej aktywnych osób posiadających wysoką motywację do zaangażowania się w prace nad Strategią oraz działalność w ramach powstającej LGD.

Szkolenia i konsultacje z mieszkańcami

Zasadniczym celem konsultacji społecznych było zaznajomienie mieszkańców gmin objętych projektem „Natura i Kultura” z przebiegiem prac i dotychczas otrzymanymi wynikami oraz weryfikacja treści tych wyników. Dodatkowo, ich celem było wyjaśnienie wszelkich wątpliwości dotyczących uczestnictwa w Programie Leader a także promowanie aktywności społecznej w ramach Programu.

Uczestnicy spotkań to przede wszystkim mieszkańcy miejscowości, w których były spotkania realizowane, ale też często okolicznych wsi oraz pobliskich gmin. Spotkania realizowano korzystając z dostępnej na obszarze infrastruktury (szkoły, remizy, domy kultury, salki konferencyjne przy urzędach gmin, itp.). Poprzez różnorodność miejsc spotkań angażowane były w niej przeróżne środowiska, zainteresowaniem cieszyły się spotkania w szkołach jak i remizach strażackich. Uczestniczyli w nich przedstawiciele różnych środowisk zawodowych (nauczyciele, pracownicy samorządów, prywatni przedsiębiorcy, rolnicy, emeryci, przedstawiciele fundacji i stowarzyszeń – jako osoby najbardziej od początku zainteresowane możliwościami jakie stwarza LEADER+). Dynamika konsultacji często wiodła do gorących dyskusji, jakkolwiek seminaria typowo informacyjne również pobudzały do rozmów i częstokroć bardzo konstruktywnych uwag. Efektem spotkań było przede wszystkim, obok wartości merytorycznych, zbudowanie się załączka współpracy różnych osób. Fakt, że ludzie aktywni mogli się poznać (czasem po raz pierwszy zobaczyć) i wymienić poglądami.

Warsztaty moderacyjne

Warsztaty moderacyjne stanowiły kluczowy etap przygotowania pierwszej odsłony strategii rozwoju obszaru – tj. Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Forma ta stworzyła możliwość wypracowania - pod kierownictwem moderatorów – wspólnego stanowiska dla nawet bardzo zróżnicowanej grupy partnerów. Umożliwiły zwerbalizowanie wiedzy przedstawicieli obszarów wiejskich na temat obecnej sytuacji, jak też pożądaných kierunków rozwoju. Wiedza ta w toku warsztatów ulega konfrontacji ze stanowiskiem innych osób oraz modyfikacji celem uzyskania najlepszego możliwego rozwiązania.

Podsumowując działania Schematu I należy stwierdzić, że inicjatywa spotkała się z zainteresowaniem i aprobatą mieszkańców, spośród których wyłoniła się najbardziej aktywna grupa zainteresowana działaniem w ramach LGD. Podczas warsztatów wypracowane zostały kierunki strategiczne rozwoju obszaru „Natura i Kultura”

19.10.2006 r. Lokalna Grupa Działania została zarejestrowana w KRS pod nazwą „LGD Natura i Kultura”.

Wskutek trudności w pozyskaniu na czas niezbędnej dokumentacji, nie został złożony wniosek do Schematu II Programu Leader. Pomimo to, inicjatywa przetrwała do chwili obecnej.

W dniu 4 listopada 2008r. odbyło się Walne Zebranie, na którym uchylono stary statut i przyjęto nowy, opierający się na nowej ustawie, która dopuszcza posiadanie członkostwa w stowarzyszeniu przez osoby prawne. Nowy statut zawierał również zmiany związane z wprowadzeniem Rady, jako Organu Decyzyjnego

Dnia 12.12.2008r. został złożony do sądu wniosek o zatwierdzenie nowego statutu.

Dnia 29.12.2008 r. do sądu został złożony wniosek o zmianę żądania określonego we wniosku z dnia 12.12.2008 r.

Postanowieniem Sądu Rejonowego dla Miasta Stołecznego Warszawy w Warszawie XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie Sygnatura sprawy WA.XIV NS-REJ.KRS/025645/08/288 w dniu 21.01.2009 został zatwierdzony nowy Statut Stowarzyszenia LGD "Natura i Kultura"

W dniu 29.12.2009 r. do sądu został złożony wniosek o dokonanie zmian danych dotyczących podziału funkcji w Zarządzie Stowarzyszenia.

Postanowieniem Sądu Rejonowego dla Miasta Stołecznego Warszawy w Warszawie XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie Sygnatura sprawy WA.XIV NS-REJ.KRS/001412/10/599 w dniu 27.01.2010 r. został zatwierdzony nowy skład Zarządu Stowarzyszenia.

12.01.2009 Stowarzyszenie LGD Natura i Kultura zostało wpisane do powiatowego rejestru stowarzyszeń (pozycja S/ORIS/5050/131/2006).

13.01.2009 Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia przyjęło Lokalną Strategię Rozwoju.

15 stycznia 2009 LGD „Natura i Kultura” złożyło w Urzędzie Marszałkowskim w Warszawie „Wniosek o wybór lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju” oraz „Wniosek o przyznanie pomocy w ramach działania 4.3.1-Funkcjonowanie LGD w ramach PROW”.

Zarząd doprowadził do wpisania zmian władz Stowarzyszenia do KRS (wpisu dokonano w dniu 21.01.2009 nr KRS 00002661670

Dnia 26.01.09 Główny Urząd Statystyczny nadał Stowarzyszeniu numer identyfikacyjny REGON 141707919

W dniu 04.02.09 Urząd Skarbowy w Otwocku na wniosek zarządu nadał stowarzyszeniu numer NIP

Dnia 18.02.09 ARIMR nadała stowarzyszeniu numer identyfikacyjny.

20 kwietnia 2009 roku LGD „Natura i Kultura” przystąpiło do Związku Stowarzyszeń „Mazowiecki Leader”.

19 maja 2009 roku Zarząd Województwa Mazowieckiego dokonał wyboru Lokalnych Grup Działania do realizacji Lokalnych Strategii Rozwoju w ramach Osi IV LEADER PROW na lata 2007-2013 - na liście wybranych LGD znalazło się 35 grup z całego województwa mazowieckiego, wśród nich na 9 pozycji ze 169 punktami znalazło się LGD „Natura i Kultura”.

2 czerwca 2009 roku w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego została podpisana umowa w ramach PROW 2007-2013. **Podpisana umowa przyznała 6 334 760,00 zł** dofinansowania na realizację działań:

- *Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej,*

- *Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw,*

- *Odnowę i rozwój wsi,*

- *tzw. Małe projekty.*

22 września 2009 roku w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego została podpisana umowa na funkcjonowanie LGD „Natura i Kultura” na rok 2009. Podpisana umowa przyznaje 143 690,00 zł dofinansowania na rok 2009 na funkcjonowanie, nabywanie umiejętności i aktywizację.

1 września 2009 roku rozpoczęło działalność Biuro LGD Natura i Kultura.

Na przełomie marca i kwietnia 2010 r. LGD Natura i Kultura przeprowadziło pierwszy nabór wniosków na działania: „Odnowa i rozwój wsi” oraz „Małe projekty”.

1.3 CHARAKTERYSTYKA CZŁONKÓW LGD I SPOSÓB ROZSZERZANIA LUB ZMIANY SKŁADU LGD

Członkami Stowarzyszenia są osoby fizyczne i osoby prawne zamieszkujące lub posiadające siedzibę na terenie Partnerstwa obejmującego gminy: Celestynów, Karczew, Kołbiel, Osieck, Sobienie-Jeziory i Wiązowna.

Członkowie Stowarzyszenia reprezentują wszystkie trzy sektory:

- publiczny, w skład którego wchodzi: gminy, gminne ośrodki kultury;
- społeczny, w skład którego wchodzi: fundacje, stowarzyszenia, towarzystwa, ochotnicze straże pożarne, rady sołeckie, osoby fizyczne
- gospodarczy, na który składają się: firmy i ich przedstawiciele.

Ponad połowa członków reprezentuje sektor społeczny, wiele osób to przedstawiciele różnych organizacji pozarządowych działających na terenie Partnerstwa.

Członkowie stowarzyszenia to w większości osoby, które społecznie działają w swoich miejscach pracy i zamieszkania. Dążą do rozwoju swoich małych społeczności wiejskich, integrują i aktywizują innych mieszkańców do podejmowania wspólnych przedsięwzięć.

Członkami Stowarzyszenia są wszystkie gminy wchodzące w skład LGD tj. Celestynów, Karczew, Kołbiel, Osieck, Sobienie-Jeziory i Wiązowna. Na podstawie ustawy z dnia **7 marca 2007 r.** o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFROW są one członkami zwyczajnymi i posiadają takie same prawa jak osoby fizyczne.

Poniżej zamieszczono szczegółowe zestawienie członków LGD „Natura i Kultura”

Tabela 2 Zestawienie członków LGD

Lp.	Imię i nazwisko / nazwa członka	Sektor	Rodzaj prowadzonej działalności	Funkcja w strukturze LGD
1	Belina Robert	Społeczny	Fundacja Nauka- Sport- Rekreacja	Zastępca Przewodniczącego Rady
2	Bętkowska Anna	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
3	Budny Ewa	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
4	Budny Janusz	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
5	Gmina Kołbiel Budyta Adam- Wójt Gminy	Publiczny	Ustawowa działalność Gminy	Członek Rady
6	Całka Paweł	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek Rady
7	Górka Stanisław	Społeczny	Agencja Artystyczna Towarzystwo Teatralne pod Górkę	Członek Komisji Rewizyjnej
8	Jędrzejczak Marek	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
9	Kasprzak Krzysztof	Społeczny	Towarzystwo Przyjaciół Karczewa	Sekretarz Zarządu
10	Kasprzak Martyna	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek Rady
11	Kuczyński Andrzej	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
12	Lach Wiktor	Społeczny	Stowarzyszenie Wspólnota Samorządowa Powiatu Otwockiego	Członek zwyczajny
13	Gmina Osieck Lasocki Marek- Wójt Gminy	Publiczny	Ustawowa działalność Gminy	Przewodniczący Rady
14	Lechniak Edyta Beata	Publiczny	Gmina Celestynów	Członek Rady
15	Leśniewska Danuta	Społeczny	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Nadbrzeż	Członek Rady
16	Łącka Iwona	Społeczny	Osoba fizyczna, rolnik	Członek zwyczajny
17	Łokietek Dariusz	Publiczny	Gmina Karczew	Członek Rady
18	Małek Marek	Społeczny	Klub Sportowy Advit	Członek zwyczajny
19	Molęda Stefan	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
20	Nastuła Wojciech	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
21	Niziołek Stanisław	Gospodarczy	Działalność gospodarcza	Członek zwyczajny
22	Nowak Kazimierz	Społeczny	Osoba fizyczna, rolnik	Członek zwyczajny
23	Piędzyńska Lidia	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
24	Piwowarczyk Mirosław	Gospodarczy	Działalność Gospodarcza	Wiceprzewodniczący Komisji Rewizyjnej
25	Sadkowska Justyna	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
26	Sierpiński Władysław	Gospodarczy	Działalność gospodarcza	Członek zwyczajny
27	Sikora Anna	Społeczny	Osoba fizyczna	Sekretarz Rady
28	Sobociński Wojciech	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
29	Sobota Witold	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
30	Sokół Monika	Gospodarczy	Działalność gospodarcza	Członek zwyczajny
31	Szymański Bohdan	Gospodarczy	Działalność gospodarcza	Członek zwyczajny
32	Tkaczyk Bartłomiej	Społeczny	Osoba fizyczna	Wiceprezes
33	Traczyk Stefan	Społeczny	Osoba fizyczna	Przewodniczący Komisji Rewizyjnej
34	Tywniuk Paweł	Społeczny	PTTK	Prezes
35	Uzarowicz Paweł	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
36	Gmina Sobienie Jeziory Wirtek Stanisław- Wójt Gminy	Publiczny	Ustawowa działalność Gminy	Członek Rady
37	Wójcik Wiesław	Gospodarczy	Działalność gospodarcza	Członek zwyczajny
38	Zakrzewski Jacek	Gospodarczy	Działalność gospodarcza	Członek zwyczajny
39	Zakrzewska Bożena	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
40	Wojda Jolanta	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek Rady
41	Gas Bogdan Antoni	Gospodarczy	Działalność gospodarcza	Członek zwyczajny

42	Kucharski Wojciech	Społeczny	Stowarzyszenie Absolwentów i Sympatyków 3 LO w Celestynowie	Członek zwyczajny
43	Kabala Mirosław	Społeczny	OSP w Dziecinowie	Członek Rady
44	Kozłowski Maciej	Gospodarczy	Działalność gospodarcza	Członek Rady
45	Książek Tomasz	Społeczny	Ludowy Zespół Sportowy „Wisła” Dziecinów	Członek zwyczajny
46	Falińska Renata	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
47	Pawlak Wojciech	Gospodarczy	Działalność gospodarcza	Członek zwyczajny
48	Wileńska Olga	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
49	Tchórznicka Magdalena	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
50	Kostyra Tomasz	Publiczny	Ustawowa działalność gminy	Członek Rady
51	Mucha Paweł	Publiczny	Ustawowa działalność gminy	Skarbnik
52	Zowczak Karolina	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek Rady
53	Monika Laszuk	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
54	Bogdan Wiśniewski	Społeczny	Regionalna Sekcja Mazowiecka Polskiego Związku Żeglarzy Niepełnosprawnych	Członek zwyczajny
55	Małgorzata Górniak	Społeczny	Osoba fizyczna	Członek zwyczajny
56	Andrzej Kulka	Społeczny	OSP w Starym Zambrzykowie	Członek zwyczajny
57	Robert Laszuk	Gospodarczy	Działalność gospodarcza	Członek Rady

Łącznie liczba członków Stowarzyszenia „Natura i Kultura” wynosi 57 osób fizycznych/prawnych, w tym w ramach poszczególnych sektorów:

- Publicznego – 7 członków (co stanowi 12,28 %)
- Społecznego – 39 członków (co stanowi 68,42 %)
- Gospodarczego – 11 członków (co stanowi 19,30 %)

Osoby prawne będące członkami zwyczajnymi Stowarzyszenia „Natura i Kultura” są to między innymi gminy Celestynów, Karczew, Kołbiel, Osieck, Sobienie – Jeziory i Wiązowna.

Sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD

Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Natura i Kultura” działa w oparciu o obowiązujące przepisy prawa tj. na mocy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Z 2001 r. Nr 79, poz. 855 z późn. zm.), ustawy z dnia 7 marca 2007r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz.U.Nr. 64, poz. 427 z 2007r. z późn. zm.) oraz Rozporządzenie 1695/2005 lub 2006 Komisji Europejskiej

Ustawa Prawo o stowarzyszeniach dzieli członków na zwyczajnych i wspierających. W przyjętym statucie w Rozdziale III §11 za członka zwyczajnego stowarzyszenia uważa się osobę fizyczną, która:

- posiada pełną zdolność do czynności prawnych
- nie jest pozbawiona praw publicznych (spełnia warunki określone w ustawie – Prawo o stowarzyszeniach) .

oraz osobę prawną, w tym jednostkę samorządu terytorialnego (zgodnie z Ustawą z dnia 7 marca (Roz. III, § 11, pkt. 1).

Budowanie Lokalnej Grupy Działania traktowane jest jako proces ciągły, który w zasadzie nigdy się nie kończy. Stowarzyszenie LGD „Natura i Kultura” ma za sobą pewien etap powstawania Grupy Partnerskiej m.in.: dokonano identyfikacji partnerów i inicjatyw lokalnych, określono wspólne problemy i cele z nich wynikające a także został ustalony zakres i możliwości działań, co zawarto w opracowanej przy szerokim udziale miejscowego społeczeństwa i przyjętej przez LGD Lokalnej Strategii Rozwoju. Obecnie Stowarzyszenie LGD „Natura i Kultura” prowadzi prace nad aktualizacją Lokalnej Strategii Rozwoju.

LGD w toku swojego dalszego rozwoju planuje dalsze rozszerzenie skali działania, a co za tym idzie również liczby członków, którzy będą brali udział w inicjatywach na rzecz rozwoju obszaru. Należy również wziąć pod uwagę możliwość rezygnacji z pracy w LGD niektórych jej członków. Powoduje to konieczność realizacji stałych sukcesywnych działań mających na celu pozyskanie nowych członków.

LGD „Natura i Kultura” jest otwarta na rozszerzanie składu o nowe gminy, które jeszcze nie przystąpiły do programu Leader bądź o te, które z jakichś przyczyn zrezygnują z uczestnictwa w innej LGD. Partnerstwo planuje na bieżąco informować i zachęcać do skorzystania z możliwości przyłączenia się do działania w ramach LGD „Natura i Kultura”. Kampania informacyjno-promocyjna obejmie m.in. rozpowszechnianie idei współpracy w ramach Stowarzyszenia „Natura i Kultura”, informowania o kierunkach rozwoju, założonej i realizowanej misji Stowarzyszenia oraz dotychczasowych osiągnięciach. Planuje się również podejmowanie z sąsiednimi gminami bezpośrednich rozmów mających na celu poinformowanie o możliwości podjęcia współpracy w ramach Partnerstwa.

LGD Natura i Kultura jest otwarta również na współpracę z innymi Lokalnymi Grupami Działania zarówno z terenu kraju jak i z zagranicy. Inicjatywa ta będzie realizowana poprzez tworzenie wspólnych projektów współpracy. Planowane jest utworzenie projektu współpracy, w którym LGD Natura i Kultura będzie grupą wiodącą. Planowana jest realizacja projektu współpracy polegającego na utworzeniu bazy turystycznej LGD w celu nawiązania współpracy i wspólnej promocji LGD z terenu Polski, a także projektu „Rodzinna akademii szachowa”, łączącego propagowanie gry w szachy jako elementu edukacji dzieci i młodzieży oraz kształtowania umiejętności strategicznego myślenia.

Projektem w zakresie ekologii, propagującym postawy proekologiczne w społecznościach lokalnych, jest NURT Niezwykły Urok Rzek – Turystyka. Cel zostanie osiągnięty poprzez promowanie lokalnych zasobów naturalnych, kulturowych i historycznych a także poprzez promocje turystyki. Wartością dodaną będzie włączanie społeczności obszaru objętego LSR w działania projektowe.

Inicjatywy, mające na celu poszerzenie składu LGD, będą realizowane równolegle do innych działań LGD i będą obejmowały m.in.:

- organizację spotkań informacyjnych dla miejscowej ludności oraz innych podmiotów. Uczestnicy tych spotkań będą na bieżąco informowani o zasadach uczestnictwa w LGD, jej roli i celach, zakresie możliwości i odpowiedzialności członków Partnerstwa;
- stałe informowanie o przedsięwzięciach podejmowanych przez LGD, priorytetach LSR i zasadach jej wdrażania. Ważnym elementem będzie przekazywanie informacji o efektach realizacji programu, o osiągniętych sukcesach, oraz o możliwościach rozszerzenia zakresu programu i pojawiających się instrumentach wsparcia; informowanie będzie miało miejsce w szczególności podczas organizowanych przez LGD spotkań z mieszkańcami, ale również w toku większości podejmowanych inicjatyw;
- informowanie społeczności o działalności LGD i możliwościach przyłączenia się do Partnerstwa poprzez materiały informacyjno-promocyjne w postaci ulotek, folderów, kalendarzy, a także za pośrednictwem lokalnych mediów: prasa, radio czy telewizja;
- organizację spotkań informacyjno-promocyjnych dla sąsiednich gmin (nie należących do LGD) oraz zapraszanie ich do udziału w podejmowanych inicjatywach, w tym w szczególności działaniach kulturalnych – celem zachęcenia ich do przyłączenia się do Lokalnej Grupy Działania „Natura i Kultura”;
- otwartość na zgłaszanie nowych projektów, także przez osoby dotychczas spoza LGD;
- realizowanie działań zintegrowanych, przy realizacji których współpracować dla dobra regionu będą różne podmioty oraz miejscowa społeczność;
- promowanie regionu poprzez udostępnianie informacji na temat Lokalnej Grupy Działania i Programu Leader;
- prowadzenie działalności związanej z wdrażaniem Lokalnej Strategii Rozwoju, poprzez doradztwo i pomoc w pisaniu wniosków, organizowanie spotkań informacyjnych i szkoleniowych na temat możliwości korzystania z funduszy unijnych;
- wszystkie informacje na temat podejmowanych przez LGD działań dostępne będą na stronie internetowej LGD;
- wdrażanie LSR poprzez opiniowanie i ocenę zgłaszanych przez społeczności lokalne na terenie działania LGD operacji (projektów).

Powyższe działania spowodują, iż Lokalna Grupa Działania postrzegana będzie w środowisku jako organizacja wiarygodna, otwarta na kolejnych partnerów i kolejne pomysły zgłaszane przez lokalne środowiska. Zapewni także oddolność realizacji Strategii uwzględniającej potrzeby miejscowego społeczeństwa.

1.4 STRUKTURA RADY PROGRAMOWEJ LGD „NATURA I KULTURA”, DO KTÓREJ WYŁĄCZNEJ WŁAŚCINOŚCI NALEŻY WYBÓR OPERACJI ZGODNIE Z ART. 62 UST. 4 ROZPORZĄDZENIA NR 1698/2005

W skład Rady programowej wchodzi 14 osób, reprezentujących 6 gmin Partnerstwa. Każda z gmin posiada w Radzie swoją reprezentację. Sektor społeczny stanowi 50% członków Rady, sektor gospodarczy 7,14 % Rady. Pozostałe osoby stanowi sektor publiczny.

Żaden z członków Rady nie jest pracownikiem biura lub członkiem innych władz Stowarzyszenia (Zarządu, Komisji Rewizyjnej)

Tabela 3 Dane członków Rady

LP	Imię i nazwisko członka / osoby reprezentującej członka	Nazwa członka, którego przedstawicielem jest dana osoba	Gmina, którą członek reprezentuje	Sektor, który reprezentuje członek
1	Robert Belina	Fundacja Nauka Sport Rekreacja	Celestynów	Społeczny
2	Adam Budyta	Gmina Kołbiel	Kołbiel	Publiczny
3	Tomasz Kostyra	Gmina Wiązowna	Wiązowna	Publiczny
4	Władysław Marek Lasocki	Gmina Osieck	Osieck	Publiczny
5	Edyta Lechniak	Gmina Celestynów	Celestynów	Publiczny
6	Karolina Zowczak	osoba fizyczna	Osieck	Społeczny
7	Dariusz Władysław Łokietek	Gmina Karczew	Karczew	Publiczny
8	Paweł Całka	Osoba fizyczna	Kołbiel	Społeczny
9	Anna Sikora	Osoba fizyczna	Wiązowna	Społeczny
10	Stanisław Wirtek	Gmina Sobienie-Jeziory	Sobienie-Jeziory	Publiczny
11.	Jolanta Wojda	Osoba fizyczna	Karczew	Społeczny
12.	Martyna Kasprzak	Osoba fizyczna	Sobienie Jeziory	Społeczny
13.	Mirosław Kabala	OSP w Dziecinowie	Sobienie Jeziory	Społeczny
14.	Danuta Leśniewska	Osoba fizyczna	Karczew	Społeczny
15	Robert Laszuk	Działalność gospodarcza	Celestynów	Gospodarczy

Liczba członków Rady: 15

Przedstawiciele sektora publicznego: 6 (stanowią 40 % Rady)

Przedstawiciele sektora społecznego: 8 (stanowią 53,33 % Rady)

Przedstawiciele sektora gospodarczego: 1 (stanowią 6,67% Rady)

1.5 ZASADY I PROCEDURY FUNKCJONOWANIA LGD ORAZ ORGANU DECYZYJNEGO

Procedura naboru pracowników LGD - rozpoczęcie

Procedura naboru nowych pracowników w LGD obejmuje następujące czynności, dokumenty towarzyszące i zdarzenia:

I

Czynność 1: zamieszczenie na stronie internetowej www.naturaikultura.pl, na tablicy ogłoszeń, w siedzibie LGD Natura i Kultura, w Urzędach Gmin na obszarze Partnerstwa a także dodatkowo w Powiatowym Urzędzie Pracy i gazetach lokalnych - ogłoszenia rekrutacyjnego zawierającego spis **wymagań koniecznych i pożądaných** w odniesieniu do kandydatów do pracy w LGD, pozwalających na zatrudnienie osób gwarantujących profesjonalną obsługę organów LGD i beneficjentów

Dokumentacja towarzysząca 1: spis wymagań (sformułowany następnie w postaci ogłoszenia rekrutacyjnego zawierającego też informację o sposobie i terminie składania aplikacji)

Zdarzenie 1: udostępniony spis wymagań na dane stanowisko – w postaci ogłoszenia

II

Czynność 2: przyjmowanie i weryfikacja formalna otrzymanej dokumentacji aplikacyjnej oraz ogłoszenie listy kandydatów

Dokumentacja towarzysząca 2: komplet dokumentacji aplikacyjnej kandydata, oraz zestaw wymagań, lista kandydatów

Zdarzenie 2: ustalony termin rozmów kwalifikacyjnych

III

Czynność 3: rozmowy kwalifikacyjne z kandydatami

Dokumentacja towarzysząca 3: zestaw pytań do kandydata oraz jego odpowiedzi

Zdarzenie 3: podjęta decyzja o zatrudnieniu lub nie zatrudnieniu kandydata

IV

Czynność 4: poinformowanie kandydatów o wynikach rekrutacji oraz podpisanie umowy z wybranym kandydatem (w przypadku nie wybrania kandydata – obowiązuje „Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia trudności w zatrudnieniu pracowników spełniających wymagania konieczne”)

Dokumentacja towarzysząca: protokół z przeprowadzonego naboru, umowa o pracę

Zdarzenie 4: zatrudniony pracownik biura LGD

Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia trudności w zatrudnieniu pracowników spełniających wymagania konieczne

Po niepowodzeniu w zatrudnieniu pracownika rekrutacja zostanie powtórzona w niezmienionej formie lub podjęta zostanie uchwała o zmianie kryteriów naboru:

V

Czynność 5: decyzja o utrzymaniu lub zmianie kryteriów a następnie powtórne zamieszczenie ogłoszenia na stronie internetowej www.naturaikultura.pl, na tablicy ogłoszeń, w siedzibie LGD Natura i Kultura, w Urzędach Gmin na obszarze Partnerstwa a także dodatkowo w Powiatowym Urzędzie Pracy i gazetach lokalnych

Dokumentacja towarzysząca 5: spis wymagań (sformułowany następnie w postaci ogłoszenia rekrutacyjnego zawierającego też informację o sposobie i terminie składania aplikacji)

Zdarzenie 5: udostępniony spis wymagań na dane stanowisko – w postaci ogłoszenia

VI

Czynność 6: przyjmowanie i weryfikacja formalna otrzymanej dokumentacji aplikacyjnej, a w przypadku zmiany kryteriów także analiza wcześniej otrzymanej dokumentacji pod kątem spełniania nowych wymogów oraz ogłoszenie listy kandydatów

Dokumentacja towarzysząca 6: komplet dokumentacji aplikacyjnej kandydata, oraz zestaw wymagań, lista kandydatów

Zdarzenie 6: ustalony termin rozmów kwalifikacyjnych

VII

Czynność 7: rozmowy kwalifikacyjne z kandydatami

Dokumentacja towarzysząca 7: zestaw pytań do kandydata oraz jego odpowiedzi

Zdarzenie 7: podjęta decyzja o zatrudnieniu lub nie zatrudnieniu kandydata

VIII

Czynność 8: poinformowanie kandydatów o wynikach rekrutacji oraz podpisanie umowy z wybranym kandydatem (w przypadku nie wybrania kandydata – obowiązuje „Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia trudności w zatrudnieniu pracowników spełniających wymagania konieczne”)

Dokumentacja towarzysząca 8: protokół z przeprowadzonego naboru, umowa o pracę

Zdarzenie 8: zatrudniony pracownik biura LGD

Opisy stanowisk precyzujące podział obowiązków i zakres odpowiedzialności na poszczególnych stanowiskach pracy

Bieżący okres programowania stawia przed Lokalną Grupą Działania szereg wyzwań. Sprawne pełnienie roli jednostki aktywizującej społeczność lokalną oraz przejrzyste dysponowanie środkami publicznymi wymaga niezwykle sprawnej organizacji. Wymaga jej również nowa funkcja LGD –jednostki dysponującej środkami nie tylko z Osi 4 PROW, ale też z Osi 3 PROW, wskutek czego LGD stworzy coś na kształt instytucji wdrażającej.

Niewątpliwa złożoność funkcji LGD powoduje konieczność podziału realizowanych zadań pomiędzy wyodrębnione stanowiska, z precyzyjnie wyznaczonymi zakresami obowiązków i odpowiedzialności.

W związku z tym, Partnerstwo „Natura i Kultura” planuje utworzenie w biurze LGD 4 stanowiska pracy:

- kierownik biura
- specjalista ds. projektów
- specjalista ds. organizacyjnych
- specjalista ds. promocji

Aby sprawnie realizować stojące przed nimi zadania, pracownicy LGD muszą posiadać odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie. Poniżej zamieszczono wymagania konieczne i pożądane, które będą stawiane podczas rekrutacji na dane stanowiska. Są one spójne z zakresem obowiązków zawartych w opisach poszczególnych stanowisk. Opisy te zawierają informacje o obowiązkach pracowniczych, merytorycznych, uprawnieniach i zakresach odpowiedzialności i przedstawione są w załączniku nr 2 LSR (Opisy stanowisk pracowników LGD).

Tabela 4 Opisy stanowisk

	kierownik biura	specjalista ds. projektów	specjalista ds. organizacyjnych	specjalista ds. promocji
Obowiązki	Podano w załączniku 2 LSR	Podano w załączniku 2 LSR	Podano w załączniku 2 LSR	Podano w załączniku 2 LSR
Zakres odpowiedzialności	Podano w załączniku 2 LSR	Podano w załączniku 2 LSR	Podano w załączniku 2 LSR	Podano w załączniku 2 LSR

Tabela 5 Zakładane wymagania wobec pracowników LGD

	kierownik biura	specjalista ds. projektów	specjalista ds. organizacyjnych	specjalista ds. promocji
Wymagania konieczne:	Podano w załączniku 2 LSR	Podano w załączniku 2 LSR	Podano w załączniku 2 LSR	Podano w załączniku 2 LSR
Wymagania pożądane (mile widziane):	Podano w załączniku 2 LSR	Podano w załączniku 2 LSR	Podano w załączniku 2 LSR	Podano w załączniku 2 LSR

W związku z szerokim zakresem zadań, jakie pełni LGD w nowym okresie programowania, Stowarzyszenie musi zadbać o odpowiednie warunki techniczne i lokalowe biura. Biuro Stowarzyszenia „Natura i Kultura” jest umiejscowione w Wiaźowniu przy ul. Lubelskiej 59. Siedzibą biura są specjalnie przeznaczone na ten cel dwa pomieszczenia wraz z dostępem do Sali konferencyjnej. Zostało ono tak zaplanowane, aby mogło zapewnić przede wszystkim sprawną obsługę interesantów – w tym m.in. pomoc przy przygotowywaniu wniosków, szybki dostęp do najnowszych wiadomości, możliwość złożenia wniosku w wyznaczonych terminach. Wszystkie stanowiska pracy będą wyposażone w Internet oraz sprzęt biurowy, z którego będą mogli korzystać również interesanci.

Stowarzyszenie zapewnia siedzibę do posiedzeń Rady - niezależne pomieszczenie, gdzie Rada może pracować w wybranych przez siebie godzinach, ma dostęp do wszystkich dokumentów potrzebnych do wyboru operacji, możliwość organizacji prezentacji multimedialnych, zaproszenia innych osób w toku swojej działalności.

W biurze jest również wydzielone miejsce na archiwizowanie dokumentów, zabezpieczone zgodnie z przepisami (wstawiona jest szafa pancerna umożliwiająca archiwizowanie dokumentów).

Dokładny opis warunków technicznych i lokalowych stanowi załącznik do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR.

Zasady powołania członków/ osób reprezentujących członków organu decyzyjnego, uregulowane zapisami statutowymi

Rada jest wybierana przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia „Natura i Kultura” spośród członków tego zebrania (Statut rozdz. IV Władze Stowarzyszenia §19 i §20) – sprawdzić odniesienia do statutu będących przedstawicielami sześciu gmin obszaru LGD.

Członek rady nie może być równocześnie członkiem organu kontroli wewnętrznej lokalnej grupy działania ani jej zarządu i biura.

Rada w co najmniej 50% składa się z podmiotów, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit b i c rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – czyli partnerów gospodarczych i społecznych oraz innych odpowiednich podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się zagadnieniami z zakresu środowiska oraz podmiotami odpowiedzialnymi za promowanie równości mężczyzn i kobiet – wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie Członków. (Statut rozdz. Rada § 19).

Szczegółowe informacje na temat powoływania członków władz znajdują się w załączonym do Wniosku Statucie LGD „Natura i Kultura”.

Zasady odwołania poszczególnych członków/ osób reprezentujących członków organu decyzyjnego, uregulowane zapisami statutowymi

1. Odwołanie członka Rady może nastąpić w przypadku:
 - a) utraty członkostwa Stowarzyszenia,
 - b) nieuczestniczenia w trzech kolejnych posiedzeniach (z wyłączeniem sytuacji, o których mowa w Regulaminie Rady),
 - c) rezygnacji członka Rady z pełnionej funkcji,
 - d) odwołania przez członka LGD będącego osobą prawną swego przedstawiciela,
 - e) złamania zasady bezstronności i poufności, której złożenie w formie pisemnej jest konieczne przy ocenie wniosków.
2. Odwołanie członka Rady przez Walne Zebranie odbywa się na wniosek:
 - a) Rady
 - b) Zarządu,
 - c) Komisji Rewizyjnej,
 - d) $\frac{1}{3}$ członków zwyczajnych Stowarzyszenia,
3. Wniosek musi zawierać dane osobowe członka Rady oraz przyczynę odwołania.
4. Wniosek o odwołanie członka Rady, wnioskodawca składa do rozpatrzenia przez Walne Zebranie za pośrednictwem Zarządu Stowarzyszenia.
5. Członek Rady, którego wniosek dotyczy zostaje o tym poinformowany przez Zarząd w terminie 14 dni od daty wpływu wniosku.
6. Członek Rady, którego wniosek dotyczy ma prawo złożenia pisemnych wyjaśnień do Zarządu w terminie 14 dni od daty otrzymania wniosku.
7. Zarząd kieruje wniosek wraz z pismem wyjaśniającym na najbliższe posiedzenie Walnego Zebrania. Walne Zebranie decyduje o odwołaniu bądź nie odwołaniu członka Rady po zapoznaniu się z przedstawionymi dokumentami.

Odwołania członków Rady dokonuje Walne Zebranie zgodnie z zapisami statutowymi.

Procedura wyłączenia członka/ osoby reprezentującej członka organu decyzyjnego od udziału w dokonywaniu wyboru operacji w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości, co do jego bezstronności, w szczególności w przypadku ubiegania się przez tego członka o wybór jego operacji w ramach działania 4.1 Wdrażanie LSR, stanowiąca element regulaminu organizacyjnego LGD.

Procedura wyłączenia członka Rady jest elementem **regulaminu Rady, zawierającej szczegółowy opis procedury funkcjonowania Rady LGD.**

Procedura wyłączenia stanowi rozdział IX Regulaminu. Poniżej została przytoczona w całości.

PROCEDURA WYŁĄCZENIA CZŁONKA RADY OD UDZIAŁU W DOKONYWANIU WYBORU OPERACJI.

1. Przed dyskusją i głosowaniem nad wyborem operacji członkowie Rady podpisują deklarację poufności i bezstronności (stanowi załącznik do Regulaminu Rady)
2. W głosowaniu i dyskusji nad wyborem operacji nie bierze udziału członek Rady, którego udział w dokonywaniu wyboru operacji może wywołać wątpliwości, co do jego bezstronności.
3. Z mocy prawa wykluczeniu podlegają:
 - 1) osoby składające wniosek
 - 2) osoby spokrewnione i spowinowacone w pierwszej linii z wnioskodawcą
 - 3) osoby zasiadające w organach lub będące przedstawicielami osób prawnych składających wniosek
1. W przypadkach innych niż wymienione w ust. 2 o wykluczeniu decyduje głosowaniem Rada.
5. Wykluczenie członka Rady od udziału w dokonywaniu wyboru operacji skutkuje:
 - 1) Wykluczeniem z procedury oceny zgodności operacji z LSR,
 - 2) Wykluczeniem z wyboru operacji (głosowania nad podjęciem uchwały)
 - 3) Wykluczeniem z procedury odwołania od rozstrzygnięć Rady LGD w sprawie wyboru operacji

Załącznik nr 1 (do Regulaminu Rady)

DEKLARACJA POUFNOŚCI I BEZSTRONNOŚCI

Imię i nazwisko oceniającego:

Niniejszym oświadczam, że:

1. zapoznałem/zapoznałam się z Regulaminem Organizacyjnym Rady w ramach OSI 4– LEADER PROW
2. nie jestem podmiotem ubiegającym się o dofinansowanie
3. nie pozostaję w związku małżeńskim ani w faktycznym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, lub członkami władz osoby prawnej ubiegającej się o udzielenie dofinansowania. W przypadku stwierdzenia takiej zależności zobowiązuję się do niezwłocznego poinformowania o tym fakcie przewodniczącego *posiedzenia* i wycofania się z **oceny danej operacji**.
4. nie pozostaję z podmiotem ubiegającym się o dofinansowanie w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do mojej bezstronności. W przypadku stwierdzenia takiej zależności zobowiązuję się do niezwłocznego poinformowania o tym fakcie przewodniczącego *posiedzenia* i wycofania się z **oceny danej operacji**
5. zobowiązuję się, że będę wypełniać moje obowiązki w sposób uczciwy i sprawiedliwy, zgodnie z posiadaną wiedzą,
6. zobowiązuję się również nie zatrzymywać kopii jakichkolwiek pisemnych lub elektronicznych informacji,
7. zobowiązuję się do zachowania w tajemnicy i zaufaniu wszystkich informacji i dokumentów ujawnionych mi lub wytworzonych przeze mnie lub przygotowanych przeze mnie w trakcie lub jako rezultat oceny i zgadzam się, że informacje te powinny być użyte tylko dla celów niniejszej oceny i nie mogą zostać ujawnione stronom trzecim.

dnia-.....- 200....r.

PODPIS (miejscowość).....

1.6 KWALIFIKACJE I DOŚWIADCZENIE OSÓB WCHODZĄCYCH W SKŁAD ORGANU DECYZYJNEGO

Tabela ze szczegółowym opisem doświadczenia członków Rady stanowi załącznik nr 11 do wniosku o wybór LGD.

Członkowie Rady posiadają kwalifikacje oraz potwierdzone doświadczeniem umiejętności wystarczające do pełnienia obranej funkcji. Są to osoby posiadające wiedzę ekonomiczną, prawniczą, społeczną a także dogłębną wiedzę na temat obszaru oraz wysoką motywację prospołeczną. Przeważają osoby z wyższym wykształceniem – ponad 80% składu Rady. Co najmniej połowa członków Rady brała udział i ponosiła odpowiedzialność za realizację projektów współfinansowanych ze środków unijnych na obszarze Partnerstwa. Wśród członków Rady 3 osoby posługują się komunikatywnie językiem angielskim.

Ponieważ szczegółowy tabelaryczny opis doświadczenia członków Rady stanowi załącznik, poniżej znajduje się jedynie lista wraz ze skróconą informacją na ten temat.

1. Robert Belina

- Wykształcenie:
 - Wyższe: leśnictwo, na ukończeniu zarządzanie i marketing,
 - Studia podyplomowe: ekologiczne zagospodarowanie lasu
- Doświadczenie:
 - Nadleśnictwo Celestynów,
 - Zespół Parków Krajobrazowych Mazowieckiego, Chojnowskiego i Brudzeńskiego
- Szkolenie - Środki unijne: mała retencja w lasach

2. Adam Budyta

- Wykształcenie:
 - Studium Nauczycielskie w Siennicy – nauczyciel techniki
 - WSP im. KEN w Krakowie – licencjat
 - AGH In. Stanisława Staszica w Krakowie – magister inżynierii materiałowej
 - Uniwersytet Warszawski – studia podyplomowe polityki i zarządzania oświatą
- Doświadczenie:
 - Dyrektor Szkoły Podstawowej w Kołbieli
 - Wójt Gminy Kołbiel

3. Marek Lasocki

- Wykształcenie
 - wyższe : geografia UW,
 - Podyplomowe Studium Samorządu Terytorialnego UW
- Doświadczenie
 - 1984-1990 – Instytut Geografii PAN
 - od - 1990 – Urząd Gminy Osieck
- Szkolenia
 - 2006-2007 – cykl szkoleń SIRMA Stowarzyszenie miasta w Internecie

4. Edyta Lechniak

- Wykształcenie
 - + podyplomowe studia rachunkowości i finansów, obecnie 1-y rok studiów doktoranckich - zarządzanie
 - szkoła podstawowa Otwock – nauczyciel, 3 lata
 - Doświadczenie
 - Temik-Finance -sekretarka,

- własna działalność gospodarcza- 6 lat
- Invest-Bank, weryfikator kredytowy – 2 lata
- od 2006- obecnie Urząd Miejski w Karczewie - aktualizacja
- Szkolenia:
 - Zasady i tryb zlecania zadań organizacjom pozarządowym, kontrola tych zadań i rozliczanie dotacji,
 - naruszenie dyscypliny finansów publicznych,
 - inwestycje czyli środków trwałych w budowie,
 - zasady ewidencji - wartości niematerialne i prawne,
 - ewidencja wydatków w jednostkach budżetowych,
 - ewidencja środków trwałych,
 - zamknięcie roku budżetowego.

5. **Dariusz Władysław Łokietek**

- Wykształcenie
 - Wyższe + podyplomowe studia zarządzania nieruchomościami
- Doświadczenie
 - 1986-1987 Rolnicza Spółdzielnia Pracy „Agronom”-Karczew
 - 1988-1994 Urząd Miasta i Gminy, z-ca naczelnika Karczew
 - 1996-Łdzielnia Rolnicza Mazowsze, z-ca kierownika działu technicznego,
 - 1996-2002 Spółdzielnia Mieszkaniowa „Mazowsze” Otwock, dyrektor
 - 2002-obecnie Urząd Miejski w Karczewie, burmistrz
 - Szkolenia
 - Profesjonalne Zarządzanie Gminą,
 - Nowe prawa i obowiązki kierownika jednostki w świetle ustawy o finansach publicznych,
 - bhp pracodawcy,
 - proces obsługi inwestorów zagranicznych,
 - psychologiczne aspekty zarządzania w szkole,
 - odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych,
 - ocena i motywacja pracowników,
 - nowy okres programowania „Program Operacyjny Kapitał Ludzki”
 - profesjonalna kadra kierownicza w administracji samorządowej Mazowsza,

6. **Anna Sikora**

- Wykształcenie
 - Studia magisterskie na kierunku Socjologia: Komunikowanie społeczne i doradztwo,
 - Równoległe Studia Pedagogiczne,
 - Podyplomowe Studium Ewaluacji Projektów Finansowanych przez UE
- Doświadczenie:
 - Urząd Gminy Wiązowna – Inspektor ds. funduszy
 - Urząd Gminy Wiązowna - Podinspektor Gminnego Centrum Informacji,
 - Urząd Miejski w Karczewie – Inspektor w Wydziale Rozwoju i Strategii
 - szkolenie „Gminne Centra Informacji-usługi rynku pracy bliżej klienta” (projekt współfinansowany przez EFS);
- Szkolenia:

- szkolenie Public Relations (Instytut Doradztwa Regionalnego i Europejskiego);
- szkolenie: „Podstawy Fundraisingu – skuteczne pozyskiwanie funduszy” (Polskie Stowarzyszenie Fundraisingu); szkolenie „Finansowe instrumenty wsparcia samorządów gmin na obszarach wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 - Oś. III PROW i Oś. IV LEADER (Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego)
- - Przygotowanie do udziału w programie Leader w ramach osi IV PROW (Urząd Marszałkowski, FAOW)

7. Stanisław Wirtek

- Wykształcenie:
 - średnie
- Doświadczenie:
 - Urząd Gminy Sobienie-Jeziory,

8. Jolanta Wojda

- Wykształcenie:
 - Wyższe
- Doświadczenie
 - Firma audytorska TAKSA AB S.A. – 10 lat
 - Urząd Miejski w Karczewie
- Szkolenia:
 - Budowanie pozytywnego wizerunku (Agencja Rozwoju Mazowsza S.A.);
 - kurs języka migowego (Polski Związek Głuchych Centrum Edukacji Języka Migowego)
 - szkolenie Radzenie sobie z konfliktami i stresem
 - Zarządzanie czasem z elementami asertywności
 - Kurs z zakresu funkcjonowania administracji rządowej
 - Kurs Ratownictwo medyczne w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej w dziedzinie bhp
 - Profesjonalna obsługa sekretariatu
 - Jak postępować ze skargami i wnioskami
 - Szkolenie w zakresie ochrony informacji niejawnych
 - Przyjmowanie, rejestrowanie i załatwianie skarg i wniosków w Urzędzie (Mazowieckie Centrum Edukacji Samorządowej)
 - Podstawy Kodeksu Postępowania Administracyjnego (Akademia Kształcenia OMNIBUS)
 - Szkolenie z zakresu: profilaktyka wypalenia zawodowego, techniki komunikacyjne – radzenie sobie z „trudnym” klientem, zarządzanie czasem

9. Paweł Całka

- Wykształcenie
 - wyższe : administracja UKSW,
- Doświadczenie
 - od 2007 – Urząd Gminy Kołbiel
- Szkolenia
 - 2009 – „Funkcja archiwisty zakładowego i referenta kancelaryjnego” organizowane przez Stowarzyszenie Archiwistów Polskich

10. Karolina Zowczak

- Wykształcenie:
 - Studia inżynierskie na kierunku Architektura Krajobrazu
 - Studia podyplomowe w zakresie prawa administracyjnego i samorządowego z elementami prawa europejskiego

- Doświadczenie:
 - 02.2004 – 12-2004 Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „AGAT” Maria Perekietka – sprzedawca
 - 11-2005 – 10-2007 Własna działalność gospodarcza
 - Urząd Gminy Osieck
- Szkolenia:
 - Kurs „ABC Przedsiębiorczości”
 - Cykl szkoleń Zarządzanie projektami europejskimi według metodyki Project Cycle Management: Wprowadzenie do metodyki Project Cycle Management, skuteczne zarządzanie projektami, wykorzystanie narzędzia informatycznego wspierającego zarządzanie projektami- Victoria Project Manager,
 - Prawo Zamówień Publicznych w projektach podlegających współfinansowaniu w ramach RPO WM 2007-2013
 - Zarządzanie projektami w projektach podlegających współfinansowaniu w ramach RPO WM 2007-2013
 - Biznes plan w projektach podlegających współfinansowaniu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013
 - Prawo zamówień publicznych dla początkujących
 - Praktyczne wypełnianie wniosku na Małe Projekty
 - Podstawy wdrażania i rozliczania projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013

11. Martyna Kasprzak

- Wykształcenie:
 - studia magisterskie na kierunku filologia polska
- Doświadczenie:
 - 01.03.2003 – 31.12.2003 – Urząd Gminy Sobienie Jeziory – staż – pracownik Gminnego Ośrodka Informacji Europejskiej
 - 01.01.2004 – Urząd Gminy Sobienie Jeziory – podinspektor ds. integracji europejskiej
- Szkolenia:
 - Fundusze strukturalne UE w Polsce 2004-2006, Realizacja projektów przez JST (SPO-Rolny, System oceny i wyboru wniosków) – organizator Fundacja Rozwoju w Warszawie
 - Zarządzanie projektem realizowanym w ramach ZPORR – studium przypadku – Fundacja Rozwoju w Warszawie
 - Metodologia budowy Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich
 - Aspekty prawne oraz zagadnienia finansowe działalności Lokalnych Grup Działania
 - Zarządzanie projektami w ramach projektu Akademia Unijna II
 - Praktyczne wypełnianie wniosku na „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” oraz „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”
 - Praktyczne wypełnianie wniosku na „Małe Projekty”

Finansowe instrumenty wsparcia samorządów gmin na obszarach wiejskich w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013

12. Tomasz Kostyra

- Wykształcenie:
 - 1992 – 2001 studia magisterskie na Wydziale Rolniczym SGGW, kierunek ochrona roślin
 - Rok 2000 Wydział Ekonomiczno-Rolniczy Zakładu Historii i Międzynarodowych Stosunków Politycznych SGGW – Dwusemestralny cykl seminariów na temat Unii Europejskiej, problemów związanych z dostosowaniem Polski do struktur unijnych
 - 2001 – 2001 Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie – Trzysemestralne Studia Podyplomowe w zakresie prawa samorządowego
- Doświadczenie:
 - 08.02.1007 – własna działalność gospodarcza – zakładanie i konserwacja terenów zieleni

- 03.09.2001 – 28.06.2002 – Mazowiecka Izba Rolnicza, starszy referent
- 28.06.2011 – 1.06.2004 – Mazowiecka Izba Rolnicza, Specjalista
- 1.06.2004 – 31.01.2010 – Mazowiecka Izba Rolnicza, Kierownik Oddziału Warszawskiego Biura MIR
- 1.02.2010 – 31.12.2011 – LGD Natura i Kultura, Kierownik Biura,
- 1.01.2011 – nadal – Zastępca Wójta Gminy Wiązowna
- Szkolenia:
 - kurs dla doradców rolno środowiskowych
 - kurs dla doradców zasad wzajemnej zgodności
 - szkolenie w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej oraz rynków rolnych w kontekście integracji europejskiej
 - szkolenia na temat zasad tworzenia i funkcjonowania grup producentów rolnych
 - szkolenie dla trenerów „Turystyka wiejska jako jeden z elementów rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich”

13. Mirosław Kabala

- Wykształcenie:
 - średnie
- Doświadczenie:
 - Własne gospodarstwo rolne
 - Skarbnik OSP Dziecinów

14. Danuta Leśniewska

- Doświadczenie:
 - Gminna Spółdzielnia „SCH”-kierownik d/s handlu
 - Zakłady Mięsne – Karczew – kierownik d/s handlu
 - Wojskowa Komenda Uzupełnień Otwock
- Szkolenia i certyfikaty
 - Certyfikat-Sołtyski Liderki Wiejskie
 - Zarządzanie Wsią – lipiec 2006-marzec 2008

15. Robert Laszuk

- Wykształcenie:
 - Wyższe – Wydział Filozofii Chrz. Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, kierunek psychologia

1.7 DOŚWIADCZENIE LGD I CZŁONKÓW LGD W REALIZACJI OPERACJI

Szczegółowe informacje na temat doświadczenia LGD i jej członków zamieszczono w postaci załącznika do wniosku o wybór LGD. Poniżej zamieszczono streszczenie danych informacji.

Doświadczenie LGD obejmuje duży projekt, którego celem było utworzenie LGD oraz opracowanie strategii – ZSRROW. Kompleksowość podejmowanych działań, odpowiedzialność i wysiłek, jakiego wymagała ich realizacja stanowiły sprawdzian funkcjonowania LGD. Szczegółowe informacje dotyczące tego projektu, zostały przedstawione poniżej

❖ Projekt „Natura i Kultura” w ramach działania 2.7 Pilotażowy Program Leader+ - schemat I zrealizowany w 2006 r.

Przytoczone doświadczenie poszczególnych członków LGD sięga 1999 roku, jednak większa część koordynowanych i realizowanych przez członków LGD przedsięwzięć zrealizowana została po 2000 roku; większość z nich uzyskała dofinansowanie ze środków unijnych, co wymagało dodatkowych działań ze strony odpowiedzialnego podmiotu. Szczególnym wyróżnikiem korzystania ze środków unijnych jest konieczność zabiegania, konkurowania o nie. Kolejnym – drobiazgowo sprawozdawanie zrealizowanych działań, uzasadnianie podjętych decyzji. Liczba zrealizowanych inwestycji świadczy korzystnie o zdolności do organizacji obszernych i wymagających ponoszenia dużej odpowiedzialności projektów. Poniżej scharakteryzowano pokrótce rodzaj zrealizowanych projektów:

Gmina Celestynów:

W latach 2006 – 2008 Gmina Celestynów wykonała trzy duże projekty z zakresu budowy kanalizacji (Celestynów, Pogorzelski) oraz sieci wodociągowej (Ponurzyca), których wartość wynosiła łącznie 9 422 352,00 zł.

Dwa pierwsze projekty zrealizowane zostały z wykorzystaniem środków własnych oraz kredytu. Budowa sieci wodociągowej sfinansowana była częściowo ze środków pomocowych.

2009:

- wykonanie studni głębinowej w Stacji Uzdatniania Wody,
- remont drogi Ponurzyca-Podbiel,
- dokumentacja tech. Remontu i odwodnienia ul. Poniatowskiego,
- projekt przebudowy drogi wojewódzkiej ul. Regucka,
- dokumentacja na budowę sieci wodociągowej w ul. Wojska Polskiego w Celestynowie,
- budowa chodnika w ul. Reguckiej,
- budowa boiska do piłki koszykowej na terenie szkoły w Starej Wsi, koszt 1 750 009zł
- remont ul. Akacyjowej w Zabiezkach,
- termomodernizacja i remont sali gimnastycznej w Zespole Szkół w Celestynowie,
- budowa oświetlenia ulicznego Dąbrówka, Zabieźki, Pogorzelski, Stara Wieś.

2010:

- wykonanie przyłączy sanitarnych Pogorzelski,
- projekt bud. I wykonawczy kanalizacji sanitarnej w Starej Wsi i Dąbrówce,
- remont elewacji budynku SPZOZ w Celestynowie,
- remont ul. Mokrej,
- wykonanie kanalizacji zadanie IX,
- remont ul. Prusa,
- budowa odwodnienia w ul. Żurawiej w Celestynowie

W maju 2010r., miało miejsce oficjalne otwarcie boiska Orlik 2012 w Celestynowie.

Gmina Karczew:

W latach 2002 – 2009 na terenie gminy zrealizowane zostały m.in. następujące projekty:

- Budowa boiska wielofunkcyjnego Gimnazjum + oświetlenie
- Remont podłogi w Miejskiej Hali Sportowej
- Budowa Przedszkola na os. Ługi
- Wymiana okien w placówkach oświatowych

- Modernizacja pawilonu handlowego na cele kulturalne i służby zdrowia
- Budowa ul. ks. B. Miziołka
- Budowa ul. Sienkiewicza
- Remont kapitalny ul. Boh. Westerplatte
- Modernizacja stacji uzdatniania wody SUW- Glinki
- Budowa wodociągu os. Warszawska z przyłączami
- Budowa sieci i przyłączy wodociągowych ul. Karczówek, Przechodnia
- Budowa kanału sanitarnego ul. Podlaskiej, Wschodniej, Brzozowej
- Zakup samochodu strażackiego dla OSP
- Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zakupy wyposażenie- program kapitał ludzki
- Zakup wyposażenia dla OSP
- Dofinansowanie realizacji przez powiat sygnalizacji na skrzyżowaniu ul. Bema i Mickiewicza
- Współfinansowanie budowy chodników przy drogach powiatowych
- Remont wejścia do budynku Urzędu Miejskiego z budową parkingu
- Zakup świątecznych iluminacji ulicznych.

Projekty te finansowane były częściowo ze środków własnych a częściowo ze środków pomocowych (min. RPO, środki budżetowe, ministerialne) oraz kredytów z WFOŚiGW. Łączna wartość projektów wynosiła 16 096 161,00 zł.

Gmina Kołbiel:

W latach 2004 – 2008 Gmina Kołbiel zrealizowała z wykorzystaniem środków własnych, środków, Samorządowego Instrumentu Wsparcia Rozwoju Mazowsza oraz środków unijnych i kredytów WFOŚiGW następujące inwestycje:

- Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w Gminie Kołbiel
- Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Kołbiel
- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kołbiel - działanie I
- Wymiana pokrycia dachowego w Szkole Podstawowej w Rudzienku
- wyposażenie Ośrodka Zdrowia
- Modernizacja drogi gminnej w Siwiance
- Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Kątach
- Budowa boiska wielofunkcyjnego w miejscowości Kołbiel
- Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Człekówce
- Wyposażenie placów rekreacyjno sportowych
- Budowa drogi w miejscowości Podgórzno i miejscowości Oleksin
- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kołbiel i Gadka -działanie 2
- Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Kołbieli
- Remont dróg gminnych w miejscowościach Radachówka i Stara Wieś Druga
- Budowa Sali sportowej przy Szkole Podstawowej w Człekówce
- zakup sprzętu samochodu dla OSP

wartość ww. projektów wynosiła 18.255.797,13 zł.

Gmina Sobienie-Jeziory

W latach 2005 – 2010 zrealizowanych zostało na terenie gminy Sobienie-Jeziory ponad 50 projektów obejmujących m.in. budowę dróg, oświetlenia, remonty szkół, budowę kanalizacji, budowę boisk sportowych, modernizację placu zabaw oraz projekty o charakterze edukacyjnym. Inwestycje zrealizowano częściowo ze środków własnych (niektóre projekty wyłącznie ze środków własnych) a częściowo ze środków Budżetu Województwa, przy wsparciu środków z WFOŚiGW a także ze środków EFS.

Gmina Osieck

W latach 2006- 2009 Gmina Osieck zrealizowała projekty w wysokości 2 952 562,87 zł. Wśród projektów znajdowały się:

- Pilotażowy program budowy 13 kompletów przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków
- Budowa drogi gminnej Stare Kościeliska - Nowe Kościeliska
- Pilotażowy Program rozbudowy systemów szerokopasmowego dostępu do Internetu
- Program Integracji Społecznej
- Remont pomieszczeń oddziału przedszkolnego w budynku Szkoły Podstawowej w Augustówce

Projekty te były sfinansowane ze środków budżetu Województwa (Samorządowy Instrument Wsparcia Rozwoju Mazowsza) oraz środków unijnych.

W latach 2009 – 2010 Gmina Osieck zrealizowała

- Budowę kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków w Osiecku,
- Odnowę nawierzchni w Rynku w Osiecku,
- Kompleksowy program budowy 157 szt. przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków w 9 miejscowościach na terenie gminy Osieck

Projekty te były sfinansowane ze środków unijnych oraz z budżetu Województwa (Samorządowy Instrument Wsparcia Rozwoju Mazowsza).

Gmina Wiązowna

Od 1999 do chwili obecnej Gmina zrealizowała i realizuje szereg projektów inwestycyjnych oraz społecznych, na które systematycznie pozyskuje dofinansowanie. Podczas realizacji projektów korzystano zarówno ze środków własnych, jak i pomocowych, w tym budżetowych oraz unijnych (przedakcesyjnych i poakcesyjnych).

Wśród zrealizowanych i nadal realizowanych projektów inwestycyjnych znajdują się m.in. projekty związane z budową dróg, chodników i oświetlenia, infrastruktury sportowej (sale gimnastyczne, boiska sportowe), doposażenie punktów żywienia, remont Izby Regionalnej, termomodernizacje budynków szkolnych oraz przedszkolnych, budowa gimnazjum, kanalizacji oraz wodociągów a także budowa Wiązowskiego Centrum Kultury, doposażenie punktów żywieniowych, zakup nowoczesnych samochodów ratowniczo-gaśniczych dla OSP. Wśród projektów, które otrzymały najwyższą kwotę dofinansowania są projekty realizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013:

- „Zminimalizowanie zagrożeń ekologicznych, chemicznych i katastrof drogowych w Otulinie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego, w rejonie D.K. nr 2 i 17 poprzez zakup nowoczesnych samochodów ratowniczo-gaśniczych dla OSP z terenu Gminy Wiązowna” – całkowita wartość projektu 2.597.630,00
- „Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogi krajowej nr 17 Warszawa-Lwów poprzez budowę dróg gminnych w Gminie Wiązowna” – całkowita wartość projektu 15.922.427,91
- „Budowa Wiązowskiego Centrum Kultury – zwiększenie atrakcyjności kulturalnej regionu Mazowsza” – całkowita wartość projektu 10.557.199,15

W ramach projektów społecznych m. in.:

- Zajęcia ze środków Funduszu Zająć Sportowo-Rekreacyjnych dla Uczniów – wyjazdy na basen
- Modernizacja SUW Majdan
- Nauczanie języka angielskiego w klasie pierwszej szkoły podstawowej
- Nauczanie języka angielskiego w klasie pierwszej i drugiej szkoły podstawowej
- Wyprawka szkolna
- „Edukacja ekologiczna – konkurs dla dzieci i młodzieży z Gminy Wiązowna”
- „Izba regionalna – nasza przeszłość, teraźniejszość i przyszłość” – Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
- Zakup i instalacja zestawów do monitoringu wizyjnego
- Zakup lektur dla bibliotek szkolnych
- Nauczanie języka angielskiego w klasach pierwszych i drugich
- Wyprawka szkolna
- Program „Tu mieszkam, żyję i tworzę”

- Program "Przedszkolak na polskich drogach i drózkach"
- Programy „Ćwiczymy i bawimy się z Misiem Uszatkiem"
- Program „Mały artysta"
- „UCZEŃ NA WSI – pomoc w zdobyciu wykształcenia przez osoby niepełnosprawne"
- „Program Aktywizacji Społeczno-Zawodowej osób bezrobotnych z terenu Gminy Wiązowna" - POKL
- „Wzmocnienie potencjału i modernizacja zarządzania Gminą Wiązowna" - w ramach POKL
- „Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe - Zagrajmy o sukces" – w ramach POKL

2. OPIS OBSZARU OBJĘTEGO LSR WRAZ Z UZASADNIENIEM JEGO WEWNĘTRZNEJ SPÓJNOŚCI

2.1 WYKAZ GMIN WCHODZĄCYCH W SKŁAD LGD „NATURA I KULTURA”

Obszar, dla którego jest sporządzana Lokalna Strategia Rozwoju obejmuje sześć sąsiadujących ze sobą gmin położonych w województwie mazowieckim, w powiecie otwockim: Celestynów (identyfikator gminy 141703 2), Karczew (141704 2), Kołbiel (141705 2), Osieck (141706 2), Sobienie-Jeziory (141707 2) i Wiązowna (141708 2). Wszystkie gminy są typu wiejskiego (zgodnie z przepisami art. 47 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 roku o statystyce publicznej (Dz.U.88.439)).

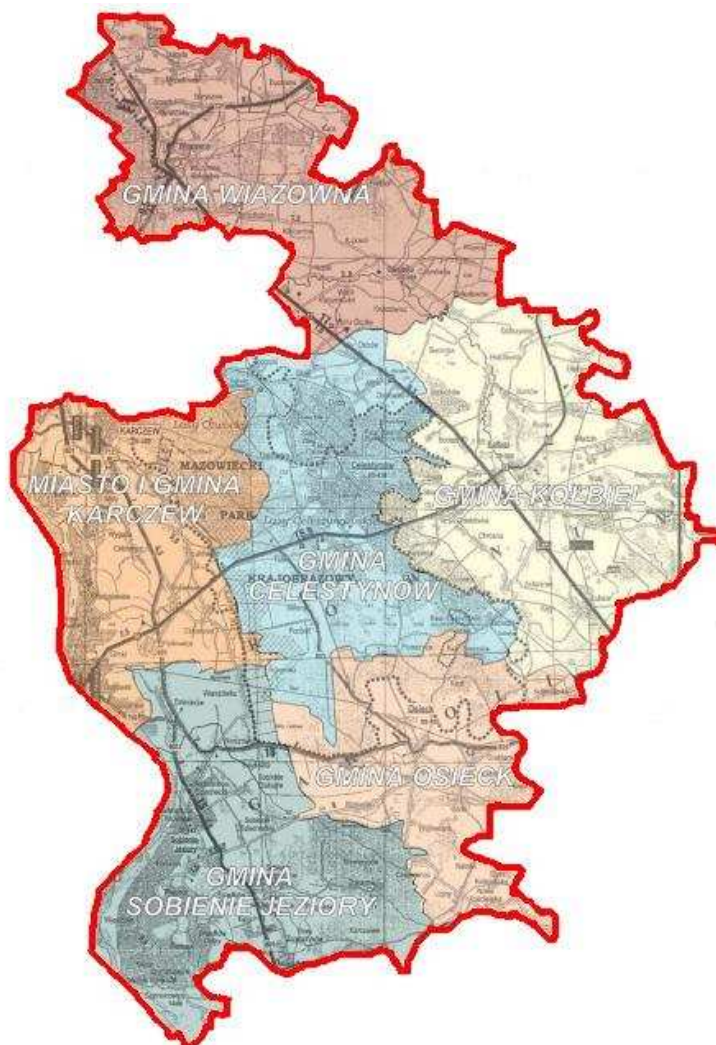
Na dzień 31 grudnia 2006 roku w wyżej wymienionych gminach zameldowanych na pobyt stały było 54,610 osób.

Żadna z gmin należących do obszaru LSR w ramach inicjatywy „Natura i Kultura”, będąca członkiem Stowarzyszenia „Nauka i Kultura”, tj. Celestynów, Karczew, Kołbiel, Osieck, Sobienie-Jeziory i Wiązowna nie jest członkiem innej LGD, która ubiega się o wybór do realizacji LSR w ramach Programu, ani podmiotem, który zobowiązał się do współpracy w zakresie realizacji LSR, zwanym dalej „partnerem”, z inną LGD.

2.2 UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE, GEOGRAFICZNE I PRZYRODNICZE

Mapa obszaru

Rysunek 1 Mapa obszaru działania LGD „Natura i Kultura”

Źródło: mapa powiatu otwockiego, opracowanie własne

Powierzchnia gmin wchodzących w skład LGD „Natura i Kultura” wynosi łącznie 546 km². Obszar poszczególnych gmin kształtuje się następująco: Celestynów 88 km², Karczew 81 km², Kołbiel 108 km², Osieck 68 km², Sobienie-Jeziory 98 km², Wiązowna 102 km². Cały opisywany obszar leży w centralnej części województwa mazowieckiego w powiecie otwockim, granicząc od północy i wschodu z powiatem mińskim, od południa i wschodu z powiatem garwolińskim, od zachodu z grójeckim, piaseczyńskim i warszawskim.

Położenie, ukształtowanie powierzchni i spójność przestrzenna

Teren LGD obejmuje w zasadzie dwa naturalne podregiony Niziny Mazowieckiej tj. Dolinę Środkowej Wisły i Równinę Garwolińską oraz małym fragmentem Równinę Wołomińską. Omawiany obszar został ostatecznie ukształtowany w trzecio i czwartorzędzie głównie w wyniku działalności lodowca podczas zlodowacenia środkowopolskiego i krakowskiego, zbudowany z osadów lodowcowych, wypełniających wielką nieckę trzeciorzędową. Ukształtowanie terenu jest wynikiem działalności lodowca oraz wód polodowcowych powstałych w skutek jego roztopienia. Lodowiec posuwając się z północy na południe, niósł ze sobą różnorodny materiał (piasek, żwir, kamienie, glazy narzutowe itp.) porwany na trasie wędrówki. Materiałem tym lodowiec wypełniał wszelkie napotkane nierówności terenu, zagłębienia, tworząc tzw. moreny denne. W okresach ocieplenia klimatu, gdy czoło lodowca zatrzymywało się, a następnie cofało się na północ, zgromadzony materiał pozostawał, tworząc do dziś zachowane, małowicze wały i wzniesienia, z reguły usytuowane równoleżnikowo, tzw. moreny czołowe. Inną polodowcową formą krajobrazu są tzw. pradoliny przebiegające ze wschodu na zachód. Zostały one ukształtowane przez wody powstałe z topnienia lodowca. Wody te płynęły przed jego czołem na zachód w kierunku Morza Północnego.

Na bogactwo form krajobrazowych składają się tu łańcuchy wydm, których względna wysokość dochodzi nawet do 20 m. Szczególne nagromadzenie form wydmowych znajduje się w okolicach Reguta i Ponurzyca. Rejon ten ze względu na swoje ukształtowanie posiada nawet nazwę Gór Ponurzyckich. Zagłębienia śródwymowe, często zabagnione, przelomowe odcinki rzek Świdra i Mieni, oraz liczne dolinki strumieni zasilają Bagno Całowanie. Rozległe, ciągnące się od rezerwatu "Na Torfach" aż do Pogorzeli Osieckiej i Sobienek, częściowo zamienione na łąki i pastwiska, bagno dopełnia obrazu charakterystycznego dla dawnego, południowo-wschodniego Mazowsza.

Uwarunkowania przyrodnicze

Klimat

Obszar działania LGD „Natura i Kultura” leży, jak cała Polska, w zasięgu klimatu umiarkowanego, przejściowego, a w jego ramach w Krainie Mazowiecko-Podlaskiej (region centralny). Klimat ten charakteryzuje się przewagą wpływów kontynentalnych, większą od przeciętnej amplitudą temperatur, dość długim i wczesnym latem oraz chłodniejszą i dłuższą zimą (szczególnie na wschodzie regionu). Czas trwania lata 90 – 95 dni a zimy 80 – 90 dni. Średnia temperatura stycznia to -3 stopnie C a lipca powyżej 18 stopni C. Średnie roczne wahania temperatury wynoszą 22 – 23 stopnie C. Średni opad roczny wynosi 450 – 550 mm. Okres wegetacji roślin wynosi 200 – 210 dni. Długość zlodowacenia rzek wynosi 40 – 80 dni.

Analizowany obszar cechuje znaczna różnorodność czynników klimatycznych. Na kształtowanie się warunków klimatycznych ma wpływ piaszczyste i na ogół suche podłoże, mały udział terenów zabudowanych, znacznie mniejsze zanieczyszczenie atmosfery w stosunku do Warszawy. Klimat tego rejonu charakteryzuje się m.in. osłabieniem prędkości wiatrów (dzięki znacznej lesistości), dużym udziałem dni bezwietrznych, zmniejszoną amplitudą dobowych wahań temperatury. Korzystne warunki bioklimatyczne, panujące na tym terenie, decydować mogą o rozwoju funkcji letniskowych terenu.

Gleby

Struktura gleb występujących na omawianym terenie jest dość urozmaicona. Nad Wisłą są to mady powstałe w wyniku osadzania się materiału niesionego przez rzekę, są one różnego rodzaju (przeważnie piaszczyste). Na pozostałym obszarze dominują dwa rodzaje gleb bielcowych: piaszkowe (wytworzone z piasków luźnych, słabogliniastych i gliniastych) i gleby wytworzone z gliny zwalowej oraz piasków naglinowych i naiłowych. Ponadto w górnym biegu Świdra i na południe od Otwocka występują niewielkie partie gleb bagiennych (torfowe i murszowe). Gleby bielcowe piaszkowe, ubogie w próchnicę i składniki pokarmowe, charakteryzujące się złymi stosunkami wodnymi nie najlepiej nadają się pod uprawy rolne. Aż 92% gruntów znajduje się w IV, V i VI klasie bonitacyjnej.

Bogactwa naturalne

Podstawowe bogactwa naturalne obszaru LGD to surowce ilaste (wykorzystywane w przemyśle cementowym) i kruszywo naturalne (stosowane w budownictwie i drogownictwie). Eksploatacja prowadzona jest na terenie gminy Kołbiel, duże złoża zostały także wstępnie rozpoznane na terenie gminy Karczew. Ponadto na terenie LGD znajdują się niewielkie obszary występowania piasków i żwirów, które lokalnie eksploatowane są systemem gospodarczym dla potrzeb własnych przez okolicznych mieszkańców, co jest działaniem niezgodnym z obowiązującym prawem. Ewentualne znaczenie użytkowe perspektywicznych złóż kopalin ogranicza często ich lokalizacja na obszarach kompleksów leśnych i terenów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, na ogół podlegających ochronie na mocy przepisów szczegółowych.

Głównie na terenie gmin Sobienie-Jeziory, Celestynów i Karczew znajdują się złoża torfów. Szczególnie w rejonie Warszówki, na terenie gminy Sobienie-Jeziory są one eksploatowane gospodarczo, bez zachowania wymogu otrzymania koncesji na wydobycie.

W gminie Sobienie-Jeziory prowadzone są prace poszukiwawczo – rozpoznawcze ropy naftowej i gazu ziemnego. Złoża gazu mogą mieć w rejonie Sobień i Osiecka perspektywiczne znaczenie. Obecnie we wsi Sewerynow (gm. Sobienie-Jeziory) trwają przygotowania do wydobycia gazu ziemnego.

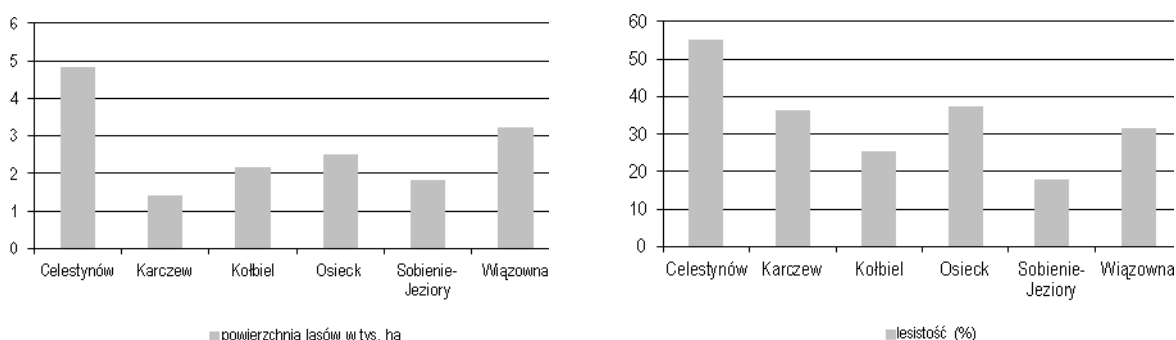
W Sobieniach Kielczewskich w ramach prac poszukiwawczych złóż ropy i gazu ziemnego prowadzonych w latach 70-tych rozpoznano występowanie wód termalnych o temperaturze na wypływie 32 stopni C.

Lasy, fauna i flora

Pod względem lesistości obszar sześciu analizowanych gmin jest bardzo zróżnicowany. Charakteryzuje się obecnością zwartego kompleksu leśnego usytuowanego w centralnej części terenu (ciąg lasów otwockich, celestynowskich i osieckich) oraz dość dużą liczbą rozdrobnionych kompleksów leśnych znajdujących się we wschodniej jego części (wschodnie części gmin Kołbiel i Wiązowna). Niemal bezleśny pozostaje zachodni pas omawianego terenu (gm. Sobienie-Jeziory, Karczew). Jednak fragmenty nadwiślańskich lasów łęgowych, zachowanych właśnie w zachodniej części dwóch wspomnianych gmin, mimo niewielkiej powierzchni należą do jednych z najcenniejszych siedlisk leśnych.

Łączna powierzchnia lasów na terenie LGD wynosi 16 tysięcy ha, co daje łączną lesistość (stosunek powierzchni lasów do całkowitej powierzchni obszaru) na poziomie 29%, co odpowiada mniej więcej poziomowi lesistości Polski.

Wykres 2 Powierzchnia lasów i lesistość

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Podstawowym gatunkiem lasotwórczym jest sosna tworząca przede wszystkim bory suche, rzadziej bory świeże lub mieszane. Na terenach najbardziej jałowych, głównie wydumowych, występują suche bory sosnowe typu chrobotkowego (porostowe). Spotykane tu sosny są najczęściej niewyrośnięte, krępe, często skartowaciałe. Domieszkę stanowi w tych borach brzoza brodawkowata, jarzębina i w niewielkich ilościach dąb. W podszyciu, poza odrostami drzew dominuje jałowiec pospolity a w runie mchy (rokiet pospolity, widłoząb falisty), porosty (chrobotek leśny, płucnica islandzka), czasami mącznica lekarska, szczoticha siwa, kostrzewa owcza, śmiełek pogięty, macierzanka piaskowa, wrzos zwyczajny, kilka gatunków roślin kwiatowych (ukwap dwupienny, jastrzębiec kosmaczek, kocanki piaskowe).

Na glebach bielcowych piaszczystych rosną bory sosnowe suche typu brusznicowego. Bory te charakteryzują się bogatszą szatą roślinną niż bory chrobotkowe a same sosny są bardziej rozwinięte, dorodne. W borach brusznicowych, oprócz roślin wymienionych wyżej występują także w runie trawy ciepłolubne, goździk piaskowy, brusznica (borówka), pomocnik baldaszkowy. W borach suchych występuje też cała gama grzybów, wśród których do użytecznych zaliczyć można borowiki, piestrzenice, maślaki, siniaki, sitarze, gąski. W miejscach podmokłych, gdzie wody opadowe mają utrudniony odpływ rosną bory podmokłe łochyniowe inaczej nazywane borami bagiennymi. Najczęściej występują one pod Celestynowem (bagny Bocian) i na południe od Osiecka. W ubogim podszyciu rośnie kruszyna i niektóre wierzyby krzaczaste. Natomiast w runie spotkać możemy obfite warstwy mchów, torfowców oraz wrzosi, łochynie, bagno zwyczajne, welniankę pochwowatą, modrzewnicę zwyczajną, żurawinę błotną, turzyce siwą oraz trawy (trzęślicę modrą i trzcinnik lancetowaty).

Na glebach lepszych rosną bory świeże, rzadziej mieszane (tzw. lasobory). Lasy te można głównie spotkać przy wschodnich krańcach obszaru. Gatunkami lasotwórczymi oprócz sosny są tu też dąb, brzoza, osika a w borach mieszanych ponadto grab, lipa i klon. W podszyciu dominuje jałowiec pospolity, jarzębina, leszczyna a w borach mieszanych ponadto kruszyna, trzmielina brodawkowata, janowiec, berberys i szczodrzenie. W skład bogatego i gęstego runa wchodzi głównie poziomki, borówki (przeważnie czernica zwana czarną jagodą), konwalia majowa, wrzos pospolity oraz rzadziej siódmaczek leśny, mietlica biaława, trzcinnik leśny, szczawik zajęczy, tajeża jednostronna, pszeniec zwyczajny, pszeniec leśny, konwalijka dwulistna, paprocie (głównie orlica pospolita), mchy (m.in. gajnik lśniący, widłoząb falisty, rokiet perzasty i rokiet pospolity), trawy (głównie śmiełek pogięty), grzyby. Ponadto w borach świeżych mieszanych można spotkać fiołki leśne, dziurawiec, wężymord niski, jastrzębce baldaszkowate, przylaszczki, przetaczniki leśne, traganki szerokolistne, zawilce gajowe.

W dolinach rzek można spotkać resztki lasów olchowych, tzw. olsy (dawniej porastały całe doliny rzeczne). Olchom towarzyszą czeremchy, kruszyny i maliny a w runie przede wszystkim pokrzywy, turzyce, psianki słodkogórz, wiązówki i kosańce żółte. Pozostałości lasów grądowych można zobaczyć w rejonie Celestynowa i Otwocka Wielkiego gdzie w uroczysku Rokola rośnie 150 letni grąd z udziałem dębu, wiązu, lipy, jesionu i topoli (nieдоступny do zwiedzania). Nad samą Wisłą spotkać można gęste zarośla wikliny oraz okazy potężnych topoli, które najczęściej stanowią pozostałość lasów łęgowych. Na nadrzecznych zalewowych łąkach, spotykamy bujną roślinność składającą się m.in. z krwawnicy pospolitej, przytuliny, jaskry, kaczeńców, rzeżuchy łąkowej, bodziszka błotne-go, niektórych turzyc i traw (manna, wiechlina błotna, wyczeniec łąkowy) oraz skupiska wierzb i olch.

Ponadto na omawianym terenie znajdują się liczne parki podworskie z XVIII i XIX w., w których znajduje się sporo okazów drzew pomnikowych.

Świat zwierzęcy w porównaniu z roślinnym przedstawia się dość ubogo. Związane jest to z zanikiem pierwotnej szaty roślinnej w skutek działalności człowieka oraz przewagą borów sosnowych. W borach tych możemy spotkać sarny, rzadziej łosie, lisy, kuny, dziki, krety, jeże, zające, myszy polne. Z ptaków żyją tutaj w lasach, na polach i łąkach m.in. sikory, skowronki, drozdy, bociany (biały i czarny), szpaki, kosy, zięby, wilgi, słowiki, kukułki, sowy, dzięcioły, kuropatwy, przepiórki, wrony, pliszki, czajki i jaskółki. Spośród gadów spotykane tutaj są jaszczurki (zwinka i żyworódka), żmije zygzakowate, padalce i zaskrońce, żaby, ropuchy i traszki.

W rzekach można spotkać różne gatunki ryb. W Wiśle są to m.in. leszcz, krap, kielb, boleń, ukleja, płoć, jaź, szczupak, sandacz i okoń. W mniejszych rzekach spotkać można brzanę, jelca, świnkę, klenia. W stawach rybnych hodowane są karpie.

Zasoby wodne

Głównym rzeką obszaru jest Wisła, stanowiąca jego zachodnią granicę, a przepływająca przez gminy Sobienie-Jeziory i Karczew, na długości ok. 25 km. Płynie praktycznie naturalnym korytem, jednak taras zalewowy został odcięty wałem przeciwpowodziowym. Wisła jest jedyną tej wielkości europejską rzeką nie poddaną intensywnej regulacji. Dzięki temu zostały zachowane warunki kształtowania się w jej nurcie wysp, piaszczystych łach, ławic które są ewenementem na skalę europejską. Czystość wód rzeki Wisły w rejonie Sobieni i Karczewa nie jest związana z zagospodarowaniem tego obszaru. Wody te klasyfikuje się jako odpowiadające III klasie czystości. Średnio co 3-5 lat wysoki stan wód Wisły grozi przelaniem przez wały i zalaniem terenów zamieszkałych przez ludzi. Zarządcą wód rzeki jest Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Wyspy i lachy wiślane pełnią bardzo ważną rolę jako siedlisko rzadkich gatunków ptaków jak: sieweczka obrożna i rzeczna, rybitwa zwyczajna i białoczelna, mewa pospolita i wielu innych gatunków, których spotyka się tu ok. 150. Cała Dolina Wisły stanowi jeden z najważniejszych szlaków wędrownych ptaków w Europie Środkowej. Wyspy i zarośla wiklinowe stanowią miejsce odpoczynku ptaków. W ostatnich latach wyspy wiślane są zasiedlane przez gatunki wcześniej na nich nie występujące np. mewa srebrzysta, ostrygojad lub mewa czarnogłowa. Podejmowane są również próby łęgów przez ptaki drapieżne, w tym bieliki. Jest to również ostoja wielu ciekawych gatunków ssaków (wydra, bóbr, łoś). W wodach rzeki żyje 46 gatunków ryb. Nad Wisłą spotyka się również 21 gatunków chronionych płazów i gadów. Wyspy występujące na omawianym odcinku rzeki należą do szczególnie cennych. Dlatego też w 1998 r. zostały objęte ochroną prawną. Utworzono tam rezerwaty "Wyspy Świderskie" i „Łachy Brzeskie”. Całe międzywale rzeki zostało w 2004 r. włączone do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jako tzw. ostoja ptasia Dolina Środkowej Wisły. Obecnie trwają starania o to, by obszar ten stał się również ostoją siedliskową. Teren doliny Wisły znajduje się również w projektowanym Parku Krajobrazowym Dolina Środkowej Wisły.

Rzeka Świder, w niektórych rejonach zwana Różanką, to prawy dopływ Wisły o długości 89.1 km. Powierzchnia jej dorzecza wynosi 1149.8 km². Świder ma swe źródła i ujście poza obszarem LGD. Początek bierze w okolicach Stoczka Łukowskiego (ok. 171 m n.p.m.), zaś uchodzi do Wisły pomiędzy Otwockiem i Józefowem (osiedle Górki) na wysokości 85 m n.p.m. Maksymalna rozpiętość stanu wody wynosi 2.3 m. Średni spadek wynosi ok. 1 % . Świder ma bieg dość bystry, miejscami porównywalny z podgóorskimi rzekami, dno piaszczyste, tworzy liczne zakola i meandry. Jest to rzeka na ogół płytka, miejscami posiada nieduże głębiny. W dolnym biegu (gm. Wiązowna) przepływa przez pasmo wydm, tworząc malowniczy przełomowy krajobraz z wysokimi, podciętymi brzegami. W otoczeniu koryta rzeki spotkać można kępy drzew, nad samym korytem bujna roślinność krzewiasta. Główne dopływy to Wiśniówka, Rydnia (Rudna, Rudnia), Wodynia (Wodynka), Piaseczna, Siennica (Sienniczka), Struga, Stok i Mienia (największy z dopływów). Dolina Świdra ze względu na swoje walory, stała się popularnym terenem wypoczynku świątecznego dla mieszkańców Warszawy. Ze względu na swój niepowtarzalny charakter oraz duże walory krajoznawcze i przyrodnicze, Świder na przestrzeni 41 km (od wsi Dłużew do osiedla Świdry Wielkie w Otwocku) jest objęty ochroną rezerwatową. Rezerwat krajobrazowy, utworzony 16.01.1978 r., chroni środkowy i dolny odcinek rzeki Świder (od mostu drogowego we wsi Dłużew do mostu drogowego w Otwocku-Świdrach Wielkich) oraz dolny odcinek rzeki Mieni o długości ok. 5 km. (od mostu drogowego we wsi Wiązowna do ujścia). Ochroną są objęte koryta rzek oraz tereny nabrzeżne o szerokości 20 m po obu stronach rzeki. Całkowita powierzchnia rezerwatu wynosi 238 ha. Objęte ochroną doliny rzek zachowują swój naturalny charakter. Liczne wodospady, przełomy i meandry stanowią o wyjątkowych walorach krajobrazowych Świdra i Mieni. W wodach rezerwatu rosną rdestnice, grązele żółte i grzybień biały. W Świdrze występuje wiele gatunków ryb: szczupak, lin, karp, karaś srebrzysty, brzana, różanka,

jelec, jaż, świnka, kielb, słonecznica, piekielnica, płoć, śliz, koza, węgorz, miętus, ciernik, cierniczek, sandacz, jazgarz, okoń, kleń. Rezerwat jest otwarty dla ruchu turystycznego pod warunkiem stosowania się do obowiązujących przepisów. Klasyfikacja ogólna uwzględniająca cechy fizyko-chemiczne, bakteriologiczne i hydrobiologiczne, przeprowadzona na podstawie stężeń charakterystycznych wykazała, że wody rzeki Świder mają charakter pozaklasowy (NON). Jakość wód w badanych punktach nie dotrzymuje parametrów zakładanych klas. O pozaklasowym charakterze rzeki decydują obecnie stężenia związków fosforu, pozostałe parametry fizyko-chemiczne utrzymują się przeważnie w granicach I i II klasy czystości.

Rzeka Jagodzianka (Kanał Bielińskiego) bierze początek poza granicami obszaru. Jest prawostronnym dopływem Wisły, do której uchodzi w 488,7 km. Całkowita jej długość wynosi ok. 34 km. Dolina Jagodzianki jest podmokła na całym swym przebiegu. Na odcinku między Karczewem a okolicami Sobieni Szlacheckich, wytycza zachodnią granicę Bagna Całowanie, obszaru proponowanego przez Rząd RP do ochrony jako ostoja siedliskowa ESE Natura 2000. Bagno Całowanie jest również potencjalną ostoją ptasią figurującą na Shadow List. Do Jagodzianki uchodzi Kanał Ulgi, Kanał Zuzanowski, Kanał Osiecki oraz szereg drobnych bocznych kanałów melioracyjnych, a także bezimienne kanały odwadniające podmokłe rejon Bagna Całowanie.

Sieć hydrograficzną obszaru uzupełniają starorzecza Wisły (jez.: Piwonińskie, Rokola, Jeziórko, Moczydło), obejmujące łącznie kilkaset ha powierzchni. Ponadto na terenach gmin Karczew i Sobienie-Jeziory liczne są niewielkie zbiorniki wodne powstałe w wyniku wydobycia torfu. Największy z nich, o powierzchni 7 ha, znajduje się w rezerwacie „Na Torfach” stanowiącym północny skraj projektowanego obszaru Natura 2000 Bagno Całowanie. Na terenach leśnych gmin Celestynów i Osieck spotykane są nieduże, w większości okresowe, ciek wodne. Największe z nich to rzeczka Bełch i Pogorzelska Struga. W Osiecku znajduje się hektarowy zbiornik zaporowy Chabaszew, służący do celów rekreacyjnych.

Ochrona i zanieczyszczenie środowiska

Najważniejszymi czynnikami wpływającymi niekorzystnie na jakość środowiska na obszarze LGD jest: sąsiedztwo dużego miasta (Warszawa), bliskość dróg krajowych nr 17 i 50 (emisja spalin, hałas, sztucznie przedzielone korytarze ekologiczne) oraz nadal stosunkowo niska świadomość ekologiczna mieszkańców rzutuująca na zanieczyszczanie wód gruntowych nawozami sztucznymi, rzut ścieków do wód powierzchniowych, pozbywanie się śmieci w miejscach nie przeznaczonych do zbiórki odpadów, czyli w tzw. „dzikich wysypiskach”, a także na nielegalne wydobywanie kopalin.

Pomimo to, zauważalna jest korzystna zmiana ekologicznej świadomości mieszkańców wyrażająca się m.in. w zgłaszaniu zapotrzebowania na działania mające na celu rekultywację wysypisk, lepszego gospodarowania odpadami czy też uruchomienia inicjatyw na rzecz czystości przydrożnych pasów zieleni.

Znaczna część inwestycji komunalnych w gminach obszaru LGD dotyczy infrastruktury związanej z ochroną środowiska. Wzrasta udział dobrze oczyszczonych ścieków, trwa rozbudowa systemu kanalizacyjnego. Zanieczyszczenie powietrza ograniczane jest poprzez zamianę kotłowni węglowych i koksowych na kotłownie, w których czynnikiem grzewczym jest gaz i olej. Mimo niewielkiej odległości od rejonów o dużej koncentracji przemysłu i sąsiedztwa Warszawy, teren powiatu wyróżnia się bardzo dobrym stanem czystości powietrza, która w wielu miejscach odpowiada surowym normom określonym dla obszarów uzdrowiskowych. Ta korzystna sytuacja to efekt znikomej liczby zakładów o uciążliwej emisji pyłów i gazów oraz pochłaniania zanieczyszczeń przez roślinność.

Parki narodowe i krajobrazowe

Bagno Całowanie

Bagno Całowanie to największy kompleks torfowisk niskich na Mazowszu, położony na terenie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego. Torfowisko powstało na terasie nadzalewowej doliny Wisły i jest obficie zasilane wodami gruntowymi. Ciągnie się pasem o długości 15 km i szerokości około 3 km. Miąższość złóż torfowych osiąga tutaj nawet 4 m. Od dawna obszar ten był użytkowany przez człowieka. Turzycowiska były corocznie wykaszane na siano i ściółkę oraz wypasane, dzięki temu nie mógł tutaj wkroczyć las. Na niewielką skalę wydobywano też torf, a w powstających dołach utworzyły się niewielkie zbiorniki wodne. Do dzisiaj jednak większa część obszaru została osuszona, ale mimo tego naturalna szata roślinna zachowała się w dobrym stanie. Bardzo charakterystycznym elementem na tym równinnym terenie są wydmy, które wyrastają często nawet kilka metrów ponad powierzchnię okolicznych łąk. Przecinają one torfowisko pasem biegnącym z północy na południe. Największa z nich to Pękotka.

W krajobrazie dominują otwarte zbiorowiska łąkowe, stanowiące ponad połowę obszaru ostoi. Większość z nich jest ciągle użytkowana rolniczo, częściowo jednak zaczynają one zarastać lasem. Występują tu wilgotne łąki trzęślicowe z takimi rzadkimi gatunkami, jak kosaciec syberyjski, goździk pyszny, kukulka krwista i goryczka wąskolistna. Na torfowiskach niskich rośnie zagrożona wyginięciem i włączona do Polskiej Czerwonej Księgi Roślin brzoza niska. Na wydmach spotkać można ciepłolubne murawy z sasanką łąkową, tymotką Boehmera i przetacznikiem kłosowym. Duże powierzchnie porastają tutaj zarośla wierzbowe, a ponadto łągi i bory bagienne (głównie w północnej części).

Torfowisko Całowanie to ważna ostoja ptaków. Łągi wyprowadzają tu: kulik wielki, rycyk, derkacz, błotniaki: łąkowy i stawowy, trzmielojad, żuraw, bocian czarny i orlik krzykliwy. Na bagnach spotkać można bobry i łosie. Występuje tu 11 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i zajmują one łącznie 60% omawianego obszaru. Spośród występujących tu zwierząt 6 gatunków wpisano do załącznika II Dyrektywy Siedliskowej.

Główne zagrożenie dla Bagna Całowanie to przede wszystkim działalność człowieka (osuszanie gruntów, zaniechanie tradycyjnych metod ekstensywnego rolnictwa: koszenia i wypasu, eksploatacja torfu i piasku, tworzenie dzikich wysypisk śmieci w dolach potorfowych, budowa stawów rybnych, plany komercyjnego zagospodarowania torfowiska

Ostoja położona jest na terenie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego. Niewielki fragment torfowisk jest objęty ochroną w rezerwacie Na Torfach, utworzonym w 1977 roku i zajmującym powierzchnię 21 ha. Bagno Całowanie jest włączone w sieć Natura 2000.

Dolina Środkowej Wisły

Dolina Środkowej Wisły to mezoregion geograficzny w środkowo-wschodniej Polsce, stanowiący centralną i południową część Niziny Środkowomazowieckiej, ma wydłużony południkowy kształt o szerokości ok. 10 km, obejmujący dolinę Wisły na odcinku Puławy-Warszawa. Wyznacza on zachodnią granicę regionu LGD.

Na terenie Doliny znajduje się obszar specjalnej ochrony ptaków sieci Natura 2000, utworzony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. W obrębie analizowanego obszaru znajduje się fragment ostoi o powierzchni 1 506,00 ha, w tym 725,50 ha w gminie Karczew i 781,20 ha w gminie Sobienie-Jeziory.

Ostoja znajduje się na całym obszarze międzywała rzeki od Płocka do Puław. Jest to teren unikalny w skali całego kontynentu. W części objętej mapą stwierdzono aż 27 typów siedlisk chronionych, 85 gatunków roślin znajdujących się pod ochroną częściową bądź ścisłą i 150 lęgowych chronionych gatunków ptaków. Poza tym występuje tu 21 chronionych gatunków płazów i gadów oraz 46 gatunków ryb i minogów (13 z nich jest pod ochroną). Dla ich ochrony zaproponowano utworzenie w granicach parku krajobrazowego 12 nowych rezerwatów przyrody, 7 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i 20 użytków ekologicznych. Większość brzegów rzeki na odcinku włączonym do ostoi jest dostępna dla turystów bez ograniczeń. Jedynie na terenie rezerwatów przyrody obowiązuje zakaz wstępu.

Mazowiecki Park Krajobrazowy

Mazowiecki Park Krajobrazowy utworzony został w 1986 roku. Obejmuje południowo-wschodnią część Warszawy (Wawer, Wesoła), Józefów, Otwock, Karczew, oraz gminy: Wiązowna, Celestynów, Osieck, Sobienie-Jeziory, Kołbiel, Piława. Powierzchnia parku wynosi 14 370 hektarów, dodatkowo w strefie ochronnej parku znalazł się obszar 7 823 ha. W 2001 roku otrzymał imię Czesława Łaszka wieloletniego wojewódzkiego konserwatora przyrody, od lat związanego z Parkiem.

Na terenie Parku znajduje się 9 rezerwatów przyrody: Bocianowskie Bagno (70 ha), Pogorzelski Mszar (35 ha), Szerokie Bagno (77 ha), Czarczi Dół (9 ha), Żurawinowe Bagno (2 ha), Celestynowski Grąd (8 ha), Las im. Króla Jana III Sobieskiego (114 ha), Na Torfach (21 ha), Świder (238 ha). Działają także tak zwane użytki ekologiczne – 40 obiektów o łącznej powierzchni 36 ha. Na terenie Parku znajdują się 22 pomniki przyrody, są to głównie pojedyncze drzewa, a także Aleja im. Grota Roweckiego (Zamajdan-Olszyny).

2.3 UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE I KULTUROWE

Historia obszaru

Jak wynika z odkryć archeologicznych, tereny obszaru LGD były zamieszkałe od okresu późnego paleolitu (epoka kamienia łupanego ok. 14–10 tys. lat temu) przez plemiona koczownicze łowców reniferów. Z ociepleniem klimatu w mezolocie (środkowy okres epoki kamienia, ok. 10–6,8 tys. lat temu) wiąże się napływ wyżej zorganizowanych plemion z południa i wschodu, którym nie obca była gospodarka na polu osiadła z elementami uprawy ziemi. Przedział czasowy 3,8–2,7 tys. lat temu określamy mianem epoki brązu. Z tego okresu pochodzi znalezisko z Teklina (w granicach Otwocka), zawierające przedmioty żelazne, brązowe paciorki szklane pochodzenia syryjskiego lub egipskiego. Ślady kultury łużyckiej (3,3–2,3 tys. lat temu), występują w dużych ilościach nad Świdrem. Od 2,7 tys. do 2,0 tys. lat temu trwała kultura żelaza, w której wyodrębniono okres halsztacki (2,7–2,4 tys.) i lateński (2,4–2,0 tys.). Z obu tych okresów pochodzą groby kloszowe odkryte w Karczewie, Otwocku Wielkim, Łukówcu, Sobieniach Kielczewskich, Warszawicach, Dobrzyńcu, a także w Starej Wsi (15 grobów wyposażonych tylko w ceramikę). Później na omawiane tereny napierały od pd.-zach. plemiona kultury przeworskiej (2,2 tys.–1,6 tys. lat temu). Pierwsze cztery wieki po Chrystusie to okres wpływów Cesarstwa Rzymskiego. Odkrycia świadczą niezbicie o stosunkowo dużej gęstości zaludnienia do II wieku po Chrystusie. Później nastąpiła tzw. pustka osadnicza, która trwała do VI/VII wieku.

W średniowieczu rozwój obszaru zdeterminowany był trzema czynnikami: położeniem w pobliżu rzeki Wisły, bliskością szlaków komunikacyjnych z Mazowsza do Małopolski i na Ruś oraz powstaniem i rozwojem Księstwa Mazowieckiego. Najważniejszą osadą na analizowanym obszarze był Osieck, który pełnił rolę warowni prawdopodobnie już w początkach państwowości polskiej (nazwę Osieck wywodzi się od osieka, czyli warowni zbudowanej z drewna). Około 1300 roku powstaje kościół i parafia osiecka, a w XIV wieku owstaje dwór myśliwski, ostoja dla polujących w Puszczy Osieckiej książąt i ich gości. Przeniesienie stolicy z Czerska do Warszawy nie zahamowało rozwoju Osiecka, który stał się ośrodkiem produkcji drewna, smoły i łągu, łuczycy oświetleniowych, wosku i miodu. Nad rzeką Rudnik wydobywano rudę darniową. Z

okresu początków Księstwa Mazowieckiego pochodzą również najstarsze zapisy na temat wsi Karczew, Sobienie i Jezioro. W połowie XIV wieku założona została prywatna wieś Kołbiel.

Rosnąca rola Warszawy, w tym przeniesienie stolicy z Krakowa do Warszawy przez Zygmunta Augusta przyczyniły się do dalszego rozwoju obszaru, który pełnił rolę siedziby dla możnej szlachty, poza tym położony był na dogodnym szlaku komunikacyjnym. W XVI wieku Karczew, Kołbiel i Osieck uzyskują prawa miejskie, co świadczy o tym, że musiały to być duże miejscowości (jak na ówczesne standardy), rozwijające się dość dynamicznie pod względem gospodarczym. W tym samym czasie powstaje wieś Wiązowna.

Duże zmiany następują w XVII wieku, gdy region zostaje mocno zniszczony w efekcie „potopu szwedzkiego”. Głównym miastem regionu przestaje być Osieck, rośnie natomiast rola Karczewa, którego właścicielami staje się w XVIII wieku rodzina Bielińskich. Odbływały się tu słynne na całą okolicę jarmarki bydła, działała znana manufaktura meblarska. W okresie świetności Karczewa powstał jego najcenniejszy zabytek, kościół parafialny p.w. św. Wita, wybudowany w latach 1732-37. Pod Karczewem miał miejsce ostatni, tragiczny akt Insurekcji Kościuszkowskiej, wojska powstańcze po opuszczeniu Warszawy uległy ostatecznemu rozkładowi i demoralizacji, co doprowadziło do ich rozsyпки. W okresie rozbiorów obszar początkowo trafia do zaboru austriackiego, a pod wojnie austriacko-rosyjskiej 1809 roku przechodzi do zaboru rosyjskiego i staje się częścią Księstwa Warszawskiego.

Zarówno Powstanie Listopadowe, jak i Styczniowe nie ominęły regionu, co wiąże się przede wszystkim z bliskością Warszawy, zwłaszcza w 1863 roku doszło do kilku potyczek wojsk powstańczych z Rosjanami (Osieck, Wiązowna, Karczew). W 1869 roku w wyniku represji Rosyjskich za Powstanie Styczniowe wszystkie miasta położone na obszarze tracą prawa miejskie. W 1867-70 powstaje osada w pobliżu folwarku Radzin i Celestyny, co związane jest z budową kolei nadwiślańskiej, daje ona początek Celestynowi. Rozwój regionu zdeterminowany jest w tym okresie właśnie budową kolei, co ciekawe, na jej budowę nie zgodzili się mieszkańcy Karczewa, w efekcie czego linię poprowadzono przez Otwock, a dalej Kołbiel. Wstrzymało to z pewnością rozwój Karczewa i przyczyniło się do tego, że obecnie największym miastem regionu jest Otwock (znajdujący się poza terenem działania LGD), a Karczew pozostaje gminą miejsko-wiejską.

Koniec XIX wieku i początek XX to także dość silny rozwój kultury i tradycji ludowej. W Karczewie utrwała się tradycja bogatego przystrajania ołtarzy na święto Bożego Ciała. Natomiast Kołbiel staje się ośrodkiem rzemieślniczo-usługowym i miejscem wykształcenia się oryginalnej kultury ludowej, która przejawiała się w budownictwie drewnianym, obrzędach, strojach, tkactwie, wycinankach, muzyce i tańcach. Kultura ta rozprzestrzeniła się również w okolicznych wsiach. W tym czasie także rośnie dynamicznie liczba ludności pochodzenia żydowskiego przyczyniając się do rozwoju handlu, a także zróżnicowania kulturowego obszaru.

W okresie I wojny światowej w Wiązownie i okolicach Niemcy zbudowali umocnienia, które miały zatrzymać wojska rosyjskie. Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę na terenie obszaru toczyły się walki w wojnie polsko-bolszewickiej 1920 roku. W Kołbieli doszło do bitwy o przeprawę na Świdrze (17 sierpnia 1920 roku), w efekcie której dywizje bolszewickie zostały rozbite i przerwany został pierścień okrążenia wokół Warszawy. W okresie międzywojennym Wiązowna i Celestynów stają się modnymi letniskami dla mieszkańców stolicy, obszar odwiedzają m.in. Jan Kiepura, Jadwiga Smosarska, Maria Dąbrowska, Zofia Kossak-Szczuczka, Maria Rodziewiczówna, Władysław Reymont.

We wrześniu 1939 roku dochodzi na terenie obszaru do zaciętych walk między wojskami polskimi a zbliżającymi się do Warszawy wojskami niemieckimi. W nocy z 8 na 9 września oddziały niemieckie próbowały sforsować Wisłę pod Karczewem. Atak niemiecki został odparty przez żołnierzy 5 kompanii pod dowództwem kpt. Władysława Przybyłowicza. W okolicach Osiecka 12 września doszło do starcia polskiej dywizji piechoty z niemiecką dywizją pancerną w efekcie czego miasteczko zostało częściowo spalone. 13 września z rejonu Wiązowny wojska niemieckie atakowała polska brygada kawalerii płk Żeliszewskiego.

Pod okupację niemiecką miasteczka i wsie regionu dostają się w połowie września i zaczyna się wówczas eksterminacja ludności żydowskiej, zwłaszcza w Kołbieli, której 2/3 mieszkańców stanowili Żydzi. Niemcy utworzyli w Kołbieli getto, w którym wymordowali niemal całą ludność żydowską, pozostałych wywożąc do obozu w Treblince. W Karczewie działał w latach 1941-43 obóz pracy dla Żydów, którzy ostatecznie zostali wymordowani lub wywiezieni do Treblinki. W Sobienie-Jeziorach w 1944 roku Niemcy rozstrzelali grupę Żydów ukrywających się po ucieczce z warszawskiego getta. Dochodziło także do egzekucji ludności polskiej, co wiązało się m.in. z działalnością Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich na terenie obszaru. W 1941 roku w okolicach Wiązowny wyładowała tzw. grupa inicjatywna polskich komunistów z Marcelim Nowotką na czele, której zadaniem było stworzenie komunistycznego ruchu oporu. W sierpniu 1944 roku oddział BCH dokonał udanego odbicia działaczy ruchu oporu z posterunku policji w Sobienie-Jeziorach. W Celestynowie oddziały partyzanckie atakowały pociągi wiążące więźniów i Żydów do obozów zagłady, a także przewożące niemieckich żołnierzy i zaopatrzenie. W okresie okupacji Karczew zasłynął z nielegalnego uboju bydła i szmuglowania żywności dla głodującej Warszawy.

Wyzwolenie spod okupacji niemieckiej przyszło w lipcu i sierpniu 1944, gdy wojska radzieckie wyparły Niemców za linię Wisły, walki były bardzo zacięte, gdyż Niemcy zbudowali w okolicy wiele umocnień, które miały zatrzymać bądź opóźnić ofensywę i pozwolić oddziałom niemieckim przeprawić się za rzekę. W efekcie miasteczka i wsie zostały dość mocno zniszczone.

Po wojnie nastąpiła odbudowa zniszczeń, jednak wszystkie miejscowości obszaru pozostały wsiami, jedynie Karczew w 1958 roku odzyskał prawa miejskie i jest to najsilniej rozwinięty pod względem przemysłowym ośrodek obszaru (Zakłady Mięsne, Zakłady Drobiarskie Super Drób, Zakłady Chemiczne INCO, montownia Mercedesa w dawnym Polmozbycie). 12 maja 1958 roku w Kołbieli silny huragan zniszczył 2/3 miasteczka. 4 czerwca 1981 roku doszło pod Osieckiem do jednej z największych katastrof kolejowych w Polsce, w której zginęło 25 osób.

Kultura

Jednym z mało wykorzystanych atutów omawianego terenu są pozostałości folkloru i sztuki ludowej. Chodzi głównie o wsie położone w dolinie rzeki Świder lub jej bliskim sąsiedztwie. Należy sobie uświadomić fakt, że inny ośrodek sztuki ludowej leży znacznie dalej od Warszawy (ok. 80 km), dopiero na Ziemi Łowickiej.

Tym bardziej więc nasz region zasługuje na uwagę i promowanie tradycji. Jeszcze w latach 60 istniały na terenie powiatu otwockiego dwa ośrodki sztuki ludowej i folkloru: tzw. Powiśle Garwolińsko-Otwockie i Region Kołbielski. Dziś tylko w tym drugim można jeszcze odnaleźć ślady zanikającej kultury. Obejmuje on wsie w dolinie Świdra pomiędzy Wolą Karczewską i Dłużewem, sięga na północ pod Mińsk Mazowiecki i Siennicę, zaś na południe po Regut i Zabieźki. Badacze stosunkowo niedawno i chyba za późno zajęli się kołbielską sztuką ludową. Najbardziej uchwytą jej formą było silnie rozwinięte tkactwo. Do niedawna w każdym domu tkano materiały na ubrania oraz chodniki i narzuty. Wieś musiała być samowystarczalna. Jeszcze do tej pory w obejściach można odnaleźć porzucone warsztaty tkackie, a wiele ich poszło na opał. Tylko gdzieś niedawno starsze kobiety wykonują tradycyjne stroje kołbielskie dla zespołów regionalnych albo na święta religijne. Czasami można zetknąć się ze strojem ludowym noszonym przez starsze mieszkanki, przeważnie w święta i niedziele - zwłaszcza na procesjach w Boże Ciało. Strój kobiety składał się ze spódnicy zwanej „szorcem” i zapaski (fartucha). Na ramiona nakładano „zaodziew”. Materiał charakteryzował się drobnymi prążkami w dwu lub kilku kontrastowych barwach, z przewagą czerwieni. Często stosowano też kolory zielony, żółty i czarny. W święta noszono czepce ze sztywnego tiulu, zdobione koronkami i paciorkami. Strój męski składał się z żupana z ciemnego samodziału i rogatywki. Zanikł zupełnie jeszcze przed II wojną. Kiedyś bardzo popularna była „pstrucha” — granatowo-biały kilim długości 3 m, którym kobieta okręcała się idąc do kościoła lub na zabawę. W „pstruchę” zawijano też dzieci. Później zastąpił ją „kilim” w szerokie, kolorowe poprzeczne pasy. W takich wsiach jak Rudno i Rudzienko żyją jeszcze ostatnie mistrzyni tkania strojów i kilimów.

Do lat 80. istniała w Świdrach Wielkich (więc poza Regionem Kołbielskim) Spółdzielnia Przemysłu Ludowego i Artystycznego, która popularyzowała tkaninę i wzory kołbielskie. Chałupy dekorowano wycinankami, bo były najtańsze. Jego rozwój datuje się w II poł. XIX w. i jest związany z fabryką papieru w Jeziornej. Na wsiach Powiśla zaczęto wycinać rozmaite kształty. Przylepiano je na ściany i belki stropowe. W porównaniu z Kurpiami i Łowickiem, wycinanki kołbielskie charakteryzują się użyciem jednobarwnego papieru i większą prostotą wykonania, dominuje w nich pozostawiona płaszczyzna papieru ozdobiona jedynie różnymi drobnymi wycięciami w postaci strzałek, gałązek lub romboidalnych okienek. Kolejną cechą tych wycinanek jest rytmiczna powtarzalność kogutów, lalek lub ich wzajemnych połączeń. Typ lalki, której podniesione do góry ręce przechodzą nad głową w parę kogutów, to forma charakterystyczna wyłącznie dla Regionu Kołbielskiego. Właśnie te formy wycinanek ludowych i stosunkowo prosta i oszczędna ornamentyka nadają im cech wyjątkowej oryginalności i pierwotności. Do ich wycinania używano dużych, kowalskiej roboty, nożyc do strzyżenia owiec znanych na wsi od dawna. Wycinanki nazywano tutaj po prostu ozdobami lub strojami z papieru, a poszczególne ich formy: gwiazdami okrągłymi lub rogowymi, kółkami, drzewkami, lelujami, lalkami, kogutkami itp. – w zależności od tego, jaką formę lub postać przypominały z otaczającego świata ludzi, zwierząt, ptaków lub roślin. Szczególnie popularnymi formami były koguty i lalki, które występowały często w różnych wzajemnych połączeniach i wielokrotnie powtarzających się rytmicznych poziomych i pionowych układach. W Kołbieli czy Rudzienku dzieci uczą się wycinankarstwa w szkole.

Jeszcze po II wojnie w niektórych wsiach wyrabiano ciekawe instrumenty ludowe zwane „bekaczami” i „ligawkami”. Grano na nich z nastaniem adwentu — stojąc przy studni, żeby głos dalej się niósł. Gdy kończył grać jeden sąsiad, wtedy rozpoczynał drugi. Zwyczaj ten zanikł już zupełnie. Hitlerowcy zabraniali używania ligaw uważając je (chyba po części słusznie) za środek łączności z „chłopcami z lasu”. Zespoły pieśni i tańca działają w Rudzienku („Gwarki”), w Regucie („Polesoki”), w Gliniance („Wawrzynioki”), w pobliżu Regionu Kołbielskiego. Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Kołbielskiej, założone w 1999 r. podtrzymując tradycję „Kołbielskich niedziel” organizuje corocznie w ostatnią niedzielę czerwca festyn i konkurs z udziałem zespołów ludowych. Wtedy można zobaczyć tańce typowe dla Ziemi Kołbielskiej: mazurka, oberka, ciekawego „drabanta” oraz „kokoszkę”. Śpiewano w tańcu: „Jestem sobie Kołbielanka mam kiecieńkę za kolanka i fatusek psymarscany o hulajże mój kochany”. Najbardziej popularną śpiewką kołbielską jest chyba: „jak ja se zaśpiwom swym kołbielskim głosem to mnie nie prześpiwo warsiawianek osiem!”. Z licznych dawniej obrzędów, przetrwało chodzenie po kołędzie. Na Wielkanoc można usłyszeć dawne pieśni religijne w wykonaniu zespołów regionalnych. Odtwarzają oni obyczaj „dynguśników”, tj. kawalerów chodzących po wsiach i śpiewających pieśni i przyśpiewki, za które dostawali od gospodarzy drobne datki.

Na omawianym obszarze dość liczne są jeszcze drewniane domy budowane na zrąb, niektóre nawet kryte strzechą. Zachowało się stosunkowo wiele krzyży przydrożnych i kapliczek. Najbardziej rozpowszechniona była zagroda o planie kwadratu lub prostokąta, z osobno stojącymi budynkami. Mieszkalne stawiano przeważnie frontem do drogi, a gospodarcze w głębi podwórka. Chaty były jednotraktowe i szeroko frontowe. Po obu stronach sieni były te same ilości izb (z czasem dodawano jeszcze spichrze lub komory). Belki ścian łączono w tzw. jaskółczy ogon. Forma dachu często naczółkowa. Były

też dachy czterospadowe ze schodkowanymi narożnikami i dwuspadowe z naczółkiem. Najciekawsze chałupy zobaczyć możemy jeszcze we wsiach: Rudzienko, Skorupy, Władzin, (tu szczególnie chałupa Ćwieków!), Sufczyn, Radachówka, Siwianka. Na tzw. Powiślu Garwolińsko-Otwockim nie zachowały się stroje ani rzemiosło (dawniej były tu znane ośrodki garncarskie i wikliniarskie). We wsiach nad Wisłą zdecydowanie przeważają nowe, murowane domy. Jednak i tu zachowały się istne perełki: części wsi Ponurzyca, ciekawa zabudowa wsi Zuzanów, Czarnowiec, Sobień Biskupich i Szlacheckich, wiele domów w Zambrzykowie, natomiast w gminie Siennica do szczególnie ciekawych należą wsie Wólka Dłużewska, Zglechów i Siodło. Niezapomnianym przeżyciem jest święto Bożego Ciała w Kołbieli. Kobiety uczestniczące w procesji ubrane są w barwne kołbielskie „pasiaki”. Równie fascynująca jest święto w Karczewie. Nie zobaczymy tam wprawdzie strojów ludowych, ale wspaniałe ołtarze zrobione przez mieszkańców.

Poza sztuką i kulturą ludową na terenie obszaru odbywają się także różne imprezy kulturalne o zasięgu lokalnym skierowane do młodzieży i dorosłych (konkursy recytatorskie, muzyczne), jak i ogólnopolskim (Międzynarodowy Festiwal Country w Dziechcińcu koło Wiązowny, Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. J. Krzewniaka w Karczewie, cykliczne koncerty w ramach Muzycznego Lata w Pałacu w Otwocku Wielkim). Istotnym wydarzeniem dla lokalnej społeczności są także doroczne dożynki gminne i powiatowe.

Na terenie obszaru znajduje się wiele obiektów zabytkowych, co wiąże się z bogatą i długą historią regionu. Najistotniejszymi są liczne zabytkowe obiekty sakralne (barokowy kościół i dzwonnica w Karczewie, klasycystyczny kościół w Wiązownie wzniesiony w 1788 roku, liczne zabytkowe drewniane kościoły – Glinianka (wzniesiony w XVIII w. dzwonnica z XVIII w.), Radachówka (styl zakopiański), Warszawice, zabytkowy kościół w Kołbieli, piękny neogotycki kościół w Osiecku z początku XX wieku, zabytkowa drewniana plebania w Osiecku z 1887 roku. Ponadto w Wiązownie zlokalizowany jest Pałac Lubomirskich pochodzący z II połowy XIX w. Ciekawym i specyficznym zabytkiem jest działająca kolej nadwiślańska wraz z wpisanymi do rejestru zabytków: XIX wieczną stacją w Celestynowie oraz dróżniczówką, pozostałość po kolei nadwiślańskiej.

2.4 OCENA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA OBSZARU, W TYM POTENCJAŁY DEMOGRAFICZNEGO I GOSPODARCZEGO OBSZARU ORAZ POZIOM AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ

Potencjał demograficzny

Struktura ludności według wieku i płci

Na dzień 31 grudnia 2006 roku na terenie sześciu gmin wchodzących w skład LGD zameldowanych na pobyt stały było 54,610 osób. Na koniec 2009 roku liczba zameldowanych osób wzrosła do 55 629.

Tabela 6 Liczba i struktura ludności wg płci

	kobiety	mężczyźni	ogółem
Celestynów	5 744	5 522	11 266
Karczew	8 210	7 735	15 945
Kołbiel	4043	3930	7 973
Osieck	1 778	1 692	3 470
Sobienie-Jeziory	3 150	3 078	6 228
Wiązowna	5507	5240	10747
Razem	26 943	27 983	55 629

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, dane za 2009 r.

Struktura wieku ludności jest rozpatrywana w podziale na ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ujęciu gminnym oraz w odniesieniu do całego obszaru LSR.

Stosunkowo niski poziom liczby ludności w wieku produkcyjnym na obszarze realizacji LSR wskazuje na wysokie tzw. obciążenie demograficzne lokalnego społeczeństwa. Jest to wielkość wskazująca proporcję między ludnością w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) do ludności w wieku produkcyjnym. Na badanym obszarze wyraźnie widać, iż o wysokim wskaźniku obciążenia demograficznego decyduje wysoki udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, co jest z kolei zjawiskiem korzystnym w dłuższej perspektywie czasowej.

Tabela 6 Liczba i struktura ludności wg wieku

Gmina	W wieku przedprodukcyjnym (poniżej 15 lat)		W wieku produkcyjnym (kobiety 15-59 lat, mężczyźni 15-64 lata)		W wieku poprodukcyjnym (kobiety powyżej 59 lat, mężczyźni powyżej 64 lat)		Ogółem
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób
Celestynów	1 757	15,6	7 906	70,2	1 603	14,2	11 266
Karczew	2 246	14,1	11 195	70,2	2 504	15,7	15 945
Kołbiel	1 263	15,8	5 418	68,0	1 292	16,2	7 973
Osieck	542	15,6	2 311	66,6	617	17,8	3 470
Sobienie-Jeziory	894	14,4	4 123	66,2	1 211	19,4	6 228
Wiązowna	1 825	17,0	7 401	68,9	1 521	14,1	10 747
Razem	8527	15,3	38 354	69,0	8748	15,7	55 629

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, dane za 2009 rok

Korzystnie dla obszaru w stosunku do danych za rok 2007 wyglądają wskaźniki migracji. Jedyne w Karczewie i w Sobieniach Jeziorach spadła liczba zameldowanych osób (w Karczewie o 36, w Sobieniach Jeziorach o 16), w pozostałych gminach odnotowano przyrost. Najdynamiczniej rośnie liczba mieszkańców Wiązowny, co należy wiązać z bliskim położeniem w stosunku do Warszawy i dobrym połączeniem komunikacyjnym (autobusy podmiejskie). Skłania to niektóre osoby do wyprowadzki z miasta i zamieszkania poza nim z możliwością dojazdu do pracy, szkoły, czy w celu spędzenia wolnego czasu do stolicy. Taka tendencja jest pozytywna, osoby wyprowadzające się są często osobami zamożniejszymi niż średnia, lepiej wykształconymi, które poza podatkami mogą wnieść do lokalnej społeczności swoje doświadczenie i pomysły na rozwój i poprawę jakości życia.

Poziom bezrobocie

Ze względu na gromadzone przez Urząd Statystyczny dane, nie jest możliwa szczegółowa analiza poziomu zatrudnienia poprzez wskaźnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia. Informacje o aktywności zawodowej będą ukazane na podstawie kształtowania się bezrobocia na terenie Partnerstwa. Analizując bezrobocie na tym obszarze należy wziąć pod uwagę fakt, że nie należy on do terenów zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym stąd też nie będą na nim stosowane szczególne instrumenty ekonomiczno-finansowe i inne preferencje w celu ograniczenia bezrobocia i jego skutków. Informacja ta jest istotna dla realizacji działań w ramach programu Leader, gdyż wskazuje, iż zapobieganie negatywnym skutkom bezrobocia nie będzie w specjalny sposób wspierane przez budżet państwa a osoby potencjalnie zagrożone wykluczeniem z powodu długotrwałego bezrobocia powinny być wsparte w ramach działań realizowanych bądź finansowanych przez LGD.

Tabela 7 Liczba bezrobotnych

	Liczba osób	
	ogółem	kobiety
Celestynów	353	164
Karczew	501	223
Kołbiel	197	90
Osieck	112	48
Sobienie-Jeziory	120	57
Wiązowna	243	112
Razem	1526	694

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, dane za 2009 rok

Stopa bezrobocia jest wyliczana obecnie wyłącznie dla całego powiatu. Na koniec grudnia 2009 roku wynosiła 8,5 % - dla powiatu otwockiego i 9,0% dla województwa mazowieckiego, podczas, gdy dla Polski kształtowała się na poziomie 11,9%. Sytuacja uległa pogorszeniu w stosunku do roku 2008, gdzie bezrobocie w powiecie otwockim wyniosło 5,8%, wskaźnik dla

województwa mazowieckiego 7,3%, a dla kraju do 9,5%. Należy jednak pamiętać o pogorszeniu się koniunktury gospodarczej w Polsce i na świecie w 2009 roku.

Potencjał gospodarczy

Podmioty gospodarcze

Analiza sektora gospodarczego zawiera zestawienie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w ujęciu przestrzennym (rozkład przestrzenny wg gmin) oraz wg działów klasyfikacji PKD (Polska Klasyfikacja Działalności).

Tabela 8 Podmioty gospodarcze wg klasyfikacji PKD

Rodzaj działalności	Celestynów	Karczew	Kolbiel	Osteczek	Sobienie-Jeziory	Wiązowna	Łącznie LGD
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo A	15	38	15	7	22	19	116
Górnictwo i wydobywanie B	1	0	0	0	0	1	2
Przetwórstwo przemysłowe C	143	234	62	21	37	184	681
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych D	0	2	0	0	0	1	3
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją E	6	12	5	1	3	7	34
Budownictwo F	173	218	91	36	44	176	738
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle G	267	537	117	40	118	342	1421
Transport i gospodarka magazynowa H	46	118	28	7	38	78	315
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi I	13	33	9	4	2	24	85
Informacja i komunikacja J	20	38	4	4	2	26	94
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa K	26	57	8	4	8	34	137
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości L	11	10	1	2	1	28	53
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna M	65	101	9	9	6	79	269
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca N	32	37	3	7	6	30	115
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne O	9	6	11	7	10	6	49
Edukacja P	27	37	10	6	8	33	121
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Q	18	53	5	3	15	50	144
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją R	13	25	5	2	4	23	72
Pozostała działalność usługowa S	49	73	16	9	20	65	232
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby T	0	0	0	0	0	0	0
Organizacje i zespoły eksterytorialne U	0	0	0	0	0	0	0
Razem	934	1 629	399	169	344	1 206	4 681

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, dane za 2009 rok

Najsilniej gospodarczo rozwinięte na obszarze działania LGD są gminy Wiązowna i Karczew. W przypadku Wiązowny decyduje tutaj przede wszystkim dobra lokalizacja w bezpośredniej bliskości Warszawy, z którą gmina ma bezpośrednie połączenie dzięki komunikacji podmiejskiej. Ponadto Wiązowna położona jest na drodze nr 17, stanowiącej ważny szlak

komunikacyjny łączący Warszawę z Lublinem. Karczew, jest największym miastem obszaru, w którym przed wojną rozwijał się głównie przemysł masarski, po wojnie powstały także zakłady chemiczne i zakłady samochodowe.

Pod względem form własności dominuje własność prywatna (97%), jedynie 3% działalności wykonywanej jest w sektorze publicznym. Ponad 85% przedsiębiorstw jest kwalifikowanych jako małe i średnie przedsiębiorstwa.

Rolnictwo

Użytki rolne zajmują na terenie obszaru LGD 56% powierzchni, z tego 62% przypada na grunty orne a 22% na łąki. Specyficznym przypadkiem jest gmina Sobienie-Jeziory, gdzie istnieją tradycje sadownictwa, tam aż 31% powierzchni użytków rolnych stanowią sady, z mniejszym udziałem gruntów ornyc i łąk.

Na terenie gmin należących do Partnerstwa „Natura i Kultura” dominują małe gospodarstwa, niespecjalizujące się w jakiejś specyficznej produkcji rolnej. Mimo stosunkowo dużej powierzchni użytków rolnych na poziom rolnictwa wpływa także występowanie słabych gleb (głównie IV-VI klasa).

Tabela 9 Powierzchnia użytków rolnych w ha

Gmina	powierzchnia użytków rolnych	grunty orne	sady	łąki	pastwiska
Celestynów	3 023	1 520	48	1 078	377
Karczew	4 736	2 782	388	1 133	433
Kolbiel	7 494	5 502	30	1 542	420
Osieck	3 724	2 522	4	980	218
Sobienie-Jeziory	6 117	2 682	1 900	1 190	345
Wiązowna	5 408	3 896	250	637	625
Razem	30 502	18 904	2 620	6 560	2 418

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, dane za 2005 rok

Opieka zdrowotna i społeczna

Na terenie gmin znajduje się 10 placówek ambulatoryjnej opieki medycznej, z czego 6 to zakłady publiczne, a 4 niepubliczne. Ponadto funkcjonuje 8 aptek oraz jeden punkt apteczny. Dwie osoby prowadzą praktykę lekarską na wsi (w gminie Wiązowna oraz w gminie Osieck). Na terenie obszaru są dwie placówki pomocy społecznej, w tym jeden dom pomocy społecznej. W 2009 roku przyjęły one łącznie 45 osób.

W każdej z gmin funkcjonuje lecznica weterynaryjna, co jest istotne zarówno ze względu na rolniczy charakter obszaru, jak i występowanie dzikich zwierząt polnych i leśnych.

Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie obszaru funkcjonuje 5 posterunków policji (jedynie gmina Osieck nie ma żadnego). Poziom przestępczości nie jest wysoki, największe zagrożenia to przestępstwa pospolite (pobicia i rozboje) oraz włamania.

Na terenie obszaru działa 10 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego oraz około 20 mniejszych jednostek. Główne zadanie OSP to interwencje w przypadku pożarów (332 w 2008 roku) i zagrożeń miejscowych (wypadki samochodowe, opady atmosferyczne, zagrożenia chemiczne – w sumie 377 w 2008 roku)(dane za KP PSP Otwock). OSP pełnią także funkcję w życiu kulturalnym wsi, orkiestry dęte występują podczas gminnych uroczystości, a w siedzibach OSP odbywają się imprezy kulturalne.

Dostęp do edukacji

Na obszarze realizacji LSR istnieją przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły gimnazjalne i ponadgimnazjalne. Brak jest natomiast wyższych. Stąd też uczniowie kończący licea, bądź technika są zmuszeni do kontynuowania nauki w sąsiadujących miastach powiatowych (np. Otwock, Mińsk Mazowiecki) lub Warszawie. Jest to ograniczenie w rozwoju edukacji, ponieważ codzienne dojazdy są uciążliwe, szczególnie zimą i wiążą się z dodatkowymi wydatkami. Obszar jest na szczęście dość dobrze skomunikowany z najbliższymi miastami (PKS, PKP, komunikacja podmiejska).

Slabo rozwinięta oferta edukacyjna może powodować ucieczkę młodych ludzi z obszaru LGD. Wyjeżdżając na studia do innego miasta często tam zaczynają swoją pierwszą pracę i w efekcie nie wracają już w rodzinne strony. Małe gminy niewiele mogą w tym zakresie bezpośrednio zrobić, gdyż otwieranie szkół wyższych w małych ośrodkach jest przede wszystkim nieopłacalne. Pośrednio jednak mogą sprawić by dobrze wyedukowani i doświadczeni pracownicy wracali w rodzinne strony i wnosili dodatkowy potencjał do rozwoju regionu. Po pierwsze istotna jest dobra komunikacja z ośrodkami akademickimi, tak by osoba wyjeżdżająca na naukę mogła albo codziennie dojeżdżać bez problemu do szkoły, albo, jeśli zdecyduje się przeprowadzić, bez problemu mogła często przyjeżdżać do domu. Po drugie interesująca i szeroka oferta w zakresie spędzania wolnego czasu, rozwijania zainteresowań, czy uczestnictwa w życiu wspólnoty. Może to być konkurencja dla rozrywk i możliwości dostępnych w innych miastach, ale także związanie człowieka z grupą, do której chętnie będzie wracał (np. zespół, w którym występuje, imprezy, w których lubi brać udział). Po trzecie istotne jest tworzenie nowych miejsc pracy, zarówno bezpośrednio w wyniku inicjatyw gmin, czy pośrednio, poprzez dawanie możliwości realizacji pomysłów, rozwijania działalności gospodarczej (np. przy wsparciu LGD). Wiele osób po wyjeździe na studia rezygnuje z powrotu w rodzinne strony, zwłaszcza do małych miejscowości i wsi, w obawie przed bezrobociem i brakiem perspektyw. Mając możliwość zatrudnienia się lub utworzenia własnej działalności w znajomym, rodzinnym otoczeniu wydaje się, że będą bardziej skłonni wrócić niż pozostać dużym, ale obcym miastem.

Tabela 10 Placówki przedszkolne i szkolne oraz liczba dzieci

Gmina	Przedszkola		Szkoły podstawowe		Gimnazja	
	liczba placówek	liczba dzieci	liczba placówek	liczba dzieci	liczba placówek	liczba dzieci
Celestynów	2	194	5	673	1	354
Karczew	6	410	5	789	1	407
Koźbiel	1	125	4	512	1	288
Osieck	0	0	2	251	1	143
Sobienie-Jeziory	1	50	3	368	1	267
Wiązowna	3	274	4	694	5	348
Razem	13	1053	23	3287	10	1807

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, dane za 2009 rok

Istotnym czynnikiem, który ma duży wpływ na przyszłą sytuację ludności na terenie obszaru LGD jest nie tylko sam dostęp do edukacji, ale także na ile jest ona nowoczesna. W epoce komputerów poziom informatyzacji szkół może być istotnym wskaźnikiem na ile przyszłe pokolenia są obecnie przygotowywane do wymogów rynku pracy, jak i życia we współczesnym świecie. Na analizowanym obszarze liczba pracowni komputerowych w szkołach, jak i komputerów, w tym z dostępem do Internetu jest satysfakcjonująca, aczkolwiek także w tym zakresie możliwy jest postęp. Po pierwsze dążenie do zmniejszenia liczby dzieci przypadających na komputer, co umożliwi naukę w większym wymiarze czasu. Po drugie umożliwienie dostępu do komputerów i Internetu także poza godzinami lekcyjnymi tak, aby wyniesioną ze szkoły wiedzę dzieci i młodzież mogły doskonalić i rozwijać, jak i wykorzystywać w codziennym życiu.

Tabela 11 Komputery w szkołach

Gmina	Liczba komputerów w szkołach	Komputery podłączone do Internetu	Komputery dostępne dla uczniów	Pracownie komputerowe
Celestynów	153	138	122	8
Karczew	162	119	105	8
Koźbiel	120	96	95	7
Osieck	62	60	49	3
Sobienie-Jeziory	75	52	67	4
Wiązowna	162	129	130	7
Razem	734	594	568	37

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, dane za 2009 rok

Na terenie obszaru jest 17 bibliotek z łączną liczbą blisko 165 tysięcy woluminów, co daje około 3 książki na mieszkańca. Relacja liczby czytelników w relacji do liczby mieszkańców wynosi ok. 15%, przyjmując, że z bibliotek korzysta przede wszystkim młodzież szkolna w ramach czytania lektur szkolnych i szukania informacji do pisania prac, nie daje to zbyt imponującego wyniku. Taka tendencja jest jednak zauważalna na terenie całego kraju, czytelnictwo książek maleje kosztem innych sposobów spędzania wolnego czasu (TV, Internet).

Tabela 12 Biblioteki

Gmina	Liczba bibliotek	Liczba książek	Liczba czytelników
Celestynów	2	27 791	1 457
Karczew	4	36 603	2 753
Koźbiel	3	33 568	1 031
Osieck	3	17 883	630
Sobienie-Jeziory	2	17 460	937
Wiązowna	3	31 693	1 532
Razem	17	164 998	8 340

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, dane za 2009 rok

Organizacje pozarządowe i inna aktywność społeczna

Sport i rekreacja

Zajęcia sportowe na obszarze realizacji LSR odbywają się przede wszystkim w formie uczniowskich klubów sportowych zawiązywanych przy szkołach podstawowych i gimnazjach.

Tabela 13 Organizacje sportowe

Gmina	Nazwa
Celestynów	Regucki Klub Sportowy "BÓR" Z/s w Regucie Uczniowski Klub Sportowy w Celestynowie Celestynowska Liga Szóstek Piłkarskich
Karczew	Międzyszkolny Klub Sportowy „Karczew” Ludowy Klub Sportowy "Mazur Karczew" , „Rokola” Otwock Wielki
Koźbiel	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy BIELIK Koźbiel Celestynowsko- Koźbielski Klub Sportowy „Sokół”
Osieck	Uczniowski Klub Sportowy Osieck
Sobienie-Jeziory	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy Klub Sportowy „Wisła -Dziecinów” Klub Sportowy Sobienie-Jeziory
Wiązowna	KS Advit Wiązowna GAP Wiązowna Gminna Akademia Piłki GKTS Wiązowna UKS Wiąz Stowarzyszenie eszach.pl LIKS Przelew Glinianka KS Glinianka UKS Smoki UKS Orły LUKS Rzakta Grom Lipowo

Źródło: dane własne gmin, dane z powiatu otwockiego

Kluby te działając przy szkołach podstawowych i gimnazjach korzystają z ich wyposażenia sportowego i obiektów: sal gimnastycznych, boisk, bieżni. Również kadrę trenerską stanowią nauczyciele wychowania fizycznego, organizujący z własnej inicjatywy różnego rodzaju rozgrywki, wyjazdy turniejowe czy też zawody.

Działalność kulturalna

Tabela 14 Organizacje kulturalne

Gmina	Nazwa
Celestynów	Celestynowskie Towarzystwo Kulturalne Stowarzyszenie Rozwoju wsi Podbiel
Karczew	Towarzystwo Przyjaciół Karczewa Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Nadbrzeż Zespół Ludowy Sołtysów Gminy Karczew „Czerwone Korale”
Kolbiel	Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Kolbielskiej Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju wsi Sufczyn i Okolic
Osieck	Towarzystwo Przyjaciół Osiecka i okolic
Sobienie-Jeziory	Sobieńskie Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego
Wiązowna	Gminny Ośrodek Kultury Koło Gospodyń Wiejskich Glinianka Stowarzyszenie „Wawrzynioki”

Źródło: dane własne gmin, dane z powiatu otwockiego

Działalność kulturalna prowadzona jest przede wszystkim przez gminne ośrodki kultury, które organizują zajęcia w zakresie organizacji ferii zimowych, konkursów szachowych i warsztatowych, turniejów brydża sportowego, przeglądu kołęd i pastorałek dla dzieci szkolnych, turniejów sekcji w piłce nożnej, zawodów sportowych oraz turniejów tańca towarzyskiego.

Ponadto istnieją towarzystwa przyjaciół miejscowości skupiające ludzi pochodzących z danej wsi, zainteresowanych jej historią i kulturą, a także zaangażowanych w jej rozwój.

Pozostała działalność organizacji pozarządowych

Tabela 15 Inne organizacje

Gmina	Nazwa
Celestynów	Fundacja „ Nauka – Sport – Rekreacja” Stowarzyszenie Absolwentów i Sympatyków 3LO w Celestynowie Klub Honorowych Dawców Krwi
Karczew	Stowarzyszenie Charytatywne "OTWARTYCH SERC" Klub Honorowych Dawców Krwi PCK OSP w Karczewie (Orkiestra Dęta) Stowarzyszenie „Pasjonaci Muzyki „Trzy Czwarte” Stowarzyszenie „Nieśmy Radość” Stowarzyszenie „Wspólnota Samorządowa”
Kolbiel	Forum Przedsiębiorczości Gminy Kolbiel Młodzieżowy Ludowy Zespół Kątwiaki
Osieck	Stowarzyszenie Przyjaciół Augustówki Stowarzyszenie Przyjaciół Kościelisk
Sobienie-Jeziory	Grupa producencka „Wilga Fruit” Grupa Producentka „OWOC WYSOCZYN”
Wiązowna	Ruch Aktywności Społeczno – Gospodarczej Wola

	Stowarzyszenie Użytkowników Działek Rekreacyjnych w Radiówku Stowarzyszenie Użytkowników Działek Rekreacyjnych w Woli Karczewskiej Forum Przedsiębiorczości Gminy Wiązowna Stowarzyszenie Wspólnota Samorządowa Powiatu Otwockiego oddział Wiązowna Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych Intellektualnie „JESTEŚMY” Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Woli Karczewskiej Grupa Aktywności Społecznej Klub Aktywnego Seniora „Pogodna Jesień” Stowarzyszenie Przyjaciół Radiówka Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Środowiskowe Ognisko Wychowawcze w Pęclinie Środowiskowy Dom Samopomocy w Radiówku
--	--

Źródło: dane własne gmin, dane z powiatu otwockiego

Reasumując, na obszarze „Natura i Kultura” występują przede wszystkim organizacje pozarządowe zajmujące się sportem, rekreacją i kulturą, a także wspierające przedsiębiorczość w wybranych sektorach. Posiadają one bogate doświadczenie zarówno w organizacji przedsięwzięć lokalnych, jak i o szerszym oddziaływaniu regionalnym. Duże znaczenie ma również sieć ochotniczych straży pożarnych.

2.5 SPECYFIKA OBSZARU

Spójność przyrodnicza obszaru objętego LSR

Obszar gmin uczestniczących w Projekcie „Natura i Kultura” znajduje się w mazowieckim regionie klimatycznym. Cały obszar ma zasadniczo charakter nizinny, jedynie miejscami występują niewielkie wzniesienia typu morenowego. Przeważają na nim raczej słabe gleby uniemożliwiające specjalizację rolniczą (w znaczeniu upraw tradycyjnych) tego obszaru. Stosunkowo dobre warunki glebowe znajdują się w okolicy dolin rzecznych, jednakże niewystarczające regulacje rzek uniemożliwiają efektywne gospodarowanie na tych obszarach. Ponadto znajdują się tam tereny wartościowe z punktu widzenia ochrony środowiska (park krajobrazowy). Z punktu widzenia obranych kierunków rozwoju natomiast, naturalny bieg rzek jest niewątpliwą zaletą obszaru, zarówno w kontekście budowy bazy dla turystyki weekendowej, jak też oferty wypoczynkowej obejmującej korzystanie z akwenów wodnych na obszarze projektu.

Cecha charakterystyczną obszaru jest brak dużego przemysłu, który mógłby negatywnie oddziaływać na środowisko, czego efektem jest dobry stan wody, powietrza i gleb. Cały obszar nie jest wolny od problemów ekologicznych, jakimi są np. dzikie wysypiska śmieci, jakkolwiek są to trudności jednostkowe, których sukcesywne przewyciężanie leży w obszarze zainteresowania lokalnych samorządów oraz samych mieszkańców. Obrane kierunki strategiczne ujmują działania mające na celu raczej zapobieżenie degradacji środowiska naturalnego i utrzymania go w stanie obecnym.

Posiadane złoża naturalne na obszarze projektu nie są znaczące i są eksploatowane w zasadzie na potrzeby lokalne, ich wykorzystanie na skalę przemysłową nie jest opłacalne.

Obszar „Natura i Kultura” należy do dobrze zalesionych, w dodatku większa część lasów stanowi Mazowiecki Park Krajobrazowy, co jest szczególnie istotne z uwagi na plany rozbudowy szlaków turystycznych, obejmujących m.in. ścieżki rowerowe, szlaki konne.

Reasumując, obszar objęty projektem „Natura i Kultura” jest spójny pod względem przyrodniczym, a kierunki strategiczne są adekwatne do posiadanych zasobów, m.in. takich jak: czyste środowisko, skupiska ginących gatunków roślin i występowanie unikalnych gatunków zwierząt.

Spójność historyczna obszaru objętego LSR

Losy historyczne gmin objętych projektem są bardzo podobne, przy czym podobieństwo to znajduje uzasadnienie w najstarszych świadectwach żyjących na tym obszarze kultur. Są to przykładowo ślady po kulturze łużyckiej, zabytki z czasów powstawania wsi i miast (kościół) w okresie Księstwa Mazowieckiego, dla którego obszar odgrywał dość istotną rolę obronną i gospodarczą.

Kolejną cechą charakterystyczną obszaru projektu „Natura i Kultura” jest jego historia uwikłana w dramatyczne losy kraju. Obszar ten ma duże znaczenie, zarówno z punktu widzenia znaczących wydarzeń, jakie się rozegrały na jego arenie, jak też dorobku kulturowego w skali obszaru, regionu a nawet kraju. Wsie i miasta zostały zniszczone w okresie wojny polsko-szwedzkiej, także w XIX wieku na tych terenach toczyły się walki w Powstaniu Listopadowym i Styczniowym.

Na terenie tego obszaru swoje siedziby miało kilka znaczących dla Polski rodów historycznych, takich jak Zamoyscy, Poniatowscy, czy Bielińscy. Każdy z wymienionych rodów przyczynił się do budowy charakterystycznego kolorytu historycznego tego obszaru. Wiele obiektów kultury materialnej stanowiących świadectwo ich istnienia wciąż stoi, jakkolwiek również wiele z nich czeka na działania mogące przywrócić im duże znaczenie kulturalne dla tego obszaru.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości na terenie obszaru toczyły się walki związane z wojną polsko-bolszewicką 1920 roku. W czasie drugiej wojny światowej najpierw teren obszaru był areną walk przed rozpoczęciem przez Niemców oblężenia Warszawy, natomiast pod koniec wojny właśnie z tych terenów ruszała ostatnia ofensywa wojsk radzieckich w 1945 roku, mająca na celu sforsowanie linii Wisły. W okresie okupacji działały tutaj oddziały partyzanckie AK i BCh. W miasteczkach natomiast, ze względu na znaczącą populację ludności żydowskiej funkcjonowały getta i obozy pracy.

Obrane tematy rozwoju obszaru, oraz wyznaczone cele strategiczne uwzględniają jego historię i obiekty, które stanowią jej potwierdzenie. Dodatkowo istotne znaczenia ma fakt, iż na terenie projektu „Natura i Kultura” aktywnie działają pasjonaci historii tego obszaru i są to zarówno indywidualni działacze, jak też koła i organizacje pozarządowe. Stanowi to dobrą bazę do budowania dalszych działań mających promować obszar Partnerstwa.

Spójność kulturowa obszaru objętego LSR

Cechą szczególną obszaru objętego LSR, jest kultura kołbielska, która rozwinęła się i ukształtowała w XIX wieku w Kołbieli, szybko obejmując także obszar okolicznych gmin. Kultura ta jest dość słabo znana i rozpoznawana, mimo, iż jej wpływ na życie lokalnej społeczności był i jest nie mniejszy niż np. znana na terenie całego kraju kultura łowicka. Brak należytej promocji w latach wcześniejszych sprawił, że symbolem Mazowsza stała się właśnie tradycja pochodząca z Łowicza, mimo, iż Kołbiel położona jest znacznie bliżej stolicy Mazowsza niż Łowicz. Działania LGD mają m.in. na celu poprawę rozpoznawalności i wiedzy na temat kultury kołbielskiej zarówno poprzez np. wprowadzanie motywów ludowych do współczesnej mody odzieżowej, jak i poprzez promowanie potraw lokalnych. Ponadto lokalne obrzędy mogą stać się jedną z atrakcji dla odwiedzających obszar turystów.

Spójność kulturowa mająca swoje korzenie w historii obszaru znajduje swój wyraz w istniejących obiektach zabytkowych. Są to zarówno pałacyki, kapliczki jak też zbudowane przez kilkuset laty kościoły. Obiekty te wymagają działań promocyjnych, ale przede wszystkim renowacyjnych i ochronnych, co znalazło swoje odzwierciedlenie w obranych kierunkach rozwoju obszaru.

Spójność ekonomiczna obszaru objętego LSR

Najbardziej charakterystyczną cechą wyróżniającą obszar objęty LSR jest jego położenie w pobliżu Warszawy. Bliskość dużej metropolii jest o tyle istotne, że ma ona odzwierciedlenie w wielu płaszczyznach charakteryzujących obecną i przyszłą sytuację obszaru objętego LSR.

Sąsiedztwo dużego miasta może mieć korzystny wpływ na rozwój tego obszaru i gospodarcze wykorzystanie jego walorów naturalnych i kulturowych. To właśnie ludność mieszkająca w stolicy jest jednym z potencjalnych odbiorców oferty wypoczynkowej i kulturalnej obszaru objętego Projektem. Ponadto także turyści odwiedzający Warszawę mogą potencjalnie wybrać się na krótkie (jedno- lub kilkudniowe) wycieczki w okolice by poznać nie tylko walory miasta, ale także przyrody i wsi mazowieckiej. Ze względu na dogodną lokalizację i atrakcyjne warunki obszar LGD wydaje się być doskonałym celem takich wycieczek.

Inną korzyścią jest obecność dużego rynku zbytu, jaki stanowi ten ośrodek dla produktów i usług oferowanych na obszarze Partnerstwa „Natura i Kultura”. W związku z powyższym zaplanowane zostały działania związane z wypromowaniem lokalnej produkcji, stworzeniem oferty turystyczno-wypoczynkowej dla mieszkańców danego obszaru, ale też z dużym naciskiem na pobliskie ośrodki miejskie, w tym Warszawy.

Dodatkowymi czynnikami wzmacniającymi spójność ekonomiczną obszaru, jest podobieństwo struktury gospodarstw rolnych, (charakteryzującej się dużą ilością małych gospodarstw niskotowarowych, w których wyprodukowane wyroby przeznaczone są na własną konsumpcję) oraz spójność komunikacyjna obszaru. Są to np. bezpośrednie połączenia drogowe i kolejowe między miejscowościami, w których znajdują się siedziby władz lokalnych oraz dogodne połączenia z Warszawą. Połączenia takie wpływają korzystnie na spójność przestrzenną obszaru,

Reasumując, Warszawa jest najważniejszym ośrodkiem miejskim powiązany na wielu płaszczyznach z obszarem sześciu gmin. Powiązania ekonomiczne są jednymi z bardziej istotnych, jakkolwiek nie sposób wyodrębnić sfery nieekonomicznej nie mającej przełożenia w płaszczyźnie gospodarczej.

Identyfikacja mieszkańców z obszarem projektu „Natura i Kultura”

W toku spotkań konsultacyjnych i warsztatowych dla mieszkańców organizowanych na terenie poszczególnych miejscowości obszaru Projektu „Natura i kultura”, potwierdzenie znalazły przewidywania dotyczące podobieństwa mieszkańców w wyrażanych opiniach oraz ich poczucie identyfikacji z danym obszarem a także umiejętności i chęci wspólnej dyskusji (choć czasami burzliwej) i budowania wspólnie przyszłości obszaru LSR. W spotkaniach organizowanych na terenie danej gminy uczestniczyli częstokroć mieszkańcy z innych gmin objętych LSR. Podczas spotkań warsztatów wyłoniła się grupa reprezentantów społeczności wiejskiej ze wszystkich gmin należących do obszaru LGD. Grupa ta stworzyła partnerstwo konstruktywnie ze sobą współpracujących osób.

Dodatkowym potwierdzeniem identyfikacji mieszkańców z obszarem objętym LSR, są wyniki badań ankietowych i sondażowych. Dają one wiarygodny obraz opinii mieszkańców na temat inicjatywy Leader, ich stosunku do inicjatyw podejmowanych wspólnie z mieszkańcami innych miejscowości. Widoczne jest w nich poczucie lokalnego patriotyzmu nie ograniczające się do własnej miejscowości czy też gminy.

3. ANALIZA SWOT OBSZARU OBJĘTEGO STRATEGIĄ ORAZ WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z PRZEPROWADZONEJ ANALIZY

Analiza SWOT wykorzystana została, jako metoda określania pozycji strategicznej obszaru LGD poprzez identyfikację i szczegółową analizę dalszego oraz bliższego otoczenia, w kontekście wykorzystania silnych i słabych stron oraz planowaniu wytycznych dla kierunków jego rozwoju. Metodę SWOT, potraktowano jako narzędzie syntetycznego przedstawienia atutów i słabych stron obszaru LGD w odniesieniu do sporządzonej wcześniej charakterystyki obszaru.

Sporządzenie analizy SWOT stanowiło zarazem bazę do skonstruowania długoterminowej strategii opartej na wnioskach zawierających wiarygodne dane do oceny obecnej sytuacji obszaru objętego Projektem „Natura i Kultura”. Dzięki zestawieniu zidentyfikowanych słabych i mocnych stron regionu z barierami rozwoju płynącymi w dalszego i bliższego otoczenia możliwe jest takie ukierunkowanie dalszych posunięć strategicznych Lokalnej Grupy Działania, aby w długim okresie rozwoju następowało stopniowe wzmocnienie mocnych stron i sukcesywna niwelacja słabych, przy uwzględnieniu możliwości, jakie stwarza otoczenie.

Wnioski zawarte w tej części analizy są efektem charakterystyki obszaru, zweryfikowanej podczas konsultacji z mieszkańcami, badań sondażowych i warsztatów. W toku pracy nad przeprowadzeniem analizy brali udział przedstawiciele wszystkich sektorów obszaru LGD. Rezultat otrzymanej Analizy SWOT posłużył do zdefiniowania wizji oraz celów ogólnych i szczegółowych LSR na najbliższe lata.

Analiza silnych i słabych stron obszaru koncentruje się na identyfikacji i ocenie istniejących zasobów i deficytów danego obszaru. Poniższy punkt jest zatem efektem szczegółowych analiz, którym podlegały m.in. następujące sfery obszaru wiejskiego: środowiskowa, demograficzna, technologiczna, kulturowa i gospodarcza.

Analiza otoczenia obszaru LGD zawiera zestawienie najważniejszych elementów otoczenia, które obecnie i w przyszłości będą wpływać na jego obszar. Czynniki te rozpatrywano w analogicznych obszarach, jak w przypadku analizy słabych i mocnych stron, tj. w sferze: środowiskowej, demograficznej, technologicznej, kulturowej i gospodarczej. Przedmiotem uwagi były w szczególności czynniki bliższego otoczenia, tj. takie, z którym obszar wiejski „Natura i Kultura” będzie wchodził w stosunkowo istotne interakcje – będzie podlegał jego wpływom, ale będzie też kreował jego kształt. Czynniki te podzielone zostały na szanse oraz zagrożenia, ze względu na kierunek ich przyszłego oddziaływania na rozwój obszaru.

3.1. OCENA POTENCJAŁU OBSZARU

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
Środowisko naturalne i potencjał turystyczny	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bagno Całowanie, Bagna Celestynowskie, Łąki Ostrówieckie, Dolina rzeki Świder – obszar należący do sieci Natura 2000 dyrektywy siedliskowej i ptasiej 2. Rezerваты przyrody: Na Torfach Bocianowskie Bagno, Celestynowski Grąd, Świder i Mienia, Szerokie Bagno, Czarczi Dół, Żurawinowe Bagno, Wymięklizna 3. Unikalny mikroklimat tworzony przez lasy sosnowe, wydmy piaskowe oraz torfowiska na terenie całego obszaru 4. Ostoje zwierzyny leśnej (zając, dzik, sarna, jeleni, łos) 5. Rozwinięta sieć pieszych szlaków turystycznych (łącznie ok. 150 km na obszarze Partnerstwa) 6. Ok. 65% obszaru LGD należy do Mazowieckiego Parku Krajobrazowego 7. W ramach Mazowieckiego Parku Krajobrazowego – Baza Edukacji Ekologicznej „Torfy”, ścieżki przyrodnicze, punkty widokowe, pomniki przyrody (m.in. 400-letni dąb szypułkowy Bartek Mazowiecki w Emowie i 400-letni Jan Paweł Wielki w Górkach), rezerваты przyrody np. rzeki o charakterze górskim – Świder i Mienia, Bocianowskie Bagno”, „Szerokie Bagno”, „Wymięklizna” 8. Dolina Wisły wraz z terenami zalewowymi, podmokłymi łąkami i fragmentami lasów łęgowych 9. Jezioro Rokola przy Pałacu w Otwocku Wielkim wraz z kompleksem pałacowo-parkowym otwartym do zwiedzania (filia muzeum narodowego, miejsce koncertów muzyki 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niska świadomość ekologiczna na obszarze 2. Brak tablic informacyjnych w terenie (oznakowanie miejscowości, i charakterystycznych miejsc) 3. Małe zaplecze dla rozwoju turystyki w postaci słabo rozwiniętej bazy noclegowej, gastronomicznej, informacyjnej 4. Słabo rozwinięta sieć szlaków rowerowych 5. Niewystarczająco rozpowszechniona i dostępna informacja turystyczna 6. Niedostateczna promocja obszaru Partnerstwa 7. Braki w sieci kanalizacyjnej zagrażające czystości środowiska 8. Dzikie wysypiska śmieci 9. Ograniczenie atrakcyjności inwestycyjnej wynikające z tego, że znaczna część terenów objęta jest ochroną (poprzez utrudnienia prawno - organizacyjne, wymagane decyzje, ekspertyzy, oceny oddziaływania projektowanych przedsięwzięć na środowisko) 10. Ograniczony wpływ na funkcjonowanie obszarów chronionych, w tym m.in. Mazowieckiego Parku Krajobrazowego, obszary Natura 2000 i rezerваты (zakazy prawne związane z rodzajem inwestycji, wykorzystanie turystyczne)

poważnej i festiwalu) – otoczone szlakami turystycznymi
 10. Zabytkowa aleja Lipowa (wpisana do rejestru zabytków) prowadząca do pałacu w Otwocku Wielkim
 11. Aktywnie działające Centrum Edukacji Leśnej przy Nadleśnictwie Celestynów organizujące warsztaty przyrodnicze, konferencje; zawierające muzeum leśne;
 12. Jeden z większych dużych kompleksów leśnych w pobliżu stolicy
 13. Brak przemysłu ciężkiego

Ludność i uwarunkowania społeczne

1. Potencjał intelektualny - wysoki poziom wykształcenia mieszkańców
2. Niskie bezrobocie na obszarze wszystkich gmin
3. Silna tożsamość małej ojczyzny – tradycja wzmacniająca więzi społeczne
4. „Zagłębie” ludzi znanych, artystów, sportowców stanowiące zasób w świetle promocji obszaru
5. Bliskość ośrodków szkolnictwa wyższego (Warszawa, Otwock, Mińsk Mazowiecki, Garwolin, Dęblin)
6. Dążenie mieszkańców do stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia
7. Duża liczba organizacji sportowych (kluby piłkarskie, tenisa stołowego, kluby szachowe)
8. Duża liczba imprez sportowych, w tym m.in. Turniej im. Andrzeja Grubby, turnieje szachowe, festyny sportowe
9. Organizowane imprezy sportowe, takie jak: Półmaraton Wiązowski (w kalendarzu imprez ogólnopolskich o randze międzynarodowej), Małe Euro – turniej piłkarski o zasięgu międzynarodowym

1. Niewystarczający zasób środków na rozwój oferty kulturalnej, oświatowej i sportowej
2. Niewystarczająca wiedza i zbyt niska świadomość obywatelska
3. Zbyt małe wsparcie dla inicjatyw społecznych
4. Słaba koordynacja działań społecznych
5. Niewystarczająca baza opieki nad dziećmi przedszkolnymi i szkolnymi
6. Brak zorganizowanych miejsc odpoczynku
7. Niewystarczające zaangażowanie przedsiębiorców w inicjatywy lokalne

Uwarunkowania techniczno-technologiczne

1. Dobra komunikacja (układ drogowy) – ważne arterie komunikacyjne (droga DK17, DK50, W801, W721)
2. Zintegrowana dobra komunikacja zbiorowa z Warszawą (autobusy podmiejskie, PKS, PKP, ZTM, SKM)
3. Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć energetyczna, telefoniczna, wodociągowa, internetowa

1. Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura techniczna w zakresie dróg lokalnych, kanalizacji
2. Słabe oznakowanie miejscowości (i wewnątrz miejscowości)
3. Słaba komunikacja międzygminna
4. Niski poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Uwarunkowania kulturowo-historyczne

1. Zachowana charakterystyczna kultura kołbielska
2. Coroczne koncerty w ramach Muzycznego Lata w Pałacu w Otwocku Wielkim
3. Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. J. Krzewniaka w Karczewie
4. Liczne zabytkowe obiekty sakralne (barokowy kościół i dzwonnica w Karczewie, klasycystyczny kościół w Wiązownie wzniesiony w 1788 roku, liczne zabytkowe drewniane kościoły – Glinianka (wzniesiony w XVIII w. dzwonnica z XVIII w.), Radachówka (styl zakopiański), Warszawice, zabytkowy kościół w Koźbeli, piękny neogotycki kościół w Osiecku z początku XX wieku, zabytkowa drewniana plebania w Osiecku z 1887 roku.
5. Pałac Lubomirskich w Wiązownie z II p. XIX w.
6. Działająca, zabytkowa kolej nadwiślańska wraz z wpisanymi do rejestru zabytków: XIX wieczną stacją w Celestynowie oraz dróżnicówką
7. Duża liczba aktywnie działających organizacji pozarządowych: PTTK, koła gospodyń, zespoły folklorystyczne, OSP, Stowarzyszenie Kultury

1. Zanikanie tradycyjnych form budownictwa drewnianego
2. Zbyt mała wiedza o historii obszaru wśród młodzieży i dorosłych
3. Niewystarczające środki na renowację i opiekę nad miejscami historycznymi
4. Niewystarczająca obecność w przewodnikach turystycznych regionu (Mazowsze) i Polski
5. Brak dobrych opracowań wydarzeń historycznych, podań, legend i tradycji ludowych
6. Zbyt małe wykorzystanie potencjału ludzkiego do promocji regionu (szczególnie osób znanych i hobbystów).

- Mazowska, w każdej gminie – Towarzystwa Przyjaciół gminy (organizujące m.in. wystawy plenerowe)
8. MTB – Liga Mazowiecka – terenowe rajdy rowerowe – Mazovia MTB Marathon
 9. Wiele miejsc pamięci na obszarze (ok. 300)
 10. Znaczące stanowiska archeologiczne (kilkanaście stanowisk tzw. kultury łużyckiej (epoka brązu) i kultury przeworskiej (epoka żelaza))
 11. Ochotnicze Straże Pożarne aktywnie uczestniczące w kulturze obszaru
 12. Izba Regionalna w Gliniance będąca miejscem spotkań Koła Gosp. Wiejskich, kultywowania tradycji, przechowywania eksponatów związanych z tradycjami obszaru;
 13. Centrum Historyczne Ziemi Karczewskiej; Muzeum „Stara Plebania” w Karczewie
 14. Izby Regionalne w szkołach w gminie Kołbiel zajmujące się kultywowaniem tradycji kolbielskich, w tym wycinanki kolbielskiej
 15. Odrestaurowane pałace - Pałac w Sobieniach Szlacheckich – kompleks hotelowo - restauracyjny (rodziny Jezierskich) oraz w Siedzowie (rodziny Daszewskich)
 16. Istniejące miejsca, w których można rozwinąć ofertę kulturalną: nowe i odnowione ośrodki kultury na terenie obszaru.

Uwarunkowania gospodarcze rozwoju obszarów wiejskich

1. Bliskość dużego rynku zbytu oraz pracy - Warszawa
2. Pracowitość i przedsiębiorczość ludności
3. Rozwinięte ogrodnictwo szklarniowe oraz sadownictwo
4. Aktywnie działające mikroprzedsiębiorstwa
5. Ponadprzeciętna aktywność w pozyskiwaniu środków unijnych (samorządy, lokalne firmy, mieszkańcy, itp.)

1. Brak planów zagospodarowania przestrzennego i wynikający stąd nieład przestrzenny
2. Brak dobrych przykładów działalności gospodarstw agroturystycznych
3. Brak wypromowanego produktu wyróżniającego obszar
4. Słabo rozwinięty sektor finansowy w małych miejscowościach ogranicza rozwój lokalnych podmiotów gospodarczych

Inne warunki wspierające rozwój gospodarczy obszarów wiejskich

1. Aktywne samorządy
2. Bezpieczeństwo publiczne

1. Brak możliwości prawnych wspierania ze środków publicznych pewnego typu inicjatyw (np. sportu zawodowego, wspólnot gruntowych i wiejskich – nieokreślona własność nieruchomości)
2. Niewystarczająca współpraca między samorządami lokalnymi (niewystarczający przepływ informacji)
3. Słaba promocja obszaru

3.2 CZYNNIKI OTOCZENIA

SZANSE	ZAGROŻENIA
Środowisko i uwarunkowania przestrzenne	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój tzw. ekoturystyki i agroturystyki i turystyki wiejskiej 2. Poprawa i rozbudowa infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej 3. Zwiększanie się świadomości ekologicznej w 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Żywiolowa urbanizacja obszarów podmiejskich 2. Powstające regulacje prawne służące ochronie zasobów naturalnych ograniczą lub utrudnią inwestycje 3. Brak równowagi biologicznej w zachowaniu liczebności populacji zwierzyny łownej i wynikające z niej

społeczeństwie

4. Dofinansowanie działań proekologicznych z RPOWM i PROW
5. Rozwój technologii wykorzystania odnawialnych źródeł energii
6. Bliskość Warszawy – jako rynku dla usług turystyki weekendowej
7. Atrakcyjność obszaru wiejskiego zlokalizowanego blisko miast i dobrze z nimi skomunikowanego dla nowych mieszkańców
8. Wzrost zainteresowania rzeką Świder i innymi akwenami wodnymi jako potencjalnymi miejscami wypoczynku i rekreacji.

szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną (bobry, dziki)

Ludność i uwarunkowania społeczne

1. Rosnące zainteresowanie korzystaniem ze ścieżek turystycznych (rowerowych, pieszych oraz edukacyjno-przyrodniczych)
2. LEADER jako tworząca się płaszczyzna współpracy między sektorami oraz aktywizacji mieszkańców
3. Rozwój demograficzny obszaru - przyrost ludności, w szczególności wykształconej i w wieku produkcyjnym
4. Rozwój obszaru Partnerstwa w oparciu o tworzenie się ośrodków konferencyjnych w bliskiej lokalizacji stolicy
5. Różnicowanie źródeł dochodów na obszarach wiejskich
6. Powstawanie coraz większej liczby podmiotów gospodarczych
7. Wykorzystanie potencjału osób wykształconych do rozwoju przedsiębiorczości

1. Odływ młodych ludzi pochodzących z terenu LGD do Warszawy i innych większych miast, które oferują im lepsze warunki do kontynuowania edukacji, znalezienia pracy, spędzania wolnego czasu, rozwijania zdolności i pasji – odływ o charakterze stałym bądź czasowym (dotychczasowe miejsce zamieszkania zaczyna pełnić jedynie funkcję „sypialni”)
2. Zaśmiecanie obszaru LGD głównie przez turystów
3. Utrzymujące się wysokie bezrobocie, zwłaszcza wśród osób niewykształconych, o niskich kwalifikacjach
4. Patologie społeczne i niewystarczająca infrastruktura do ich leczenia i zapobiegania na obszarach wiejskich

Uwarunkowania techniczno-technologiczne

1. Możliwość wykorzystania lokalizacji obszaru oraz dróg w celach logistycznych
2. Możliwość pozyskania dofinansowania ze środków unijnych do rozbudowy infrastruktury bytowej
3. Rozwinięcie lokalnej sieci transportu publicznego (baza transportowa)
4. Możliwość wykorzystania innowacyjnych technologii przyczyni się do modernizacji infrastruktury i poprawy jakości życia
5. Budowa autostrady oraz innych dróg ponadlokalnych

1. Niebezpieczeństwo wchłonięcia przez pobliską aglomerację miejską części obszaru i utraty specyfiki i odrębności
2. Złożony stan prawny dróg - ograniczający możliwość inwestowania i utrzymania porządku
3. Niedostosowanie stanu dróg lokalnych do dynamicznie rozwijającego się transportu
4. Niedostosowanie stanu dróg lokalnych do aktualnego rozwoju

Uwarunkowania kulturowo-historyczne

1. Rozwój turystyki weekendowej i wiejskiej
2. Wzrost zainteresowania w miastach kulturą wiejską oraz historią
3. Wykorzystanie wzornictwa ludowego odzieży kolbielskiej.
4. Reaktywacja kolbielskiego tradycyjnego stroju ludowego
5. Wzrost zainteresowania imprezami kulturalnymi na terenie LGD

1. Zanikanie kulturowania tradycji lokalnych środowisk wiejskich
2. Niewystarczająca konkurencyjność oferty rekreacyjno-kulturalnej na obszarze wiejskim
3. Dominacja mediów elektronicznych, które oderwane są od lokalnych społeczności, jako źródła rozrywki i sposobu spędzania wolnego czasu (televizja, internet)
4. Przysłaniający potencjał Warszawy (dominacja stolicy w zakresie oferty kulturalnej)

Uwarunkowania gospodarcze rozwoju obszarów wiejskich

1. Dostępność funduszy pomocowych (w tym unijnych) i krajowych
2. Bliskość aglomeracji warszawskiej, w świetle rozwoju turystyki weekendowej oraz możliwości wykorzystania dużego rynku zbytu.
3. Zainteresowanie inwestorów obszarem w pobliżu

1. Brak polityki lokalnej sprzyjającej działalności gospodarczej oraz inwestowaniu na obszarach wiejskich
2. Pogarszająca się sytuacja gospodarcza w Polsce może spowodować wzrost bezrobocia na terenie obszaru
3. Kryzys gospodarczy
4. Niestabilny system prawny w zakresie prowadzenia

stolicy

4. Budowa autostrady - lepszy dojazd do terenu LGD z innych regionów kraju

działalności gospodarczej

Inne warunki wspierające rozwój gospodarczy obszarów wiejskich

1. Budowa dróg ekspresowych i wojewódzkich, jako czynnika stymulującego rozwój infrastruktury i poprawy dostępu do rynków zbytu
2. Współpraca z innymi obszarami wiejskimi i miejskimi w regionie
3. Możliwość promocji obszaru oraz nawiązywania współpracy z innymi obszarami wiejskimi dzięki rozbudowie platformy internetowej LGD „Natura i Kultura”.
4. Zrównoważony rozwój budownictwa jednorodzinnego z zachowaniem ładu przestrzennego i architektonicznego
5. Wspieranie rozwoju obszarów wiejskich (w ramach funduszy unijnych i pozaunijnych)
6. Rosnąca konsumpcja, w tym popyt na produkty i usługi z obszarów wiejskich (ekologiczne, naturalne, regionalne, tradycyjne)
7. Możliwość wypromowania marki lokalnej przez LGD
8. Wymóg wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz rozwój technologii w tej dziedzinie

8. Spowolnienie wzrostu gospodarczego
9. Niespójny, niestabilny system prawny

3.3 WNIOSKI Z ANALIZY SWOT

Podsumowanie analizy potencjału – silnych i słabych stron

W obszarze środowiskowo-geograficznym, atutami obszaru Projektu „Natura i Kultura” obejmującego teren gmin: Celestynów, Karczew, Kolbiel, Osieck, Sobienie-Jeziory i Wiązowna są jego unikatowe zasoby przyrodnicze w postaci Bagna Całowanie należące do sieci Natura 2000, Rezerwat na torfach (o pow. 21 ha), korzystny specyficzny mikroklimat tworzony przez lasy sosnowe, wydmy piaskowe oraz torfowiska na terenie całego obszaru. Około 65% całego obszaru LSR należy do Mazowieckiego Parku Krajobrazowego, obejmującego obszary ścisłego rezerwatu oraz obszary chronione w ramach programu Natura 2000 (oprócz Bagna Całowanie, w trakcie weryfikacji znajduje się obecnie obszar rzeki Świder). Ponadto wśród atutów obszaru znajdują się wyjątkowe zasoby przyrodniczo-krajobrazowe takie jak, m.in. wody o charakterze rzek górskich, zagrożone wyginięciem roślin, kilkusetletnie drzewa, zabytkowe aleje.

W chwili obecnej istnieje wyraźna potrzeba edukowania społeczeństwa celem podniesienia świadomości ekologicznej, która byłaby najbardziej pilnym i jednocześnie trwałym sposobem ochrony posiadanych zasobów naturalnych. Wzrost świadomości ekologicznej powinien również znaleźć przełożenie w budowie planów odpowiedniego wykorzystania (zagospodarowania) nieużytków. Ze względu na położenie – sąsiednie wobec Warszawy, obszar „Natura i Kultura” może mieć istotne znaczenie osadnicze oraz rekreacyjno-wypoczynkowe. Z uwagi na tę szansę rozwoju, dbałość o zrównoważone wykorzystanie środowiska naturalnego jawi się jako naturalny priorytet wszelkich działań na tych obszarach. Wśród innych słabych stron obszaru wymienić można m.in. niewystarczające oznakowanie i wypromowanie posiadanych zasobów a także niewystarczające ich udostępnienie mieszkańcom i przyjeźdźcom w postaci np. spójnych ścieżek rowerowych i dostępnej informacji na ich temat.

W obszarze społecznym istnieje wyraźna nierównowaga pomiędzy – z jednej strony - czynnikami rozwojowymi, takimi jak możliwość kształcenia i dostęp do wiedzy naukowej, dodatkowe podnoszenie kwalifikacji, z drugiej strony natomiast – niekorzystnymi zjawiskami mającymi postać niewystarczającego zaangażowania się w aktywność społeczną, obniżającej poczucie jakości życia fragmentaryczności oferty kulturalnej, rozrywkowej, wypoczynkowej i sportowej oraz nierozwinięta sieć opieki nad małymi dziećmi. Rysująca się sytuacja wymaga podjęcia działań budujących nową, lepszą jakość życia, przede wszystkim w dwóch jego obszarach: aktywności społecznej i wypoczynku, przy jednoczesnym objęciu działaniem mieszkańców wsi (w szczególności dzieci i młodzież) działaniami na rzecz wyrównywania szans w dostępie do oferty rozwoju zainteresowań i kształcenia pozaszkolnego.

Obszar realizacji inicjatywy „Natura i Kultura” z racji swojej lokalizacji posiada dobrze rozbudowaną infrastrukturę komunikacyjną z Warszawą oraz stosunkowo dobrą sieć mediów. Bezpośrednio na jakość życia mieszkańców rzutuje słabszy stan dróg lokalnych oraz nierównomierny dostęp do Internetu.

W obszarze historyczno-kulturowym jako atuty terenu jawią się, zarówno jego historia (wielość istotnych dla Polski zdarzeń historycznych, odkryte wykopiska, wielość miejsc pamięci w szczególności z okresu II wojny światowej.). Ogromną wartość

stanowi zachowana kultura kołbielska wraz z jej przejawami w postaci stroju, zwyczajów i obrzędów, tradycyjnego jedzenia i gwary. Słabą stroną, wymagającą wsparcia jest natomiast zaniedbana strona informacyjno-promocyjna powyższych zasobów. Przejawia się ona w niedostatecznych informacjach na temat istniejących imprez kulturalnych, zaniedbania posiadanych przedmiotów o znaczeniu historycznym, fragmentarycznej opiece nad obiektami i miejscami historycznymi, niewystarczającą ilością opracowań historii oraz współczesnej kultury obszaru.

W charakterystyce uwarunkowań gospodarczych rozwoju regionu, jako mocną stroną obszarów można wymienić bliskość dużego stołecznego rynku zbytu, rozwijająca się przedsiębiorczość (w szczególności mikroprzedsiębiorstwa, jednoosobowa działalność gospodarcza), istniejący potencjał stowarzyszeń pewnego typu (działających w obszarze ochrony tradycji kołbielskich, ochotniczych straży pożarnych), zasobów kulturalnych i naturalnych. Główną słabą stroną jest niedostatek planów zagospodarowania przestrzennego oraz nierozwinięta agroturystyka i brak dobrych praktyk w tym obszarze. Jest to związane z zanikaniem tradycyjnego rolnictwa, natomiast formy turystyki wiejskiej i weekendowej skierowanej do pobliskiego rynku dużej aglomeracji miejskiej, mogłyby zostać rozwinięte i przynieść mieszkańcom obszaru dodatkowe możliwości zarobkowania. Kolejną słabą stroną jest brak w chwili obecnej produktu, który miałby miano produktu lokalnego, pomimo istnienia tradycyjnych potraw, rzemiosła i rękodzielnictwa (wycinanki i haft kołbielski) oraz sieci drobnych producentów. Jest to pośrednio związane z niską dotychczasową promocją regionu.

Analiza zasobów w powyższych obszarach prowadzi zatem do sformułowania wniosków na temat atutów obszaru Partnerstwa, które przy odpowiednim ich wykorzystaniu mogą stać się czynnikami stymulującymi wzrost poprzez stały rozwój i doskonalenie. W przypadku obszaru „Natura i Kultura” główne atuty budujące specyfikę obszaru dotyczą unikalnych zasobów przyrodniczych i tradycji kultury kozielskiej – zachowanych w pobliżu dużego potencjalnego rynku zbytu (Warszawa). Jednym z bardziej istotnych zasobów jest potencjał wykształconej aktywnej i doksztalającej się ludności. W przypadku planowania strategicznego w odniesieniu do tego obszaru, istotne są również deficyty – tzw. słabe strony – zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju są one ujęte w Lokalnej Strategii Rozwoju tak, aby mogły zostać wyeliminowane bądź tak zreorganizowane, aby móc w przyszłości pełnić również funkcję stymulatorów rozwoju. Wśród słabych stron dominuje brak wykorzystania posiadanych zasobów do promocji tego obszaru oraz budowanie oferty rozwoju i spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszaru.

Podsumowanie analizy otoczenia

Rozważając czynniki otoczenia, mogące rzutować na rozwój obszaru „Natura i Kultura”, wzięto pod uwagę zakres analogiczny do analizy słabych i mocnych stron. W obszarze środowiska i uwarunkowań przestrzennych szansę dla regionu stanowić będzie zmieniający się styl życia pociągający za sobą dalszy rozwój turystyki weekendowej, ekoturystyki, i agroturystyki, w tym turystyki wiejskiej. W kontekście planów podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu, niezwykle istotny jest postępujący i wspierany za pomocą funduszy strukturalnych, rozwój infrastruktury kanalizacyjnej oraz ściekowej, a także rekultywacje wysypisk śmieci. Podobne istotne znaczenie ma upowszechnianie odnawialnych źródeł energii oraz rozwój inicjatyw i podnoszenie się świadomości ekologicznej społeczeństwa. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii jest alternatywną formą działalności na obszarach wiejskich.

Zagrożeniem dla stanu środowiska może być poszerzanie się obszaru pobliskiej aglomeracji na teren gmin objętych inicjatywą Leader. Wydaje się jednak, że regulacje dotyczące chronionych obszarów zneutralizują to zagrożenie wobec zasobów przyrodniczych, zwłaszcza, że jak wcześniej zaznaczono około 65% całego obszaru Natura i Kultura leży w obrębie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego.

W sferze społecznej zidentyfikowane zostały natomiast następujące kluczowe szanse dla rozwoju danego obszaru wiejskiego: przewiduje się, że w ciągu najbliższych lat powinien postępować proces różnicowania się dochodów na obszarach wiejskich, istnieje również szansa na rozwój gospodarczy i zaangażowanie się osób wykształconych do różnego rodzaju działalności na wsi. Kolejną szansą dla obszaru jest rosnące zainteresowanie korzystaniem ze ścieżek rowerowych i turystycznych w ogóle. Nowy kierunek migracji z miast na wieś niesie ze sobą również korzystną perspektywę rozwoju dla obszaru realizacji LSR. Istotnym zagrożeniem w tym obszarze może być słaby przyrost naturalny i jednoczesna ucieczka wykształconej młodzieży do większych miast, w szczególności do pobliskiej Warszawy. Obszary wiejskie nie są również odporne na rozwój współczesnych patologii społecznych, będących bolączką miast, co więcej profilaktyka i pomoc nie jest na tych obszarach tak rozbudowana jak w miastach, które znacznie bardziej są dotknięte tego typu zaburzeniami, ale też posiadają bardziej rozbudowaną sieć instytucji pomocowych. Rozpatrywane kierunki rozwoju dla obszarów wiejskich Partnerstwa „Natura i Kultura” uwzględniają poszukiwanie sposobów zapobiegania tego typu zagrożeniom.

W obszarze technologicznym zidentyfikowano zbliżoną ilość szans i zagrożeń. Z dużym prawdopodobieństwem nastąpi dalszy rozwój infrastruktury komunikacyjnej, która może być wykorzystana w celach logistycznych. Przewidywane jest dalsze wsparcie ze środków unijnych na potrzeby rozwoju i unowocześnienia infrastruktury. Zagrożeniem jest niebezpieczeństwo wchłonięcia przez pobliską aglomerację miejską części obszaru, powodującego utratę specyfiki i odrębności. Zagrożenie to będzie neutralizowane poprzez przynależność znacznej części obszaru do Mazowieckiego Parku Krajobrazowego oraz posiadanie wielu obszarów chronionych a także działania polegające na zachowaniu miejsc historycznych oraz kultywowaniu tradycji kultury kołbielskiej.

Szansę na rozwój kulturowy regionu niesie ze sobą popularyzacja turystyki wiejskiej oraz zainteresowanie kulturą wiejską i historią. Jako wyraźne zagrożenie uznano natomiast zanikanie kultury wiejskiej oraz niewystarczająca konkurencyjność oferty rekreacyjno-kulturalnej na obszarze wiejskim. Przewidywać można także dalszy wzrost dominacji mediów elektronicznych, które oderwane są od lokalnych społeczności, jako źródła rozrywki i sposobu spędzania wolnego czasu.

Szansą na rozwój regionu jest bliskość dużej aglomeracji. Jej znaczenie jest istotne zarówno w kontekście rozwoju rynków zbytu, ale też jako grupa potencjalnych odbiorców oferty kulturalno-wypoczynkowej utworzonej na obszarze Partnerstwa, atrakcyjność dla potencjalnych inwestorów oraz dostępność funduszy pomocowych. Zagrożeniem może być natomiast jednorodność rozwoju obszaru „Natura i Kultura” jako sąsiadującego z dużą aglomeracją miejską.

Zjawiskami, które będą w przyszłości wspierać rozwój obszarów wiejskich, jest stale rosnąca konsumpcja, w tym popyt na produkty i usługi z obszarów wiejskich, lepsza współpraca międzygminna a także konieczność stopniowego zwiększania udziału energii odnawialnej w zużywanej energii. Inną szansą dla obszarów wiejskich jest rozbudowa dróg wojewódzkich i ekspresowych ułatwiająca dotarcie do rynków zbytu dla lokalnych producentów. Do zagrożeń natomiast zaliczono spowolnienie wzrostu gospodarczego oraz częste zmiany prawne.

4. CELE OGÓLNE, SZCZEGÓLNE LSR ORAZ PLANOWANE PRZEDSIĘWZIĘCIA

4.1 WIZJA ROZWOJU OBSZARU „NATURA I KULTURA”

Przyszły pożądaný stan danego obszaru został sformułowany w postaci Wizji jego rozwoju zawierającej opis istotnych dla mieszkańców płaszczyzn życia oraz uwarunkowań zewnętrznych, charakterystycznych dla tego obszaru:

Kraina mazowieckiej, malowniczej natury, gdzie społeczeństwo szanując dokonania swych przodków, kulturę, wspólną pracą dochodzi do celu

4.2 CELE OGÓLNE I SZCZEGÓLNE LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU NA OKRES 2008 - 2015

Kierunki ogólne - strategiczne oraz szczegółowe działania zaplanowane zostały na okres 2008-2015, co jest zbieżne z okresem programowania (wraz z dodatkowym dwuletnim okresem wydatkowania i rozliczania) środków unijnych dla Polski na te lata i znajduje swoje przełożenie na faktyczne działanie Lokalnej Grupy Działania poprzez umożliwienie sfinansowania jej działań. Ponieważ realny wpływ z realizowanych działań na rozwój obszaru odznaczał się będzie przesunięciem związanym z czasem realizacji projektów, również okres realizacji przyjętych celów przesunięto o dwa lata tj. do roku 2015. W wyniku dotychczasowych działań Partnerstwa tj. w okresie 2008-2010, identyfikacji zmian na terenie obszaru „Natura i Kultura” oraz przesunięć w ocenie operacji przez instytucje nadrzędne, zdecydowano o aktualizacji strategii zgodnie ze stanem na październik 2010 r.

Zakłada się, że ponad bezpośrednie produkty i rezultaty przedsięwzięć ich oddziaływanie na rozwój obszaru „Natura i Kultura” będzie miało miejsce w dłuższej perspektywie czasowej i będzie ono odczuwalne po kolejnych kilkunastu latach w postaci stymulacji rozwoju obszaru objętego LSR.

Cele ogólne koncentrują się wokół podnoszenia jakości życia mieszkańców oraz rozwoju w oparciu o posiadane walory przyrodnicze i kulturalno-historyczne. Jest to ściśle związane z charakterystyką obszaru oraz jego silnymi i słabymi stronami a także szansami i zagrożeniami dla jego rozwoju. Cele ogólne i szczegółowe są zgodne zarówno z wizją rozwoju obszaru, jak też stanowią odpowiedź na potrzeby i problemy jego mieszkańców, co zostało przez mieszkańców i członków LGD zweryfikowane i potwierdzone podczas konsultacji, warsztatów i sondażu przeprowadzonego w grudniu 2008 r. oraz działań aktualizacyjnych, w tym konsultacji z mieszkańcami oraz warsztatów w okresie wrzesień-październik 2010 e. Zakłada się, że rozwój obszaru będzie widoczny w dwóch płaszczyznach wyznaczonych przez cele ogólne.

Cel ogólny 1: Poprawa jakości życia w, tym warunków zatrudnienia

Cel szczegółowy 1.1	Poprawa oferty rekreacyjno-sportowej i kulturowej
Cel szczegółowy 1.2	Rozwój alternatywnych źródeł zarobkowania, w tym przedsiębiorczości opartej na zasobach lokalnych
Cel szczegółowy 1.3	Aktywność społeczna i inicjatywa lokalna, jako sposób wzmocnienia kapitału ludzkiego

Cel ogólny 2: Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi mazowieckiej, jako baza zrównoważonego rozwoju

Cel szczegółowy 2.1	Rozwój infrastruktury turystycznej na obszarze LGD ze szczególnym uwzględnieniem turystyki weekendowej
Cel szczegółowy 2.2	Zachowanie i wykorzystanie zasobów przyrodniczych i naturalnych,
Cel szczegółowy 2.3	Zachowanie i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i historycznego wsi mazowieckiej ze szczególnym uwzględnieniem tradycji regionalnych
Cel szczegółowy 2.4	Wypromowanie obszaru LGD „Natura i Kultura”

4.3. PLANOWANE PRZEDSIĘWZIĘCIA

Przedsięwzięcie 1 Kultywowanie i rozwój tradycji, w szczególności związanej z kulturą kołbielską	
	zakładana liczba operacji
<p>Odnowa i rozwój wsi:</p> <p>Preferowane będą operacje związane z zakupem strojów ludowych, folklorystycznych, instrumentów muzycznych, innych elementów wyposażenia niezbędnych do kultywowania tradycji, operacje związane z doposażeniem lub utworzeniem lokalnych izb regionalnych, izb tradycji, utworzeniem muzeum ziemi kołbielskiej, utworzeniem skansenu; itp.</p>	2
<p>Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw:</p> <p>Preferowane będą operacje związane z odtworzeniem rzemiosła, itp.</p>	1
<p>Małe projekty:</p> <p>Preferowane będą operacje obejmujące organizację imprez integracyjno-kulturalnych (integrujących osoby niepełnosprawne i sprawne, integrujących mieszkańców obszaru LGD), organizowanie festynów i imprez rekreacyjnych i kulturalnych związanych z tradycjami obszaru, operacje związane z kultywowaniem obrzędów, takich jak kolędowanie, obchody „Bożego Ciała” (wraz z elementami charakterystycznymi dla tradycji kołbielskich: stroju, przyśpiewek, gwary), operacje związane z odtwarzaniem tradycji wycinanek kołbielskich, haftu i stroju kobieleckiego; zachowanie tradycji spotkań wigilijnych mieszkańców, renowacja historycznych narzędzi i maszyn wykorzystywanych na obszarach wiejskich oraz sprzętu strażackiego, puszczaniem wianków świętojańskich na rzekach, itp.</p>	12
<p>Aktywizacja i nabywanie umiejętności:</p> <p>Preferowane działania: promocja kultury kołbielskiej, wydawanie publikacji, folderów i kalendarzy informacyjno-promocyjnych</p>	2
Suma	17
<p>Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji: Celu szczegółowego 2.3 oraz Celu szczegółowego 2.4</p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>Tradycyjna kultura kołbielska stanowi nieodłączny składnik historii i tradycji obszaru partnerstwa. Poza wartością duchową, stanowi one wartość materialną - są to konkretne umiejętności, które w czasach mechanizacji procesów wytwarzania, mogą dostarczyć niepowtarzalnych przedmiotów użytkowych i ozdobnych (wycinanka kołbielska, haft kołbielski, potrawy tradycyjne). Powyższe czynniki oraz możliwość wypromowania obszaru, wpłynęły na opracowanie założeń danego przedsięwzięcia.</p> <p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wydanie 1 publikacji z zakresu tradycji i kultury • Przeprowadzenie 3 szkoleń/warsztatów związanych z kultywowaniem tradycji • Organizacja 1 imprezy związanej z kultywowaniem tradycji <p>Wskaźniki rezultatu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba rozpowszechnionych egzemplarzy publikacji – 200 • Liczba osób, które poznały lokalne tradycje – 30 uczestników szkoleń/warsztatów • Wzmocnienie więzi z lokalnym środowiskiem i jego kulturą - 200 uczestników imprez <p>Wskaźniki oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej u mieszkańców obszaru partnerstwa o 5% do 2015 r. 	

Przedsięwzięcie 2	
Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności małych firm bazujących na zasobach lokalnych	
	zakładana liczba operacji
Odnowa i rozwój wsi: Preferowane będą operacje związane z utworzeniem targowisk	2
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw: Preferowane będą operacje związane z rozwojem przedsiębiorczości na obszarze LGD poprzez tworzenie i rozwijanie działalności usługowej, handlowej, produkcyjnej z branży żywności produkowanej wg tradycyjnych metod, bazującej na lokalnych surowcach; rozwoju działalności przy wykorzystaniu innych lokalnych zasobów (np. odnowa tradycji pszczelarskich); stworzenie platformy internetowej do kontaktów między przedsiębiorstwami (giełda), itp.	8
Różnicowanie działalności na obszarach wiejskich: Preferowane będą operacje związane z rozwojem działalności bazującej na zasobach lokalnych, w tym m.in. dotyczącej budowy sieci sprzedaży, magazynowania oraz przetwórstwa dla charakterystycznych dla obszaru produkcji (np. pomidorów, zbóż, ziemniaków, owoców), dla żywności produkowanej wg tradycyjnych metod, przy wykorzystaniu drewna, gliny, i innych surowców obszaru (np. miodu);	2
Małe projekty: Preferowane będą operacje związane z tworzeniem inicjatyw wspierających animację i rozwój przedsiębiorczości, w tym informowanie jak założyć i prowadzić firmę, operacje związane z udostępnianiem sprzętu sportowo-rekreacyjnego;	4
Aktywizacja i nabywanie umiejętności: Preferowane działania: informacyjno – doradcze w zakresie przygotowania wniosku, wydawanie publikacji promujących przedsiębiorczość z obszaru LGD, działania związane z wypromowaniem produktów lokalnych	3
Suma	19
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji: Celu szczegółowego 1.2 oraz pośrednio Celu szczegółowego 1.3	
<p>Uzasadnienie:</p> <p>Obszar „Natura i Kultura” stanowią dwa pasma, jedno, zalesione, z tradycyjnie rozwiniętymi gospodarstwami rolnymi oraz drugie – bliższe Warszawie, bardziej rozwinięte pod względem przemysłowym. W drugim z wymienionych pasm rozwijała się drobna przedsiębiorczość, która w zależności od branży przechodziła bądź okres prosperity bądź też spadku. Planowane przedsięwzięcie ma za zadanie wesprzeć inicjatywy gospodarcze na obszarze partnerstwa zarówno w postaci działalności mikroprzedsiębiorstw, jak też rozwoju nowych obszarów działalności gospodarstw rolnych. Preferowane będą projekty, które w dłuższej perspektywie podniosą jakość życia mieszkańców i przyczynią się do rozwoju i promocji obszaru partnerstwa.</p> <p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 zbudowane targowisko • 5 nowych miejsc pracy <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób korzystających z targowiska w ciągu miesiąca – 30 osób • Zatrudnienie 5 osób. <p>Wskaźniki oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost o dochodów podatkowych o 5% w połowie gmin LGD Natura i Kultura do 2015 roku 	

Przedsięwzięcie 3	
Ochrona i eksponowanie zabytków i obiektów posiadających wartość historyczno-kulturalną dla obszaru Partnerstwa „Natura i Kultura”	
	zakładana liczba operacji
Odnowa i rozwój wsi: Preferowane będą operacje związane z odnową i renowacją oraz oznakowaniem zabytkowych obiektów i miejsc historycznych;	2
Małe projekty: Preferowane będą operacje obejmujące oznakowanie, renowację i odbudowę zabytkowych krzyży, kapliczek, pomników i miejsc pamięci, wydanie przewodników, folderów, kalendarzy, stworzenie dokumentacji obiektów historycznych, renowację i oznakowanie zapomnianych miejsc historycznych (np. z okresu II wojny światowej);	6
Aktywizacja i nabywanie umiejętności: Preferowane działania: informowanie i doradztwo w zakresie przygotowywania wniosków o pomoc, stworzenie bazy danych obiektów zabytkowych, historycznych, promowanie świadomości historycznej i regionalnej	3
Suma	11
<p>Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji: Celu szczegółowego 2.3</p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>Bogata historia obszaru skłania mieszkańców do zwiększenia troski o pozostałe po wydarzeniach historycznych obiekty. Są one potwierdzeniem zdarzeń mających miejsce na terenie partnerstwa ale też współtworzą obecnie jego odrębność, stanowiąc przy okazji atrakcję turystyczną. Dzięki realizacji planowanego przedsięwzięcia stworzona zostanie możliwość fizycznego zadbania o obiekty historyczne, opracowania planów ochrony, spisów i rekonstrukcji, wydania publikacji na tematy historyczne, a także rozpowszechnianie wiedzy o historii obszarze partnerstwa.</p> <p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 odnowione obiekty o znaczeniu kulturowym bądź historycznym • Wydanie 1 publikacji o tematyce historycznej bądź kulturowej <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób odwiedzających odnowione obiekty w ciągu roku – 50 osób • Liczba rozpowszechnionych egzemplarzy publikacji – 200 <p>Wskaźniki oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej u mieszkańców obszaru partnerstwa o 5% do 2015 r. 	

Przedsięwzięcie 4	
Rozwój oferty turystycznej ze szczególnym uwzględnieniem turystyki weekendowej wykorzystującej położenie obszaru "Natura i Kultura" w pobliżu Warszawy	
	zakładana liczba operacji
Odnowa i rozwój wsi: Preferowane będą operacje związane z tworzeniem ścieżek turystycznych, w tym m.in. ekologicznych, edukacyjnych, rowerowych, pieszych i wodnych, itp.	1
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw: Preferowane będą operacje związane z zagospodarowaniem turystycznym wokół zbiorników wodnych (mała gastronomia, wypożyczalnia sprzętu sportowo-rekreacyjnego, w tym kajaków, rowerów itp.);	1
Różnicowanie działalności na obszarach wiejskich: Preferowane będą operacje związane ze wspieraniem gospodarstw agroturystycznych i pensjonatów turystycznych bazujących na lokalnych zasobach w zakresie promocji, doposażenia, nabywania dobrych praktyk;	1
Małe projekty: Preferowane będą operacje obejmujące rekonstrukcje wydarzeń historycznych, organizację imprez kulturalno-rozrywkowych dla mieszkańców i turystów, tworzenie i rozpowszechnianie informacji turystycznej, w tym folderów, stron internetowych promujących lokalne zasoby katalogów, informowanie o atrakcyjności turystycznej obszaru, wystawiennictwo produktów bazujących na zasobach lokalnych;	6
Projekt współpracy Stworzenie ogólnopolskiej bazy turystyki lokalnych grup działania, platforma internetowa,	1
Aktywizacja i nabywanie umiejętności: Preferowane działania: informacyjno – doradcze w zakresie turystyki, publikacje dotyczące atrakcji turystycznych i rozwoju turystyki na terenie partnerstwa.	3
Suma	13
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji: Celu szczegółowego 2.1 oraz pośrednio celu szczegółowego: 2.4	
Uzasadnienie: Obszar „Natura i Kultura” ze względu na swoje położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Warszawy posiada duży, niewystarczająco wykorzystany potencjał turystyczno-rekreacyjny. Może on być z całą pewnością wykorzystany do rozwinięcia oferty dla turystyki weekendowej, jako coraz bardziej popularnej formy spędzania czasu wolnego od pracy. Obszar partnerstwa posiada niezbędne warunki przyrodnicze, jest on praktycznie w znacznej części niezagospodarowany przez przemysł. Aby zrealizować ten plan, należy wspomóc tworzenie bazy turystycznej. W tym celu zaplanowano powyższe przedsięwzięcie. Jego realizacja dodatkowo przyczyni się do wypromowania obszaru.	
Wskaźniki produktu:	
<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie jednej wypożyczalni sprzętu sportowo-rekreacyjnego • Przeprowadzenie jednej imprezy kulturalno-rozrywkowej • Utworzenie jednej bazy informacji turystycznej w dowolnej formie 	
Wskaźniki rezultatu:	
<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób wypożyczających sprzęt sportowo-rekreacyjny w ciągu roku – 50 osób • Wzrost wiedzy o regionie jego historii i atrakcjach turystycznych wśród mieszkańców obszaru i przyjezdnych – 100 uczestników imprezy kulturalno-rozrywkowej 	

- Liczba osób korzystająca z bazy turystycznej w ciągu miesiąca – 10 osób

Wskaźniki oddziaływania:

- Wzrost liczby turystów na obszarze Partnerstwa o 5% do 2015 r.

Przedsięwzięcie 5	
Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych	
	zakładana liczba operacji
<p>Odnowa i rozwój wsi: Preferowane będą operacje związane z tworzeniem i remontem obiektów związanych z turystyką opartą na zasobach przyrodniczych (np. szlaki rowerowe, piesze i pieszo-rowerowe, ścieżki edukacyjno-przyrodnicze, punkty widokowe)</p>	1
<p>Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw: Preferowane będą operacje związaną infrastrukturą towarzyszącą szlakom turystycznym (w tym również wodnym);</p>	1
<p>Małe projekty: Preferowane będą operacje obejmujące: ochronę (oznakowanie, sprzątanie ale też propagowanie ochrony przyrody, działania edukacyjno-informacyjne) lasów i rezerwatów, dokumentowanie walorów przyrodniczych poprzez fotografię, nagrywanie filmów, nagrywanie odgłosów natury, dokumentowanie zachowanych tradycyjnych elementów wsi mazowieckiej), wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Preferowane będą działania angażujące różne pokolenia jednocześnie (dzieci, młodzież, dorosłych, osoby starsze) oraz operacje związane z tworzeniem infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej takiej jak szlaki rowerowe, piesze i pieszo-rowerowe, ścieżki edukacyjno-przyrodnicze, punkty widokowe;</p>	6
<p>Projekt współpracy Zostanie zrealizowany projekt polegający na promocji urządzeń solarnych oraz planowane jest zrealizowanie projektu promującego postawy proekologiczne w lokalnych społecznościach</p>	2
<p>Aktywizacja i nabywanie umiejętności: Preferowane działania: informowanie i doradztwo w zakresie przygotowywania wniosków o pomoc, stworzenie bazy danych walorów krajobrazowych, promowanie świadomości regionalnej, promowanie odnawialnych źródeł energii na obszarze;</p>	3
Suma	13
<p>Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji: Celu szczegółowego 2.2, a także 2.4</p> <p>Uzasadnienie: Bogate walory przyrodnicze i krajobrazowe obszaru skłaniają mieszkańców do zwiększenia troski o ich wartość i zachowanie ich dla przyszłych pokoleń. Zastosowanie idei zrównoważonego rozwoju natomiast pozwala w racjonalny sposób wykorzystywać zasoby przyrodnicze do promocji danego obszaru, wypoczynku i rozwoju turystyki, bez zagrożenia dla stanu środowiska. Dzięki realizacji planowanego przedsięwzięcia stworzona zostanie możliwość fizycznego zadbania o posiadane walory przyrodnicze, opracowania planów ochrony, budowy ścieżek przyrodniczych, wydania publikacji na temat walorów obszaru.</p> <p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3 zrealizowane działania informacyjno-doradcze z zakresu promowania i ochrony walorów przyrodniczo krajobrazowych <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost świadomości proekologicznej wśród mieszkańców obszaru – 45 osób 	

Wskaźniki oddziaływania:

- Wzrost liczby turystów na obszarze Partnerstwa o 5% do 2015 r.

Przedsięwzięcie 6**Upowszechnienie sportu i rekreacji jako sposobu na podniesienie jakości i zadowolenia z życia na obszarze Partnerstwa**

	zakładana liczba operacji
Odnowa i rozwój wsi: Preferowane będą operacje związane z budową, remontem, modernizacją i doposażeniem placów zabaw i rekreacji, w szczególności skierowanych do różnych grup wiekowych jednocześnie (rodzice z dziećmi, dzieci w różnym wieku, dzieci z dziadkami);	6
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw: Preferowane będą operacje związane z tworzeniem oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców	1
Małe projekty: Preferowane będą operacje obejmujące małe zawody sportowe, zakupy strojów sportowych wyposażenie w sprzęt sportowy, szkolenia instruktorów sportowych, festyny sportowo-rekreacyjne, doposażenie i organizację zawodów z zakresu interesujących dla mieszkańców (dorosłych oraz dzieci i młodzieży) dyscyplin, takich jak: tenis stołowy, zapasy, judo ITP., tworzeniem rodzinnych ognisk sportowych, zawodów rodzinnych, integrację przez współzawodnictwo sportowe, organizację turniejów i nauki gry w szachy, organizację możliwości uprawiania różnych dyscyplin sportowych, organizacja ligi wiosek z różnych gmin;	12
Aktywizacja i nabywanie umiejętności: Preferowane działania: informowanie o działaniach sportowych z terenu LGD, organizowanie zawodów sportowych aktywizujących społeczność lokalną i preferujących zdrowy styl życia, wydawnictwa dotyczące sportu i rekreacji na obszarze LGD	3
Suma	22

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji: **Celu szczegółowego 1.1 oraz pośrednio 1.2**

Uzasadnienie

Mieszkańcy obszaru partnerstwa, od początku istnienia inicjatywy Leader zgłaszają zainteresowanie aktywnością sportową i rekreacyjno-wypoczynkową. Na obszarze partnerstwa działa aktywnie PTTK a mieszkańcy są zainteresowani budową ścieżek rowerowych i dostępnością różnego typu obiektów sportowych. Przyczyniło się to do zaplanowania powyższego przedsięwzięcia. W jego ramach będą wspierane zarówno „twarde” projekty z zakresu większej i drobnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, ale też inicjatywy i działania związane z popularyzacją zdrowego stylu życia w ogóle.

Wskaźniki produktu:

- Utworzenie dwóch obiektów sportowo-rekreacyjnych
- Przeprowadzenie dwóch inicjatyw promujących sport i rekreację

Wskaźniki rezultatu:

- Ilość osób korzystających z obiektów sportowo-rekreacyjnych w ciągu miesiąca – 30 osób
- Wzrost zainteresowania uprawianiem sportu i rekreacją wśród mieszkańców obszaru – 30 osób

Wskaźniki oddziaływania:

- Wzrost o 5 % do 2015 r. liczby mieszkańców zadowolonych z oferty sportowo-rekreacyjnej

Przedsięwzięcie 7**Organizacja wolnego czasu ze szczególnym uwzględnieniem wypoczynku łączącego pokolenia**

	zakładana liczba operacji
Odnowa i rozwój wsi: Preferowane będą operacje związane z remontami, wyposażeniem świetlic w zabawki, gry, pomoce dydaktyczne i materiały do rozwoju różnych zainteresowań – dla różnych grup wiekowych	6
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw: Preferowane będą operacje związane z tworzeniem oferty rekreacyjnej dla mieszkańców obszaru	1
Małe projekty: Preferowane będą operacje obejmujące kąpki czytelnicze dla dzieci, organizację zajęć dla dzieci i młodzieży, organizację wieczorków poetyckich i spotkań z autorami, festiwale: muzyczny i folklorystyczny dla dzieci i młodzieży, organizację lokalnych działań kulturalnych (np. Święta Dębu, jagodobrania, owocobrania, Święta Pomidora Palikowego, Dożynek, Dnia Ziemniaka, Święta Płodów, Święta Rodziny, Olimpiady Smerfów, zawodów strażackich), wspieranie działalności sekcji tanecznych (szczególnie tańca nowoczesnego i ludowego dla dzieci i młodzieży), obozy językowe dla dzieci i młodzieży, wspieranie działań kulturalnych (w tym m.in. kółek teatralnych, artystycznych, literackich);	10
Projekt współpracy Planowane jest zrealizowanie projektu „Rodzinna Akademia Szachowa”	1
Aktywizacja i nabywanie umiejętności: Preferowane działania: organizacja imprez rekreacyjnych oraz działań wypoczynkowych na obszarze ze szczególnym uwzględnieniem różnych pokoleń; tworzenie zestawień w postaci folderów i informatorów na temat tego typu inicjatyw na obszarze.	2
Suma	20
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji: Celu szczegółowego 1.1. a także częściowo do realizacji celu szczegółowego:1.2.	
Uzasadnienie: Obszar LGD pomimo położenia w okolicy dużego miasta nie posiada tak rozbudowanej, jak miejska, infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej. Uderza to szczególnie dotkliwie w osoby młodsze oraz najstarsze. Z tego względu a również dlatego, że zauważono inicjatywy oddolne z zakresu międzypokoleniowego spędzania wolnego czasu (np. kółka szachowe gromadzące całe rodziny) zaplanowano realizację Przedsięwzięcia 7.	
Wskaźniki produktu: <ul style="list-style-type: none"> • Dopuszające świetlice – 6 do 2015 r. • Zorganizowane imprezy kulturalno-oświatowe – 3 do 2015 r. 	
Wskaźniki rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> • Ilość osób korzystających ze świetlic wiejskich w ciągu miesiąca – 60 osób • Wzrost atrakcyjności życia poprzez rozrywkę i kulturę dostępną na obszarze dla – 300 osób do 2015 roku 	
Wskaźniki oddziaływania: <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost o 5 % do 2015 r. liczby mieszkańców zadowolonych z oferty sportowo-rekreacyjnej 	

Przedsięwzięcie 8		
Edukacja na rzecz rozwoju obszaru. Zrównoważony rozwój uwzględniający wykorzystanie lokalnych zasobów		
	zakładana liczba operacji	liczba operacji
Odnowa i rozwój wsi: Preferowane będą operacje związane z tworzeniem specjalnych miejsc aktywizacji zawodowej mieszkańców (w tym kształcenia na odległość), podnoszenia umiejętności poszukiwania pracy, operacje związane z doposażeniem świetlic w pomoce dydaktyczne	2	
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw: Preferowane będą operacje związane z doradztwem – jak założyć i promować działalność gospodarczą (w szczególności opartą o zasoby lokalne), inne operacje mające na celu pobudzanie przedsiębiorczości na obszarze.	1	
Małe projekty: Preferowane będą operacje obejmujące organizację szkoleń z zakresu ochrony środowiska, inne działania edukacyjne z zakresu ekologii i wykorzystania walorów przyrodniczych, szkolenia i kursy z zakresu rzemiosła i rękodzielnictwa tradycyjnych dla danego obszaru, szkolenia i kursy artystyczne, kursy językowe, obsługi komputera, szkolenia edukacyjne z zakresu profilaktyki zdrowia	12	
Aktywizacja i nabywanie umiejętności: Preferowane działania: informacyjno-doradcze w zakresie promocji nowoczesnych środków komunikacji i nauki, pomoc w zakresie przygotowania wniosków o dofinansowanie	2	
Suma	17	
<p>Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji: Celu szczegółowego 1.3 oraz pośrednio do realizacji celu: 1.2.</p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>Rozwój danej społeczności opiera się w dużej mierze na możliwości kształcenia pozyskiwania umiejętności i kompetencji zawodowych. W obecnych czasach istotne jest zarówno skrócenie czasu dostępu do wiedzy, jak też poszerzenie spektrum źródeł informacji tak, aby w porę pozyskać informacje istotne, potwierdzone w kilku źródłach, prawdziwe. Szybki dostęp do nowoczesnych źródeł wiedzy spełnia powyższe wymogi a ponadto sprawia, że wiedza staje się dobrem egalitarnym, dostępnym dla wszystkich. Wpływa to na wyrównanie szans w społeczeństwie i na jego rozwój. Czynniki te zadecydowały o położeniu nacisku na ten aspekt rozwoju obszaru „Natura i Kultura”</p> <p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Przeprowadzenie 4 kursów/szkoleń dla mieszkańców <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Poszerzenie wiedzy i umiejętności u 40 osób do 2015 r. <p>Wskaźniki oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wzrost o 5% do 2015 r. liczby mieszkańców zadowolonych z oferty związanej z podnoszeniem umiejętności. 		

Przedsięwzięcie 9		
Aktywizacja działań pro-społecznych obejmujących różne grupy wiekowe oraz promocja samorządności na obszarze Partnerstwa		
	zakładana liczba operacji	liczba operacji

<p>Odnowa i rozwój wsi:</p> <p>Preferowane będą operacje związane z tworzeniem infrastruktury oraz organizacją oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej obejmującej różne pokolenia, tworzenie oferty dla całych rodzin, tworzenie sieci dostępu do internetu wraz z programem pomocy w korzystaniu – dla osób w każdym wieku, tworzenie przestrzeni integracji sąsiedzkiej społeczności lokalnych, kreowanie miejsc międzypokoleniowych spotkań sąsiedzkich; szczególnie dla osób starszych,</p>	2
<p>Małe projekty:</p> <p>Preferowane będą operacje obejmujące następujące działania: organizacja imprez i festynów integracyjnych, wypoczynku dla dzieci (szczególnie z rodzin uboższych), kursy językowe dla mieszkańców, działania związane z przeciwdziałaniem patologiom społecznym, a także wykluczeniu społecznemu i dyskryminacji kobiet oraz przeciwdziałaniu bezrobociu, szczególnie osób młodych do 25 roku życia poprzez m.in. wyjazdowe zespoły integracyjne, zapobieganie i zwalczanie marginalizacji grup upośledzonych społecznie, w tym osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniami, działania edukacyjne z zakresu pomocy psychologicznej, integracja środowiska osób niepełnosprawnych i sprawnych, stworzenie świetlicy środowiskowej dla dzieci, utworzenie „Akademii Czasu” - inicjatywy aktywistów, którzy pomagali by sobie, promocja (i informacja) działalności organizacji pozarządowych, organizowanie cyklicznych debat na ważne tematy społeczne, operacje mające na celu odbudowanie więzi społecznych, edukacja i działania integracyjne skierowane w szczególności na osoby zagrożone nietolerancją poprzez swoją odmienność, aktywizacja samopomocy społecznej (również w sferze bezpieczeństwa, „sąsiedzkiej giełdy rzeczy zbędnych”, itp.), tworzenie płaszczyzny spotkania najmłodszych i najstarszych, wspieranie działań mających na celu zintegrowanie pokoleń, w szczególności osób najstarszych, działania edukacyjne z zakresu profilaktyki zdrowia, tworzenie punktów konsultacji – porad obywatelskich, itp.</p>	12
<p>Aktywizacja i nabywanie umiejętności:</p> <p>Aktywizacja, wsparcie i integracja środowisk aktywnych, pomoc w zakładaniu i prowadzeniu organizacji pozarządowej</p>	2
<p>Suma</p>	16
<p>Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji: Celu szczegółowego 1.3</p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>Sektor organizacji pozarządowych stanowi ważny element demokracji społeczeństwa. W skali lokalnej, a więc m.in. na obszarze „Natura i Kultura” może on podejmować działania nienastawione na zysk, a mające ogromne znaczenie dla społeczności lokalnej. Działania te mogą wpływać na jakość życia poprzez dbałość o osoby zagrożone wykluczeniem, dzieci, kultywowanie tradycji obszaru oraz dostarczanie możliwości rozwoju zainteresowań. Sektor NGO wypełnia lukę powstałą pomiędzy komercyjnymi działaniami biznesu, a obszarem oddziaływań jednostek finansów publicznych. W toku konsultacji mieszkańcy zgłaszali zapotrzebowanie na profesjonalną wiedzę oraz wsparcie techniczne, w zakresie zakładania organizacji pozarządowych. Poza wspieraniem tworzenia organizacji pozarządowych zrodziło się zapotrzebowanie na imprezy integracyjne, inicjowanie współpracy sąsiedzkiej, wspieranie rozwoju wolontariatu itp. Inicjatywy te z pewnością zwrócą się w dłuższym okresie, gdyż skupiają się one na rozwoju kapitału ludzkiego danego obszaru – najcenniejszego jego zasobu.</p> <p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilość osób biorących udział w inicjatywach z zakresu aktywizacji i integracji mieszkańców – 150 osób • Wsparcie dla lokalnych społeczności w tworzeniu organizacji pozarządowych – 2 środowiska do 2015 r. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost aktywności społecznej i poczucia zintegrowania z lokalnym środowiskiem deklaruje - 100 osób do 2015 r. • Powstanie jednej nowej organizacji pozarządowej do 2015 r. <p>Wskaźniki oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost o 5 % do 2015 r. liczby mieszkańców zadowolonych z oferty sportowo-rekreacyjnej 	

Przedsięwzięcie 10	
Wspieranie edukacji, w tym pozaszkolnej, oraz rozwoju zainteresowań dzieci i młodzieży jako sposób wyrównywania szans środowiskowych	
	zakładana liczba operacji
Odnowa i rozwój wsi: Preferowane będą operacje związane z tworzeniem miejsc aktywizacji młodzieży, doposażeniem świetlic, tworzenie możliwości realizacji zainteresowań artystycznych i sportowych przez dzieci i młodzież	2
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw: Preferowane będą operacje związane z tworzeniem oferty rekreacyjnej i edukacyjnej szczególnie atrakcyjnej dla dzieci i młodzieży	1
Małe projekty: Preferowane będą operacje obejmujące inicjatywy mające na celu rozwój aktywności społecznej dzieci i młodzieży, tworzenie i wspieranie rozwoju kół zainteresowań (teatralne, taneczne, muzyczne, literackie, plastyczne, projektowania graficznego, sportowe, modelarskie, dziennikarskie, wycinankarskie, ekologiczne, turystyczno-krajoznawcze, itp., organizację szkoleń z zakresu ochrony środowiska, inne działania edukacyjne z zakresu ekologii i wykorzystania walorów przyrodniczych, kursy językowe, kursy wykorzystania komputera w rozwoju zainteresowań i wiedzy, aktywne treningi promujące zdrowy styl życia, szczególnie skierowane do młodzieży, pomoc w odrabianiu lekcji jako sposób na wyrównywanie szans i możliwość zaangażowania młodzieży do wolontariatu	12
Aktywizacja i nabywanie umiejętności: Preferowane działania: edukacja, wsparcie i propagowanie wolontariatu w środowiskach młodzieżowych, działania: informacyjno – doradcze w zakresie rozwoju umiejętności i zainteresowań dzieci i młodzieży, promowanie i wdrażanie innowacyjnych kursów szkoleniowych	3
Suma	18
<p>Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji: Celu szczegółowego 1.3 oraz 1.1.</p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>Zadaniem powyższego przedsięwzięcia jest wypełnienie luki w kształceniu i wspieraniu rozwoju dzieci i młodzieży poprzez stworzenie oferty niedostępnych dotychczas możliwości rozwoju własnych zainteresowań i umiejętności. Działania tego typu stanowią swego rodzaju skuteczną profilaktykę zachorowań oraz patologii społecznych. Uczą zdrowego stylu życia oraz aktywnego poszukiwania możliwości rozwoju.</p> <p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie trzech miejsc aktywizacji młodzieży • Przeprowadzenie sześciu kursów/szkoleń/warsztatów <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilość osób korzystających z miejsc aktywizacji w ciągu miesiąca – 60 osób • Rozwój zainteresowań i umiejętności u 60 osób do 2015 r. <p>Wskaźniki oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost o 5% do 2015 r. liczby mieszkańców zadowolonych z oferty związanej z podnoszeniem umiejętności. 	

4.4 BUDŻET PRZEDSIĘWZIĘĆ I CELÓW OGÓLNYCH

Cele ogólne	Budżet celów ogólnych (zł)	Przedsięwzięcia	Budżet przedsięwzięć (zł)
Cel ogólny nr 1 Poprawa jakości życia w, tym warunków zatrudnienia	4 898 415,00	Przedsięwzięcie nr 2	2062630,62
		Przedsięwzięcie nr 6	782558,45
		Przedsięwzięcie nr 7	750063,67
		Przedsięwzięcie nr 8	477943,05
		Przedsięwzięcie nr 9	347276,38
		Przedsięwzięcie nr 10	477943,05
Cel ogólny nr 2 Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi mazowieckiej, jako baza zrównoważonego rozwoju	1 436 345,00	Przedsięwzięcie nr 1	477943,02
		Przedsięwzięcie nr 3	249792,04
		Przedsięwzięcie nr 4	404304,86
		Przedsięwzięcie nr 5	304304,86

5. MISJA LGD „NATURA I KULTURA”

Pobudzanie aktywności społecznej, integracja mieszkańców oraz promocja obszaru w celu poprawy jakości życia oraz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego

6. SPÓJNOŚĆ SPECYFIKI OBSZARU Z CELAMI LSR

Obszar Partnerstwa „Natura i Kultura” jest spójny przestrzennie, gdyż jest on położony w ramach jednego obrysu. Mapa obszaru, obrazująca ten fakt została przedstawiona w punkcie „Uwarunkowania przestrzenne, geograficzne i przyrodnicze”.

Szczegółowo specyfika obszaru, tj. jego odrębność od innych obszarów wiejskich wykazana została w punkcie „Specyfika obszaru”. Wykazano w nim jego spójność przyrodniczą, historyczną, kulturową i ekonomiczną oraz społeczną - scharakteryzowaną poprzez identyfikację mieszkańców z danym obszarem.

Poniżej dokonano zestawienia planowanych przedsięwzięć i oceny ich spójności, adekwatności do specyfiki obszaru Partnerstwa.

Lp.	Przedsięwzięcie	Ocena spójności przedsięwzięcia ze specyfiką obszaru i celami LSR ²
1	Kultywowanie i rozwój tradycji, w szczególności związanej z kulturą kołbielską	Kultura kołbielska jest specyficzną cechą obszaru LGD „Natura i Kultura”, rozwinęła się w Kołbiel i okolicznych miejscowościach w XIX wieku. W wielu miejscowościach zachowane są zabytki, praktykowane są nadal obrzędy i produkowane wyroby związane z tą kulturą. Rozwój cywilizacyjny powoduje zanikanie dawnych tradycji, dlatego istotne jest dbanie zarówno o zachowanie jej przykłady, jak i umożliwienie jej dalszego funkcjonowania, zarówno w celu integracji ludności, zwiększenia poczucia więzi z lokalną wspólnotą, jak i jako atrakcja turystyczna dla ludzi z innych regionów.
2	Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności małych firm bazujących na zasobach lokalnych	Mimo, iż na terenie obszaru działa spora liczba podmiotów gospodarczych ich liczba jest relatywnie niska w porównaniu z potencjałem. Dalszy wzrost liczby podmiotów gospodarczych jest istotny by zapobiec wzrostowi bezrobocia i podnieść zarówno dochody jak i jakość życia ludności. Ponadto bliskość stolicy powoduje, że część mieszkańców, zwłaszcza młodych może migrować w poszukiwaniu pracy, rozwój lokalnej przedsiębiorczości może zahamować ten proces. Dodatkowo Obszar dysponuje sporym potencjałem (przyroda, tradycja), który obecnie jest słabo wykorzystany.
3	Ochrona i eksponowanie zabytków i obiektów posiadających wartość historyczno-kulturalną dla obszaru Partnerstwa „Natura i Kultura”	Obszar LGD posiada bogatą historię sięgającą średniowiecza, na jego terenie miało miejsce wiele ważnych wydarzeń historycznych jednak wiedza na ten temat zarówno wśród lokalnej społeczności jak i w skali kraju jest niewielka. Brak dbałości o zabytkowe miejsca i obiekty może prowadzić do ich całkowitego zniszczenia co spowoduje zarówno obniżenie atrakcyjności turystycznej regionu jak i zubożenie tradycji.
4	Rozwój oferty turystycznej ze szczególnych uwzględnieniem turystyki weekendowej wykorzystującej położenie obszaru "Natura i Kultura" w pobliżu Warszawy	Położenie w pobliżu Warszawy daje możliwość rozwoju na obszarze partnerstwa tzw. turystyki weekendowej. Obszar ten posiada niezbędne warunki przyrodnicze, gdyż jest on w przeważającej części niezagospodarowany przez przemysł. W tym celu zaplanowane zostało Przedsięwzięcie 4 mające na celu wsparcie tworzenia bazy turystycznej oraz jej promocji.
5	Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych	Na terenie obszaru znajduje się wiele atrakcyjnych pod względem przyrodniczym miejsc. Z jednej strony istotne jest pozostawienie przyrody w możliwie nienaruszonym stanie, dlatego na obszarze działania LGD potrzebne są inwestycje w ochronę zasobów przyrodniczych. Z drugiej strony istnieje możliwość udostępnienia ich turystom i podniesienia atrakcyjności obszaru.
6	Upowszechnienie sportu i rekreacji jako sposobu na podniesienie jakości i zadowolenia z życia na	Kluby sportowe są najliczniejszą grupą organizacji społecznych na terenie obszaru, a uprawianie sportu jest jednym z

² Zgodność przedsięwzięć z celami LSR została szczegółowo opisana w punkcie 5.3 „Planowane Przedsięwzięcia”

	obszarze Partnerstwa	najpopularniejszych sposobów spędzania czasu zwłaszcza przez młodzież, i, co istotne, wpływa to także na poprawę zdrowia mieszkańców. Z drugiej strony lokalne kluby i odbywające się imprezy sportowe, w których mieszkańcy mogą uczestniczyć jako widzowie umacniają ich więzi z obszarem, kształtując specyficzny silny lokalny patriotyzm.
7	Organizacja wolnego czasu ze szczególnym uwzględnieniem wypoczynku łączącego pokolenia	Brak atrakcyjnej oferty w zakresie spędzania wolnego czasu niesie ze sobą dwa zagrożenia dla obszaru: ucieczkę części mieszkańców, zwłaszcza młodszych, do miejscowości położonych poza obszarem, które oferują więcej rozrywek oraz osłabienie więzi międzyludzkich. Dodatkowo może przyczyniać się do powstawania patologii społecznych. Dlatego istotnym działaniem jest poszerzanie i uatrakcyjnianie oferty w zakresie spędzania wolnego czasu, po pierwsze by mogli z niej korzystać wszyscy mieszkańcy niezależnie od wieku i miejsca zamieszkania. Ponadto dążąc do większej integracji społeczności oferta powinna również umożliwiać wspólne uczestnictwo osób z różnych pokoleń.
8	Edukacja na rzecz rozwoju obszaru. Zrównoważony rozwój uwzględniający wykorzystanie i ochronę lokalnych zasobów	Poprawa więzi mieszkańców z obszarem jest jednym z istotnych celów. Często jej brak wiąże się z niedostateczną wiedzą na temat tego co dzieje się na danym obszarze i jakie są możliwości poprawy sytuacji. Stąd duże znaczenie edukacji na rzecz rozwoju. Zwłaszcza, że podejmowane działania opierają się przede wszystkim na wykorzystaniu istniejących zasobów, nie wymagają rewolucyjnych zmian, czy zaszczepienia obcych wzorców kulturowych. Niewiedza i lęk przed zmianami wstrzymują jednak często aktywność społeczną.
9	Aktywizacja działań pro-społecznych obejmujących różne grupy wiekowe oraz promocja samorządności na obszarze Partnerstwa	Niska aktywność społeczna jest jedną z bolączek obszaru prowadzących do ograniczenia rozwoju. Istotne jest przekonanie mieszkańców, że można wspólnym działaniem poprawić standard życia lokalnej społeczności, że decyzje co do kierunków rozwoju zależą od samych mieszkańców i warto je podejmować, gdyż przynoszą wymierne efekty w dłuższej perspektywie. Ważne jest tutaj także niwelowanie różnic kulturowych pomiędzy pokoleniami wychowanymi w zupełnie innych warunkach.
10	Wspieranie edukacji, w tym pozaszkolnej oraz rozwoju zainteresowań dzieci i młodzieży jako sposób wyrównywania szans środowiskowych	Mimo, że na obszarze działa kilkanaście szkół podstawowych, gimnazjów, liceów i techników poziom edukacji w mniejszych miejscowościach jest zazwyczaj niższy niż w dużych miastach. Obniża to możliwości kontynuowania nauki, znalezienia dobrej pracy, czy rozwijania talentów. Dlatego działania na rzecz poszerzenia oferty edukacyjnej są istotnym elementem planowanych działań.

7. ZINTEGROWANY CHARAKTER PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

Przedsięwzięcia, których realizacja w ramach Osi 4 Leader nastąpi do końca 2015 roku zostały zaplanowane przy udziale przedstawicieli 3 sektorów, tj. sektora publicznego, prywatnego i społecznego. Większość przedsięwzięć realizowanych będzie poprzez operacje podejmowane przez kilka sektorów. Kompleksowy rezultat będzie osiągniany przy udziale inicjatyw samorządowych, prywatnego biznesu oraz organizacji i kół.

Poniżej pokrótce scharakteryzowano każde z zaplanowanych przedsięwzięć pod kątem zintegrowania zakładanych działań, zasobów i zaangażowanych podmiotów podczas jego realizacji.

Przedsięwzięcia:

- 1. Kultywowanie i rozwój tradycji, w szczególności związanej z kulturą kołbielską** – w realizację przedsięwzięcia będą zaangażowane podmioty publiczne jak i społeczne, zostanie rozbudowana infrastruktura oraz zrealizowane zostaną działania kulturalne - m.in. z jej wykorzystaniem. Potwierdza to zintegrowany charakter przedsięwzięcia. Dodatkowo, zaangażowane będą wszystkie sektory w jego realizację, a grupę odbiorców stanowić będą mieszkańcy całego obszaru LGD.
- 2. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności małych firm bazujących na zasobach lokalnych** – zintegrowany charakter danego przedsięwzięcia wynika zarówno z jego międzysektorowości (udział rolników, przedsiębiorców oraz organizacji społecznych) jak też z jego założeń – ma ono przyczynić się – z jednej strony do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, z drugiej strony do wykorzystania lokalnych zasobów.
- 3. Ochrona i eksponowanie zabytków i obiektów posiadających wartość historyczno-kulturalną dla obszaru Partnerstwa „Natura i Kultura”** – planowane przedsięwzięcie obejmie zarówno sferę materialną (zabytki historyczne - ich renowacja, oznakowanie), w zakresie której będą zaangażowane podmioty publiczne oraz społeczne – oraz sferę duchową – zwiększenie świadomości lokalnej i historycznej mieszkańców obszaru, przy jednoczesnym wsparciu promocji obszaru na zewnątrz. Wpłyne to także na zwiększenie turystyki weekendowej na obszarze Partnerstwa. Powyższe czynniki składają się na zintegrowany charakter zaplanowanych działań. Ponadto, przewidziany jest udział wszystkich zaangażowanych w Partnerstwo sektorów (tj. społecznego, publicznego i biznesowego) co potwierdza zintegrowany charakter przedsięwzięcia.
- 4. Rozwój oferty turystycznej ze szczególnym uwzględnieniem turystyki weekendowej wykorzystującej położenie obszaru "Natura i Kultura" w pobliżu Warszawy** - zintegrowany charakter będzie miało wykorzystanie różnego typu zasobów (przyrodniczych, kulturowych, historycznych, ludzkich) oraz zaangażowanie różnych sektorów - operacje składające się na to przedsięwzięcie będą realizowane zarówno przez sektor publiczny, sektor prywatny jak i sektor społeczny (w szczególności rolników)- w realizację tego przedsięwzięcia będą zaangażowani rolnicy, mikroprzedsiębiorcy oraz organizacje społeczne a także Lokalna Grupa Działania; zasoby promowane w ramach przedsięwzięcia są wytworem rolników, jak i przedsiębiorców, szczególnie będą one wspierane, gdy historia ich wytwarzania będzie związana z historią i tradycjami obszaru Partnerstwa
- 5. Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych** - – w realizację przedsięwzięcia zaangażowani będą zarówno przedsiębiorcy, rolnicy, jak i organizacje społeczne. Zmiana świadomości ekologicznej dotyczyć będzie mieszkańców oraz przedsiębiorców i rolników wykorzystujących środki chemiczne. Zintegrowany charakter przedsięwzięcia wpłynie niewątpliwie na jego skuteczność w realizacji założonych celów.
- 6. Upowszechnienie sportu i rekreacji jako sposobu na podniesienie jakości i zadowolenia z życia na obszarze Partnerstwa** - Uczestnikami kompleksowych działań – operacji będą wszystkie sektory (tj. prywatny, publiczny i społeczny); podejmowane działania obejmą tworzenie infrastruktury twardej i komercyjnej – mniej kosztownej oraz realizację sposobu wypełnienia tej infrastruktury sportowej zainteresowanymi.
- 7. Organizacja wolnego czasu ze szczególnym uwzględnieniem wypoczynku łączącego pokolenia** - – w realizację przedsięwzięcia będą zaangażowane podmioty publiczne, społeczne oraz biznesowe. W jego rezultacie zostanie rozbudowana infrastruktura oraz zrealizowane zostaną działania kulturalne - m.in. z jej wykorzystaniem – potwierdza to zintegrowany charakter przedsięwzięcia
- 8. Edukacja na rzecz rozwoju obszaru. Zrównoważony rozwój uwzględniający wykorzystanie i ochronę lokalnych zasobów** – zintegrowany charakter tego przedsięwzięcia zawiera się w szerokim spektrum oferty dla osób w każdym wieku, z zakresu edukacji i kształcenia. Dostawcą będzie sektor biznesowy oraz społeczny, realizatorem głównie społeczny.
- 9. Aktywizacja działań pro-społecznych obejmujących różne grupy wiekowe oraz promocja samorządności na obszarze Partnerstwa** – założone działania są zintegrowane w świetle różnego czasu ich podejmowania – przed zaistnieniem wykluczenia, patologii, czy innej trudności społecznej oraz po jej zaistnieniu, są to działania edukacyjne oraz terapeutyczne i mieszane, są one częściowo ogólnie-profilaktyczne, prewencyjne (wobec danego rodzaju niebezpieczeństwa – np. uzależnienia), oraz leczące. Inną płaszczyzną rozpatrywania charakteru zintegrowania danego

przedsięwzięcia - jest założenie działań mających na celu zintegrowanie społeczeństwa, np. osób zagrożonych wykluczeniem ze względu na niepełnosprawność z osobami sprawnymi.

10. Wspieranie edukacji, w tym pozaszkolnej oraz rozwoju zainteresowań dzieci i młodzieży jako sposób wyrównywania szans środowiskowych - *zintegrowany charakter tego przedsięwzięcia zawiera się w szerokim spektrum oferty dla młodzieży, zarówno z zakresu rozrywki, jak też edukacji i dokształcania; dostawcą będzie sektor biznesowy, realizatorem - społeczny*

8. INNOWACYJNY CHARAKTER PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

Innowacyjny charakter planowanych przedsięwzięć znajduje swój wyraz w następujących specyficznych elementach zaplanowanych działań:

1. uzyskiwanie efektu synergii możliwe dzięki działaniom przekrojowym, mającym na celu wspieranie przedsiębiorczości, bazującej na lokalnych zasobach i jednocześnie - przyczyniającej się do podniesienia jakości życia bądź promocji obszaru
2. innowacyjne w skali regionalnej jest uwzględnienie w planach rozwoju zrównoważonego charakteru – co dotyczy zarówno eksploatacji zasobów przyrodniczych i historyczno-kulturalnych, jak też innych obszarów
3. innowacyjne dla obszarów wiejskich jest dbałość o rozwój zainteresowań osób dorosłych
4. przyłożenie dużej wagi do nowoczesnych źródeł informacji jest także cechą nietypową w ogóle dla obszarów wiejskich w Polsce
5. zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz próby wspierania i edukacji rodzin w wychowywaniu dzieci, także niepełnosprawnych – są chwalebna próbą przełamywania niewiedzy, nietolerancji i niezrozumienia dla tego typu zjawisk na obszarach wiejskich – jest to z pewnością innowacyjne podejście do sfery społecznej
6. innowacyjne w skali regionu jest godne naśladownictwa podejście przenikające przez większość zaplanowanych przedsięwzięć - wiąże się ono ze wspieraniem samodzielnej aktywności mieszkańców, wspieraniem działań samopomocowych będących jednym z wyrazów tworzenia społeczeństwa obywatelskiego, odpowiedzialnego za siebie; jest to tak odmienne od przyzwyczajenia do częstej w kraju biernej postawy roszczeniowej
7. innowacyjny w skali podmiotów zaangażowanych w Program Leader w Polsce jest sposób podejścia do rozwoju obszaru wiejskiego. Obszar „Natura i Kultura” nie dysponuje jednoznacznym zasobem przyrodniczym (takim jak masyw górski), jednoznacznym produktem lokalnym (na miarę oscypka) a mimo to, jego działania są prężne, wizja rozwoju klarowna i wszechstronna, biorąca pod uwagę dokładny rachunek zasobów jak i ograniczeń.

9. PROCEDURA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR, WYBORU OPERACJI PRZEZ LGD, ODWOŁANIA OD ROZSTRZYGNIEĆ ORGANU DECYZYJNEGO W SPRAWIE WYBORU OPERACJI W RAMACH DZIAŁANIA „WDRAŻANIE LSR”, KRYTERIÓW WYBORU OPERACJI A TAKŻE PROCEDURY ZMIANY TYCH KRYTERIÓW

Przyjmowanie wniosków o dofinansowanie odbywać się będzie w siedzibie biura Stowarzyszenia, zgodnie z instrukcją przyjmowania wniosków.

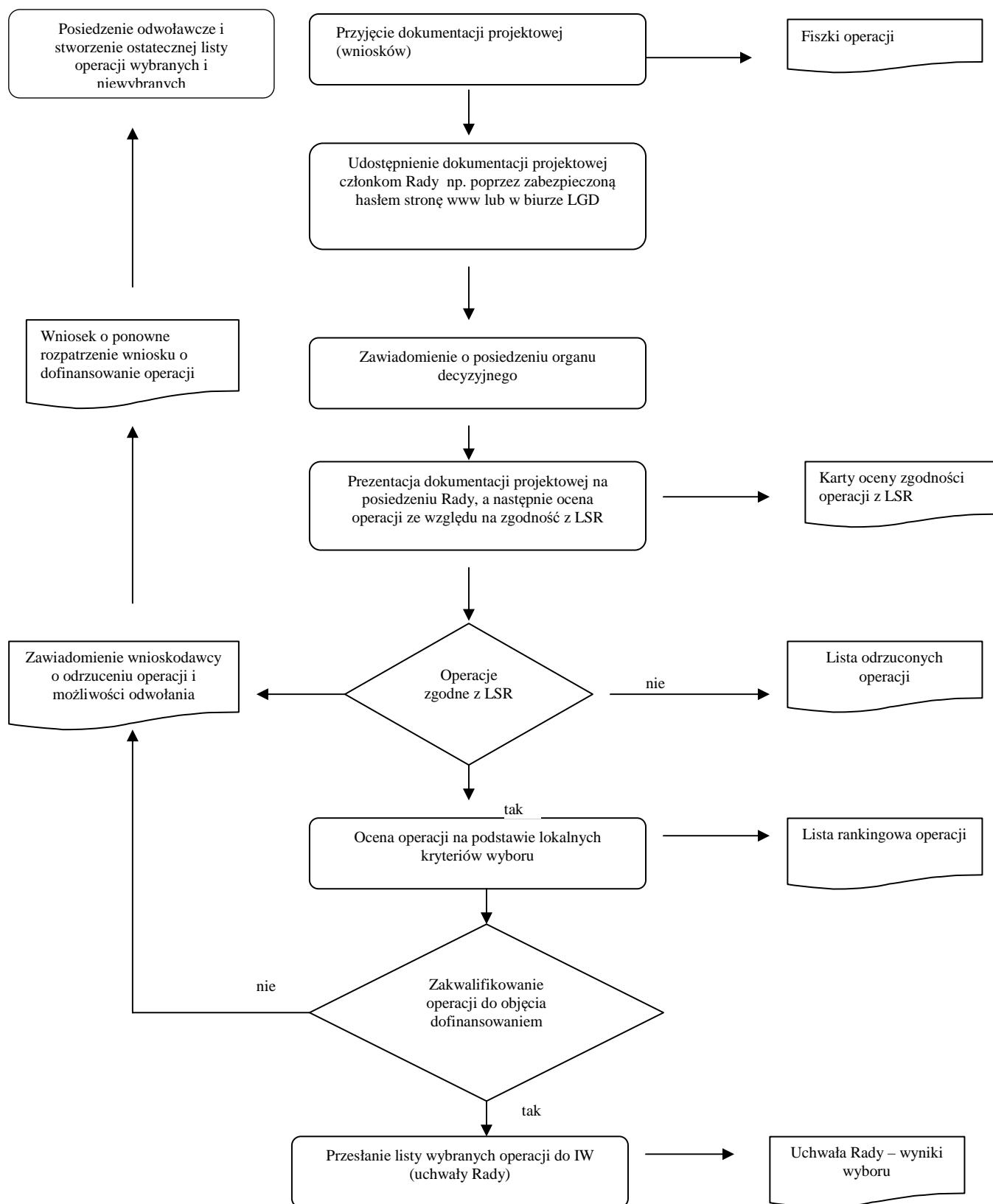
Wnioskodawca oprócz ogólnej dokumentacji wniosku o dofinansowanie operacji składa tzw. fiszkę operacji wg. wzoru udostępnionego przez Biuro LGD. Będzie ona zawierać najistotniejsze informacje dotyczące operacji.

Będą to m.in.:

- tytuł operacji,
- cele operacji,
- zakres operacji,
- koszt całkowity operacji / wnioskowana dotacja.

Do ww. dokumentacji dołącza się oświadczenie wnioskodawcy o fakcie, iż nie złożył on ww. dokumentacji do tego samego działania (odnowa wsi, różnicowanie działalności na obszarach wiejskich, tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw) realizowanego na poziomie regionalnym oraz oświadczenie wnioskodawcy o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych

9.1 OGÓLNA PROCEDURA WYBORU OPERACJI

Rysunek 3 Graficzne przedstawienie procedury wyboru operacji

Organem Decyzyjnym w Stowarzyszeniu "Natura i Kultura" jest Rada.

Wybór operacji należy do wyłącznej właściwości Rady i jest uregulowany zapisami w regulaminie Rady.

Każdy z członków organu decyzyjnego powinien zapoznać się z dokumentacją operacji, które będą podlegały ocenie. Członek organu decyzyjnego nie powinien rozpowszechniać informacji nt. operacji poza gronem osób oceniających oraz Zarządem i Biurem LGD.

Ocena zgodności operacji będzie odbywać się na posiedzeniach Rady, przy obecności co najmniej 50%

członków, co stanowi quorum. Decyzje w sprawie wyboru projektów Rada podejmuje w drodze głosowania, w którym przedstawiciele sektora gospodarczego i społecznego muszą dysponować co najmniej 50% głosów. Posiedzenia prowadzi Przewodniczący Rady lub Wiceprzewodniczący w przypadku nieobecności Przewodniczącego, który ogłasza wyniki głosowań i czuwa nad właściwym przebiegiem posiedzenia.

Przy wyborze operacji spośród członków Rady dokonuje się wyboru sekretarza lub sekretarzy, których zadaniem jest czuwanie nad poprawnością wypełniania kart do głosowania oraz zliczania głosów oraz protokolanta, który przygotowuje protokół z posiedzenia.

Głosowanie w sprawie wyboru operacji odbywa się wyłącznie przez wypełnienie kart do oceny operacji i obejmuje:

- 1) głosowanie w sprawie zgodności operacji z LSR
- 2) głosowanie w sprawie oceny operacji według kryteriów lokalnych przyjętych przez LGD

Przed oceną wniosków pracownik biura prezentuje członkom Rady fiszki poszczególnych operacji. Przed głosowaniem każdy z członków Rady ma możliwość zabrania głosu.

Po przedstawieniu wszystkich wniosków odbywa się głosowanie w sprawie zgodności operacji z LSR na specjalnie przygotowanych kartach oceny.

9.2 PROCEDURA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR

Procedura oceny zgodności projektu z LSR polega na dokonaniu oceny zgodności celów i zakresu operacji z celami ogólnymi, szczegółowymi i przedsięwzięciami zapisanymi w LSR przez członków Rady. Ocena zgodności z LSR jest dokonywana indywidualnie przez członków Rady (na podstawie instrukcji) poprzez wypełnienie imiennej karty oceny zgodności.

Uznanie operacji za zgodną z LSR skutkuje przekazaniem operacji do dalszej oceny wg lokalnych kryteriów wyboru. Operacja, która nie zostanie uznana za zgodną z LSR nie podlega dalszej ocenie.

Operacja zostanie uznana za zgodną z LSR, jeżeli będzie zgodna z: co najmniej jednym celem ogólnym, co najmniej jednym celem szczegółowym oraz co najmniej jednym przedsięwzięciem zapisanym w LSR oraz będzie spełniał minimalne wymagania.

Do dalszej oceny na podstawie lokalnych kryteriów wyboru zostaną przekazane operacje uznane za zgodne bezwzględną większością głosów członków Rady obecnych na posiedzeniu.

Tabela 16 Karta oceny zgodności projektu z LSR

Miejsce na pieczętkę	KARTA OCENY zgodności projektu z LSR		KO nr 1
			Wersja: 1.1
			Strona 1 z 1
NUMER WNIOSKU:	IMIĘ i NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY:		
NAZWA / TYTUŁ WNIOSKOWANEGO PROJEKTU:			
DZIAŁANIE PROW 2007-2013 W RAMACH WDRAŻANIA LSR	☐ Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej ☐ Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw ☐ Odnowa i rozwój wsi ☐ Małe projekty		
1. Czy realizacja projektu / operacji przyczyni się do osiągnięcia celów ogólnych LSR?			
CO 1: Poprawa jakości życia w, tym warunków zatrudnienia			□
CO 2: Dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze wsi mazowieckiej bazą zrównoważonego rozwoju			□
2. Czy realizacja projektu / operacji przyczyni się do osiągnięcia celów szczegółowych LSR?			
CSZ 1.1 Poprawa oferty rekreacyjno-sportowej i kulturowej			□
CSZ 1.2 Rozwój alternatywnych źródeł zarobkowania, w tym przedsiębiorczości opartej na zasobach lokalnych			□
CSZ 1.3 Aktywność społeczna i inicjatywa lokalna, jako sposób rozwoju kapitału ludzkiego			□
CSZ 2.1 Rozwój turystyki na obszarze LGD			□
CSZ 2.2 Zachowanie i wykorzystanie zasobów przyrodniczych i naturalnych,			□
CSZ 2.3 Zachowanie i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i historycznego wsi mazowieckiej ze szczególnym uwzględnieniem tradycji regionalnych			□
CSZ 2.4 Promocja obszaru LGD „Natura i Kultura”			□
3. Czy realizacja projektu / operacji jest zgodna z przedsięwzięciami zaplanowanymi w LSR?			
P1 Kultywowanie i rozwój tradycji, w szczególności związanej z kulturą kołbielską			□
P2 Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności małych firm bazujących na zasobach lokalnych			□
P3 Ochrona i eksponowanie zabytków i obiektów posiadających wartość historyczno-kulturalną dla obszaru Partnerstwa „Natura i Kultura”			□
P4 Rozwój oferty turystycznej ze szczególnym uwzględnieniem turystyki weekendowej wykorzystującej położenie obszaru "Natura i Kultura" w pobliżu Warszawy			□
P5 Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych			□
P6 Upowszechnienie sportu i rekreacji jako sposobu na podniesienie jakości i zadowolenia z życia na obszarze Partnerstwa			□
P7 Organizacja wolnego czasu ze szczególnym uwzględnieniem wypoczynku łączącego pokolenia			□
P8 Edukacja na rzecz rozwoju obszaru. Zrównoważony rozwój uwzględniający wykorzystanie i ochronę lokalnych zasobów			□
P9 Aktywizacja działań pro-społecznych obejmujących różne grupy wiekowe oraz promocja samorządności na obszarze Partnerstwa			□

P10 Wspieranie edukacji pozaszkolnej i rozwoju zainteresowań dzieci i młodzieży jako sposób wyrównywania szans środowiskowych					□
UZASADNIENIE NIEZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR:					
IMIĘ i NAZWISKO CZŁONKA RADY :					
Głosuję za uznaniem/nie uznaniem* operacji za zgodną z LSR (niepotrzebne skreślić)					
MIEJSCE:		DATA:		CZYTELNY PODPIS:	
PODPISY SEKRETARZY POSIEDZENIA RADY	1.			2.	

Źródło: Opracowanie własne

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA KARTY:

Pola zaciemnione wypełnia biuro LGD przed rozpoczęciem procesu oceny

Pola białe wypełnia Członek Rady LGD biorący udział w ocenie zgodności

- a. Kartę należy wypełnić piórem lub długopisem
- b. Ocena zgodności polega na wpisaniu znaku „x” w kratce po prawej stronie przy każdym celu / przedsięwzięciu, z którym dana operacja jest zgodna. Zgodność operacji z LSR może występować w więcej niż jednym punkcie (można zaznaczyć więcej kwadracików) Operacja zostanie uznana za zgodną z LSR jeżeli będzie zgodna z: co najmniej jednym celem ogólnym, co najmniej jednym celem szczegółowym oraz co najmniej jednym przedsięwzięciem zapisanym w LSR.
- c. W przypadku nie uznania operacji za zgodną z LSR należy wybór ten uzasadnić
- d. Nie wpisanie imienia, nazwiska, miejsca, daty i czytelnego podpisu skutkuje nieważnością karty

9.3 PROCEDURA OCENY OPERACJI NA PODSTAWIE LOKALNYCH KRYTERIÓW

Procedura oceny na podstawie lokalnych kryteriów wyboru polega na dokonaniu oceny operacji zakwalifikowanych wcześniej, jako zgodnych z LSR na podstawie specyficznych dla danej LGD lokalnych kryteriów wyboru. Jej zasadniczym celem jest wybór operacji, które w największym stopniu mogą realizować założenia LSR.

Ze względu na różne cele i charakter poszczególnych działań (odnowa i rozwój wsi, różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw oraz małe projekty) stosowane będą różne zestawy lokalnych kryteriów wyboru.

Ocena dokonywana jest indywidualnie przez członków Rady na imiennych kartach oceny operacji wg lokalnych kryteriów wyboru. Miejsce operacji na liście rankingowej określi średnia arytmetyczna wszystkich indywidualnych ocen.

Tabela 17 Karta oceny projektu wg lokalnych kryteriów wyboru – Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw

Miejsce na pieczęć LGD	KARTA OCENY projektu wg lokalnych kryteriów wyboru		KO nr 2
			Wersja: 1.3
			Strona 1 z 1
NUMER WNIOSKU:	IMIĘ i NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY:		
NAZWA / TYTUŁ WNIOSKOWANEGO PROJEKTU:			
DZIAŁANIE PROW 2007-2013 W RAMACH WDRAŻANIA LSR	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw		
NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA W RAMACH LSR			
LP	LOKALNE KRYTERIA WYBORU	Liczba punktów	OCENA Max 47 pkt
1	2	3	4
1.	Procentowy udział wkładu własnego beneficjenta wynosi	Max 5	
	a) do 55%	3	
	b) do 60%	4	
	c) powyżej 60%	5	
2.	Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w wyniku realizacji operacji wynosi	Max 7	
	a) 1 średnioroczny etat	5	
	b) powyżej 1 średniorocznego etatu	7	
3.	Wielkość zatrudnienia wnioskodawcy (liczona w średniorocznych etatach)	Max 5	
	a) 1 pracownik	2	
	b) 2 pracowników	3	
	c) powyżej 2 pracowników	5	
4.	Działalność, której dotyczy operacja jest oparta o wykorzystanie lokalnych zasobów (wykorzystanie lokalnych zasobów musi być poparte umowami, listami intencyjnymi, porozumieniami, itp)	Max 8	
	a) gospodarczych (w szczególności: lokalna infrastruktura gospodarcza, lokalni kontrahenci)	4	
	b) kulturowych lub historycznych lub przyrodniczych	4	
5.	W wyniku operacji wnioskodawca poszerzy swoją działalność o nowy produkt lub usługę lub o nowy sposób realizacji produkcji bądź wytwarzania usług w zakresie:	Max 7	
	a) wymiany handlowej bazującej na lokalnych zasobach	3	
	b) produkcji bazującej na lokalnych zasobach	5	
	c) usług podnoszących jakość życia mieszkańców	7	
6.	Operacja jest komplementarna w stosunku do innych operacji realizowanych na obszarze wdrażania LSR (wyrażone poprzez uzupełnianie i powiązanie z innymi operacjami wdrożonymi i wdrażanymi oraz planowanymi do wdrożenia na	Max 3	

	obszarze LSR – w ramach planowanych przedsięwzięć)				
	a) operacja jest komplementarna (uzupełnia i jest powiązana) z innymi operacjami realizowanymi w ramach LSR w danej miejscowości			1	
	b) operacja jest komplementarna (uzupełnia i jest powiązana) z innymi operacjami realizowanymi w ramach LSR w danej gminie			2	
	c) operacja jest komplementarna (uzupełnia i jest powiązana) z innymi operacjami realizowanymi w ramach LSR – w skali całego obszaru LSR (co najmniej jednej miejscowości z każdej gminy)			3	
7.	Operacja ma innowacyjny charakter			Max 4	
	a) nie			0	
	b) tak			4	
8.	Wnioskodawca jest nowotworzącym się podmiotem			Max 8	
	a) nie			0	
	b) tak			8	
SUMA PUNKTÓW					
IMIĘ i NAZWISKO CZŁONKA RADY :					
MIEJSCE:		DATA:		CZYTELNY PODPIS:	
PODPISY SEKRETARZY POSIEDZENIA RADY	1.			2.	

Źródło: Opracowanie własne

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA KARTY:

Pola zaciemnione wypełnia biuro LGD, pola białe wypełnia oceniający

Pola białe wypełnia Członek Organu Decyzyjnego (Rady) biorący udział w ocenie zgodności wg lokalnych kryteriów wyboru

- Kartę należy wypełnić piórem lub długopisem
- Wszystkie rubryki muszą być wypełnione.
- W punktach od 1 do 8 należy wpisać przyznaną liczbę punktów w kolumnie 4
- Nie wpisanie imienia, nazwiska, miejsca, daty i czytelnego podpisu skutkuje nieważnością karty

Tabela 18 Karta oceny projektu wg lokalnych kryteriów wyboru – Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej

Miejsce na pieczęć LGD	KARTA OCENY projektu wg lokalnych kryteriów wyboru		KO nr 2
			Wersja: 1.3
			Strona 1 z 1
NUMER WNIOSKU:	IMIĘ i NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY:		
NAZWA / TYTUŁ WNIOSKOWANEGO PROJEKTU:			

DZIAŁANIE PROW 2007-2013 W RAMACH WDRAŻANIA LSR		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej			
NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA W RAMACH LSR					
LP 1	LOKALNE KRYTERIA WYBORU 2	Liczba punktów 3	OCENA Max 27 pkt. 4		
1.	Procentowy udział wkładu własnego wynosi	Max 5			
	a) do 55 %	3			
	b) 55-60 %	4			
	c) powyżej 60%	5			
2.	Działalność, której dotyczy operacja jest oparta o wykorzystanie lokalnych zasobów	Max 8			
	a) gospodarczych (w szczególności: lokalna infrastruktura gospodarcza, lokalni kontrahenci)	4			
	b) kulturowych lub historycznych lub przyrodniczych	4			
3.	W wyniku operacji wnioskodawca poszerzy swoją działalność o nowy produkt lub usługę lub o nowy sposób realizacji produkcji bądź wytwarzania usług w zakresie:	Max 7			
	a) wymiany handlowej bazującej na lokalnych zasobach	3			
	b) produkcji bazującej na lokalnych zasobach	5			
	c) usług podnoszących jakość życia mieszkańców	7			
4.	Operacja jest komplementarna w stosunku do innych operacji realizowanych na obszarze wdrażania LSR (wyrażone poprzez uzupełnianie i powiązanie z innymi operacjami wdrożonymi i wdrażanymi oraz planowanymi do wdrożenia na obszarze LSR – w ramach planowanych przedsięwzięć)	Max 3			
	a) operacja jest komplementarna (uzupełnia i jest powiązana) z innymi operacjami realizowanymi w ramach LSR w danej miejscowości	1			
	b) operacja jest komplementarna (uzupełnia i jest powiązana) z innymi operacjami realizowanymi w ramach LSR w danej gminie	2			
	c) operacja jest komplementarna (uzupełnia i jest powiązana) z innymi operacjami realizowanymi w ramach LSR – w skali całego obszaru LSR (co najmniej jednej miejscowości z każdej gminy)	3			
5.	Operacja ma innowacyjny charakter	Max 4			
	a) nie	0			
	b) tak	4			
SUMA PUNKTÓW					
IMIĘ I NAZWISKO CZŁONKA RADY :					
MIEJSCE:		DATA:		CZYTELNY PODPIS:	
PODPISY SEKRETARZY POSIEDZENIA RADY	1.			2.	

Źródło: opracowanie własne

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA KARTY:

Pola zaciemnione wypełnia biuro LGD, pola białe wypełnia oceniający

Pola białe wypełnia Członek OD biorący udział w ocenie zgodności wg lokalnych kryteriów wyboru

- Kartę należy wypełnić piórem lub długopisem
- Wszystkie rubryki muszą być wypełnione.
- W punktach od 1 do 5 należy wpisać przyznaną liczbę punktów w kolumnie 4
- Nie wpisanie imienia, nazwiska, miejsca, daty i czytelnego podpisu skutkuje nieważnością karty

Tabela 19 Karta oceny projektu wg lokalnych kryteriów wyboru – Odnowa i rozwój wsi

Miejsce na pieczęć LGD	KARTA OCENY projektu wg lokalnych kryteriów wyboru		KO nr 2
			Wersja: 1.4
			Strona 1 z 1
NUMER WNIOSKU:	IMIĘ i NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY:		
NAZWA / TYTUŁ WNIOSKOWANEGO PROJEKTU:			
DZIAŁANIE PROW 2007-2013 W RAMACH WDRAŻANIA LSR	Odnowa i rozwój wsi		
NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA W RAMACH LSR			
LP	LOKALNE KRYTERIA WYBORU	Liczba punktów	OCENA Max 47 pkt. 4
1	2	3	4
1.	Procentowy udział wkładu własnego beneficjenta wynosi:	Max 7	
	a) 26-30%	3	
	a) 31-40 %	5	
	b) powyżej 40%	7	
2.	Projekt będzie realizowany w miejscowości liczącej:	Max 5	
	a) powyżej 1000 mieszkańców	3	
	b) poniżej 1000 mieszkańców	5	
3.	Działalność, której dotyczy operacja jest oparta o wykorzystanie lokalnych zasobów albo lokalnego dziedzictwa:	Max 8	
	a) gospodarczych (w szczególności: lokalna infrastruktura gospodarcza, lokalni kontrahenci)	4	
	b) kulturowych lub historycznych lub przyrodniczych	4	
4.	Operacja jest komplementarna w stosunku do innych operacji realizowanych na obszarze wdrażania LSR (wyrażone poprzez uzupełnianie i powiązanie z innymi operacjami wdrożonymi i wdrażanymi oraz planowanymi do wdrożenia na obszarze LSR – w ramach planowanych przedsięwzięć)	Max 3	
	a) operacja jest komplementarna (uzupełnia i jest powiązana) z innymi operacjami	1	

	realizowanymi w ramach LSR w danej miejscowości		
	b) operacja jest komplementarna (uzupełnia i jest powiązana) z innymi operacjami realizowanymi w ramach LSR w danej gminie	2	
	c) operacja jest komplementarna (uzupełnia i jest powiązana) z innymi operacjami realizowanymi w ramach LSR – w skali całego obszaru LSR (co najmniej jednej miejscowości z każdej gminy)	3	
	Operacja wpływa na promocję obszaru:	Max 10	
5.	a) jednej miejscowości należącej do LGD (w szczególności poprzez materiały promocyjne dotyczące miejscowości lub objęcie oddziaływaniem mieszkańców całej miejscowości lub rozpowszechnienie informacji o operacji na obszarze miejscowości lub rozpowszechnienie operacji na temat operacji poza obszarem miejscowości)	3	
	b) jednej gminy należącej do LGD (w szczególności poprzez materiały promocyjne dotyczące obszaru całej gminy lub objęcie oddziaływaniem mieszkańców całej gminy lub rozpowszechnienie informacji o operacji na obszarze gminy lub rozpowszechnienie operacji na temat operacji poza obszarem gminy należącej do LGD)	5	
	c) całego obszaru LGD (w szczególności poprzez materiały promocyjne dotyczące całego obszaru LGD lub objęcie oddziaływaniem mieszkańców całego obszaru LGD lub rozpowszechnienie informacji o operacji na obszarze LGD lub rozpowszechnienie informacji o obszarze LGD poza tym obszarem)	10	
	Operacja przyczyni się do rozwoju:	Max 10	
6.	a) kultury lub wykorzystania tradycji i historii	2	
	b) sportu i rekreacji	2	
	c) turystyki	2	
	d) przedsiębiorczości	2	
	e) integracji społecznej	2	
	Operacja ma innowacyjny charakter	Max 4	
7.	a) nie	0	
	b) tak	4	
		SUMA PUNKTÓW	
IMIĘ I NAZWISKO CZŁONKA RADY :			
MIEJSCE:		DATA:	
			CZYTELNY PODPIS:
PODPISY SEKRETARZY POSIEDZENIA RADY	1.		2.

Źródło: opracowanie własne

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA KARTY:

Pola zaciemnione wypełnia biuro LGD, pola białe wypełnia oceniający

Pola białe wypełnia Członek OD biorący udział w ocenie zgodności wg lokalnych kryteriów wyboru

- Kartę należy wypełnić piórem lub długopisem
- Wszystkie rubryki muszą być wypełnione.
- W punktach od 1 do 7 należy wpisać przyznaną liczbę punktów w kolumnie 4
- Nie wpisanie imienia, nazwiska, miejsca, daty i czytelnego podpisu skutkuje nieważnością karty

Tabela 20 Karta oceny projektu wg lokalnych kryteriów wyboru –Małe projekty

Miejsce na pieczęć LGD	KARTA OCENY projektu wg. lokalnych kryteriów wyboru		KO nr 2
			Wersja: 1.4
			Strona 1 z 1
NUMER WNIOSKU:	IMIĘ i NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY:		
NAZWA / TYTUŁ WNIOSKOWANEGO PROJEKTU:			
DZIAŁANIE PROW 2007-2013 W RAMACH WDRAŻANIA LSR	Małe projekty		
NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA W RAMACH LSR			
LP	LOKALNE KRYTERIA WYBORU	Liczba punktów	OCENA Max 75 pkt.
1	2	3	4
1.	Wnioskowana kwota wynosi	Max 7	
	a) do 10 tys. zł	3	
	b) 10-15 tys. zł	5	
	c) powyżej 15 tys. zł	7	
2.	Beneficjentami operacji będą:	Max 6	
	a) dzieci i młodzież	2	
	b) osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	2	
	c) mieszkańcy co najmniej jednej gminy z terenu LGD	2	
3.	Projekt realizowany będzie w miejscowości liczącej:	Max 5	
	a) powyżej 1000 mieszkańców	3	
	b) poniżej 1000 mieszkańców	5	
4.	Operacja dotyczy:	Max 5	
	a) szkoleń i kursów	1	
	b) działań promujących lokalne dziedzictwo w szczególności poprzez realizację wydawnictw oraz działania związane z obiektami o charakterze turystycznym	1	
	c) nawiązywania współpracy z sąsiednimi lub zagranicznymi LGD	1	
	d) organizowania imprez tematycznych (np. pikniki, wystawy, rajdy, festyny itp.)	1	
	e) organizacji przestrzeni publicznej służącej poprawie jakości życia	1	
5.	Korzyści lub zasięg oddziaływania operacji dotyczą:	Max 10	
	a) co najmniej jednej miejscowości z jednej gminy	5	
	b) od 2 do 4 gmin objętych LSR	8	
	c) całego obszaru LGD	10	
6.	Działalność, której dotyczy operacja jest oparta o wykorzystanie lokalnych zasobów	Max 8	

	a) gospodarczych	4	
	b) kulturowych lub historycznych lub przyrodniczych	4	
7.	Realizacja operacji przyczyni się do pobudzenia aktywności młodych i integracji międzypokoleniowej oraz umocnienia więzi z miejscem zamieszkania	Max 9	
	a) operacja będzie skierowana do ludzi młodych (stworzona zostanie oferta dla ludzi młodych, powstaną obiekty, które będą mogli wykorzystywać w szczególności ludzie młodzi)	3	
	b) operacja przyczyni się do integracji międzypokoleniowej	3	
	c) operacja przyczyni się do podniesienia jakości życia w co najmniej dwóch miejscowościach	3	
8.	Operacja będzie realizowana poprzez wnioskodawcę z udziałem:	Max 5	
	a) bez udziału innych podmiotów	0	
	b) od 1 do 3 podmiotów	3	
	c) więcej niż 3 podmiotów	5	
9.	Operacja jest komplementarna w stosunku do innych operacji realizowanych na obszarze wdrażania LSR (wyrażone poprzez uzupełnianie i powiązanie z innymi operacjami wdrożonymi i wdrażanymi oraz planowanymi do wdrożenia na obszarze LSR – w ramach planowanych przedsięwzięć)	Max 3	
	a) operacja jest komplementarna (uzupełnia i jest powiązana) z innymi operacjami realizowanymi w ramach LSR w danej miejscowości	1	
	b) operacja jest komplementarna (uzupełnia i jest powiązana) z innymi operacjami realizowanymi w ramach LSR w danej gminie	2	
	c) operacja jest komplementarna (uzupełnia i jest powiązana) z innymi operacjami realizowanymi w ramach LSR – w skali całego obszaru LSR (co najmniej jednej miejscowości z każdej gminy)	3	
10.	Wpływ operacji na promocję obszaru	Max 7	
	a) jednej miejscowości z obszaru LGD	3	
	b) jednej gminy z obszaru LGD	5	
	c) całego obszaru LGD	7	
11.	Operacja przyczyni się do rozwoju:	Max 10	
	a) kultury lub wykorzystania tradycji i historii	2	
	b) sportu lub rekreacji	2	
	c) turystyki	2	
	d) przedsiębiorczości	2	
	e) integracji społecznej	2	
SUMA PUNKTÓW			
IMIĘ i NAZWISKO CZŁONKA RADY :			
MIEJSCE:		DATA:	
			CZYTELNY PODPIS:
PODPISY SEKRETARZY POSIEDZENIA RADY	1.		2.

Źródło: opracowanie własne

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA KARTY:

Pola zaciemnione wypełnia biuro LGD, pola białe wypełnia oceniający

Pola białe wypełnia Członek Rady biorący udział w ocenie zgodności wg. lokalnych kryteriów wyboru

1. Kartę należy wypełnić piórem lub długopisem
2. Wszystkie rubryki muszą być wypełnione.
3. W punktach od 1 do 11 należy wpisać przyznaną liczbę punktów w kolumnie 4
4. Nie wpisanie imienia, nazwiska, miejsca, daty i czytelny podpis skutkuje nieważnością karty

Po ocenie operacji według lokalnych kryteriów wyboru podejmowana jest przez Radę decyzja w formie (zbiorczej) uchwały o wybraniu i nie wybraniu operacji.

W odniesieniu do Małych projektów minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji, stanowi uzyskanie minimum 35% maksymalnej liczby punktów w ocenie według lokalnych kryteriów wyboru. W przypadku działań Tworzenie i Rozwój mikroprzedsiębiorstw, Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej oraz Odnowa i rozwój wsi minimalne wymagania wynoszą 45% maksymalnej liczby punktów.

Treść uchwały musi uwzględniać:

1. wyniki głosowania w sprawie uznania operacji za zgodną z LSR
2. wyniki głosowania w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru i sporządzoną na tej podstawie listę rankingową wniosków
3. dostępność środków LGD na poszczególne typy operacji

Przewodniczący odczytuje uchwałę dotyczącą wyboru operacji rozpatrywanych w trakcie posiedzenia, bez potrzeby jej przegłosowania.

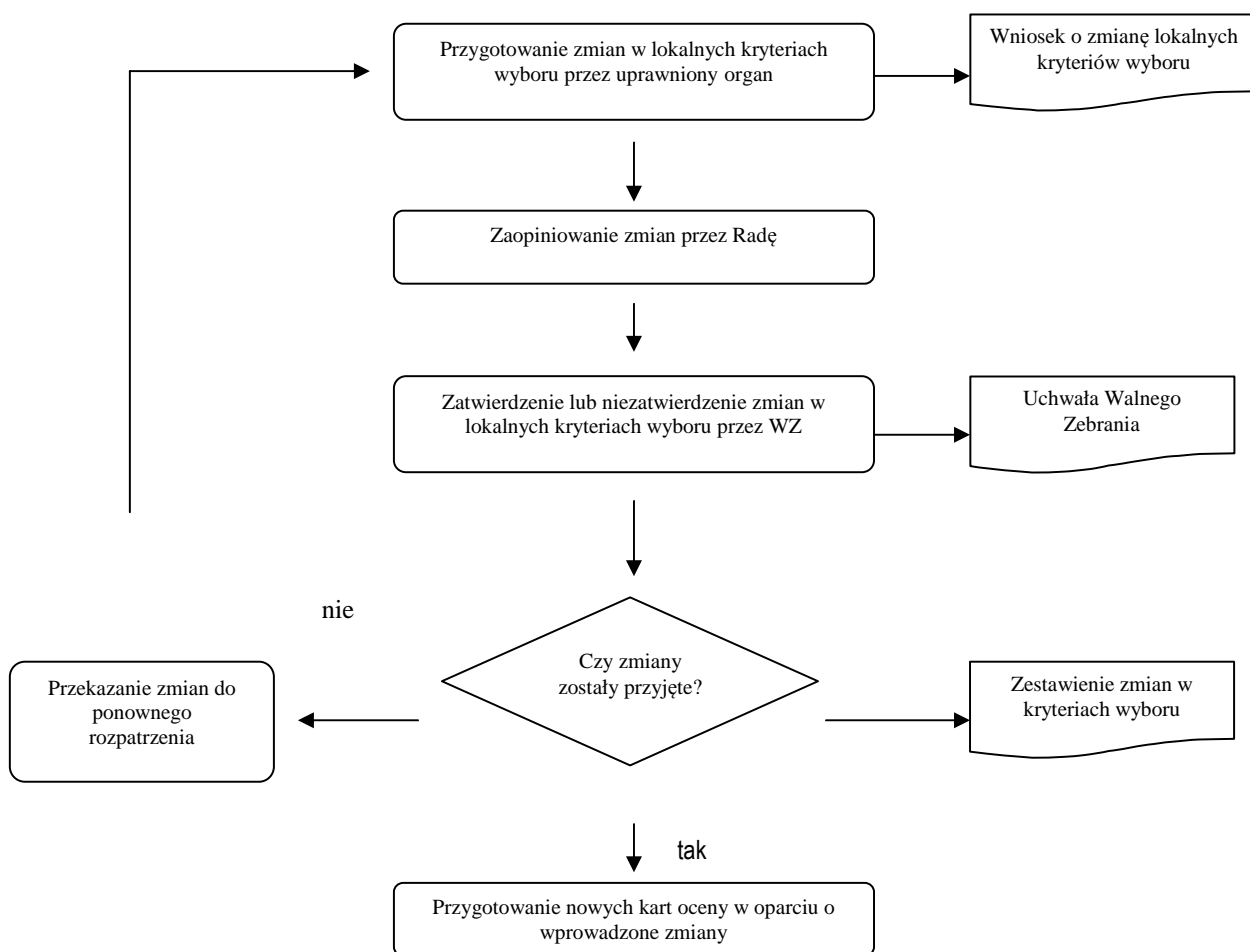
Po ocenie operacji, a następnie po rozstrzygnięciu ewentualnych odwołań LGD sporządza listy wybranych i niewybranych operacji i przekazuje je instytucji wdrażającej wraz z podjętą uchwałą i złożonymi wnioskami, a także informuje o wynikach naboru wszystkich wnioskodawców.

9.4 PROCEDURA ZMIANY LOKALNYCH KRYTERIÓW WYBORU

Procedura zmiany lokalnych kryteriów wyboru jest uregulowana w regulaminie Rady w § 26.

Uprawnieni na podstawie regulaminu do wystąpienia o zmianę lokalnych kryteriów wyboru (1/3 członków Rady, Zarząd, 10 członków LGD) zgłaszają pisemną propozycję zmian wraz ze szczegółowym uzasadnieniem. Wniosek musi zostać zaopiniowany przez Radę w ciągu 30 dni od dnia złożenia. Propozycje zmian są rozpatrywane na najbliższym Walnym Zebraniu Członków.

W przypadku zmiany lokalnych kryteriów wyboru będą one obowiązywać dla konkursów ogłoszonych po dniu zatwierdzenia zmian.

Rysunek 4 Graficzna procedura wprowadzania zmian w lokalnych kryteriach wyboru

9.5 PROCEDURA ODWOŁAWCZA OD DECYZJI RADY

1. Każdy wnioskodawca ma prawo do odwołania się od decyzji Rady. Odwołanie ma postać wniosku do Rady o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji, wg wzoru udostępnionego przez Biuro LGD. Jedynym organem uprawnionym do rozpatrywania odwołań jest Rada.

2. Wnioskodawca po otrzymaniu pisma informującego o wyniku oceny ma prawo w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisma informującego złożyć pisemny wniosek o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji. O terminowości decyduje data wpływu wniosku o ponowne rozpatrzenie wniosku do Biura LGD Natura i Kultura. W tym samym terminie wnioskodawcy przysługuje prawo wglądu do protokołu oceny w siedzibie Biura LGD.

3. Odwołanie polega na ponownym rozpatrzeniu przez Radę wniosku o dofinansowanie operacji przed złożeniem listy wybranych operacji do instytucji wdrażającej.

4. Wniosek o ponowne rozpatrzenie operacji pozostaje bez rozpatrzenia w przypadku, gdy:

- a) został wniesiony po upływie terminu określonego w pkt 2
- b) został wniesiony przez nieuprawniony podmiot, tzn. nie będący wnioskodawcą, którego wniosek o dofinansowanie operacji podlegał ocenie

c) nie zawierał pisemnego uzasadnienia lub innych danych wymaganych we wniosku o ponowne rozpatrzenie.

5. Wniosek o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji musi zostać szczegółowo uzasadniony.

6. W momencie ponownego rozpatrywania wniosku o dofinansowanie operacji członkowie Rady rozpatrują wniosek tylko w tych jego elementach, których dotyczy uzasadnienie podane przez wnioskodawcę. Decyzja podejmowana jest w głosowaniu przez podniesienie ręki na wezwanie przewodniczącego.

7. Wniosek o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie konkretnej operacji może zostać złożony tylko jeden raz.

8. O wynikach ponownego rozpatrzenia wniosku wnioskodawca zostaje poinformowany w terminie 7 dni od dnia posiedzenia Rady, na którym wniosek był rozpatrywany.

Tabela 21 Wniosek o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji

WNIOSK O PONOWNE ROZPATRZENIE WNIOSKU o dofinansowanie operacji		WOPRW nr 1
		Wersja: 1.1
		Strona 1 z 1
NUMER WNIOSKU:	IMIĘ i NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY:	
NAZWA / TYTUŁ WNIOSKOWANEJ OPERACJI:		
DZIAŁANIE PROW 2007-2013 W RAMACH WDRAŻANIA LSR	☐ Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej ☐ Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw ☐ Odnowa i rozwój wsi ☐ Małe projekty	
DECYZJA RADY O NIEWYBRANIU PROJEKTU ZAPADŁA NA ETAPIE:	☐ Oceny zgodności z LSR ☐ Oceny projektów wg. lokalnych kryteriów wyboru	
UZASADNIENIE DLA WSZCZĘCIA PROCEDURY ODWOŁAWCZEJ:		
IMIĘ i NAZWISKO / NAZWA WNIOSKODAWCY:		
ADRES ZAMIESZKANIA / SIEDZIBY WNIOSKODAWCY		
ADRES KORESPONDENCYJNY (jeżeli inny niż wskazany powyżej)		
TELEFON KONTAKTOWY WNIOSKODAWCY:		

ADRES E-MAIL WNIOSKODAWCY:					
WNOSZĘ O PONOWNE ROZPATRZENIE WNIOSKU O DOFINANSOWANIE OPERACJI PRZEZ ORGAN DECYZYJNY LGD					
MIEJSCE:		DATA:		CZYTELNY PODPIS:	
POTWIERDZENIE ZŁOŻENIA WNIOSKU W BIURZE LGD PRZEZ PERSONEL LGD		DATA:		CZYTELNY PODPIS:	

Źródło: Opracowanie własne

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA WNIOSKU:

- Pola zaciemnione wypełnia biuro LGD
- Pola białe wypełnia wnioskodawca

Wniosek będzie uznany za poprawnie złożony, tylko w sytuacji wypełnienia wszystkich białych pól, w tym w szczególności uzasadnienia

10. OKREŚLENIE BUDŻETU LSR NA KAŻDY ROK JEJ REALIZACJI

W zakresie Wdrażania LSR, Lokalna Grupa Działania, w rezultacie konsultacji z mieszkańcami, badania ankietowego oraz szeregu spotkań warsztatowych podjęła decyzję o skoncentrowaniu działań wokół „Małych projektów” – jako typu operacji dającego największą możliwość dla aktywizacji „zwykłych mieszkańców”. Ponadto, „małe projekty” opiewają na stosunkowo niewielkie kwoty i dotyczą operacji, które nie zostałyby zrealizowane raczej z innych środków. Po weryfikacji i aktualizacji strategii w okresie wrzesień – październik 2010 r. powyższe założenie zostało utrzymane, jakkolwiek dokonano zmniejszenia przewidywanej liczby operacji z uwagi na przesunięcia czasowe w związane z wydłużeniem okresu oceny operacji poza LGD.

Powyższe względy, pomimo rozdrobnienia działań i skomplikowania pracy Rady na najbliższe lata, spowodowały właśnie takie ukształtowanie budżetu. Ze względu na specyfikę operacji realizowanych w ramach Odnowy wsi, wartościowo obejmuje ona nieco więcej niż „Małe projekty”, jednakże będą to operacje faktycznie wpisujące się w założenia Lokalnej Strategii Rozwoju. Na działania z zakresu rozwoju i tworzenia Mikroprzedsiębiorstw oraz Różnicowania działalności na obszarach wiejskich przewidziano zbliżone kwoty i ilość operacji, w tym o dwie więcej na Mikroprzedsiębiorstwa. Jest to związane z chęcią pobudzenia lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności tej, bazującej na lokalnych zasobach, przyczyniającej się do poprawy jakości życia oraz promocji obszaru. Podobne założenia towarzyszyły konstrukcji planu dla działania Różnicowanie działalności na obszarach wiejskich. Poniżej zamieszczona została poglądowa tabelka z planem wydatków, szczegółowy budżet oraz harmonogram na najbliższy okres programowania.

Tabela 22 Ramowy budżet działań na wdrażane LSR

Rodzaj działania	% budżetu przeznaczony na działanie w ramach realizacji LSR	Kwota	Liczba projektów	Średnia wielkość refundacji
Odnowa i rozwój wsi	31%	1 980 000,00	26	76 153,84
Mikroprzedsiębiorstwa	31%	1 960 000,00	15	130 666,66
Różnicowanie	14%	900 000,00	9	100 000,36
Małe projekty	24%	1 494 760,00	92	16 247,39

Źródło: opracowanie własne

Oprócz powyższych 136 operacji, przewiduje się również realizację działań w ramach funkcjonowania biura LGD oraz aktywizacji.

Tabela 23 Budżet LSR dla każdego roku jej realizacji

rok	Kategoria kosztu/	Działania osi 4 przeprowadzone przez LGD											
	wydatku	4.1/4.13- Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					4.21- Wdrażanie projektów współpracy			4.31- Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja			Razem os 4
		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem 4.1/413	Przygotowanie projektów współpracy	Realizacja projektów współpracy	Razem 4.21	Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności	Razem 4.31	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2009	Całkowite	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	43 952,11	8 044,52	51 996,63	51 996,63
	Kwalifikowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	43 952,11	8 044,52	51 996,63	51 996,63
	Do refundacji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	43 952,11	8 044,52	51 996,63	51 996,63
2010	Całkowite	0,00	362 736,50	300 195,00	286 346,25	949 277,75	0,00	0,00	0,00	179 280,00	60 000,00	239 280,00	1 188 557,75
	Kwalifikowane	0,00	297 325,00	300 195,00	286 346,25	883 866,25	0,00	0,00	0,00	179 280,00	60 000,00	239 280,00	1 123 146,25
	Do refundacji	0,00	148 662,50	240 156,00	200 442,38	589 260,88	0,00	0,00	0,00	179 280,00	60 000,00	239 280,00	828 540,88
2011	Całkowite	397 990,00	490 450,20	1 207 481,25	857 163,62	2 953 085,07	3 435,00	0,00	3 435,00	311 450,00	178 503,48	489 953,48	3 446 473,55
	Kwalifikowane	397 990,00	398 740,00	1 207 481,25	857 163,62	2 861 374,87	3 435,00	0,00	3 435,00	311 450,00	178 503,48	489 953,48	3 354 763,35
	Do refundacji	198 995,00	199 370,00	965 985,00	600 014,54	1 964 364,54	3 435,00	0,00	3 435,00	311 450,00	178 503,48	489 953,48	2 457 753,02
2012	Całkowite	600 000,00	2 856 322,08	221 568,75	585 213,15	4 263 103,98	0,00	0,00	0,00	298 750,00	84 800,00	383 550,00	4 646 653,98
	Kwalifikowane	600 000,00	2 322 213,08	221 568,75	585 213,15	3 728 994,98	0,00	0,00	0,00	298 750,00	84 800,00	383 550,00	4 112 544,98
	Do refundacji	300 000,00	1 161 106,54	177 255,00	468 170,52	2 106 532,06	0,00	0,00	0,00	298 750,00	84 800,00	383 550,00	2 490 082,06
2013	Całkowite	300 000,00	123 000,00	1 560 587,45	282 665,70	2 266 253,15	51175,00	109 220,00	160 395,00	287 939,89	40 000,00	327 939,89	2 754 588,04
	Kwalifikowane	300 000,00	100 000,00	1 560 587,45	282 665,70	2 243 253,15	51175,00	109 220,00	160 395,00	287 939,89	40 000,00	327 939,89	2 731 588,04
	Do refundacji	150 000,00	50 000,00	1 248 469,96	226 132,56	1 674 602,52	51175,00	109 220,00	160 395,00	287 939,89	40 000,00	327 939,89	2 162 937,41
2014	Całkowite	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0	82 630,00	0,00	82 630,00	82 630,00

	Kwalifikowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0	82 630,00	0,00	82 630,00	82 630,00
	Do refundacji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0	82 630,00	0,00	82 630,00	82 630,00
	Całkowite	0	0	0	0	0,00	0	0	0	8 340,00	0,00	8 340,00	8 340,00
2015	Kwalifikowane	0	0	0	0	0,00	0	0	0	8 340,00	0,00	8 340,00	8 340,00
	Do refundacji	0	0	0	0	0,00	0	0	0	8 340,00	0,00	8 340,00	8 340,00
2009	Całkowite	1 297 990,00	3 835 482,03	3 289 832,45	2 011 388,72	10 431 719,95	54 610,00	109 220,00	163 830,00	1 212 342,00	371 348,00	1 583 690,00	12 179 239,95
-	Kwalifikowane	1 297 990,00	3 118 278,08	3 289 832,45	2 011 388,72	9 717 489,25	54 610,00	109 220,00	163 830,00	1 212 342,00	371 348,00	1 583 690,00	11 465 009,25
2015	Do refundacji	648 995,00	1 559 139,04	2 631 865,96	1 494 760,00	6 334 760,00	54 610,00	109 220,00	163 830,00	1 212 342,00	371 348,00	1 583 690,00	8 082 280,00

Źródło: opracowanie własne

Założenia:

Różnicowanie – koszt kwalifikowany jest jednocześnie kosztem całkowitym

Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw – koszt całkowity jest powiększony o podatek VAT w stosunku do kosztu kwalifikowanego

Odnowa i rozwój wsi - koszt całkowity jest równy kosztowi kwalifikowanemu

Małe projekty - koszt całkowity jest równy kosztowi kwalifikowanemu

Tabela 24 Harmonogram realizacji przedsięwzięć

PRZEDSIĘWZIĘCIA I TYPY OPERACJI ZGODNIE Z LSR		OKRESY REALIZACJI LSR (Z DOKŁADNOŚCIĄ DO PÓŁ ROKU)													
		I 2009	II 2009	I 2010	II 2010	I 2011	II 2011	I 2012	II 2012	I 2013	II 2013	I 2014	II 2014	I 2015	II 2015
1	Kultywowanie i rozwój tradycji, w szczególności związanej z kulturą kołbielską			X	X	X	X	X	X	X	X				
2	Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności małych firm bazujących na zasobach lokalnych			X	X	X	X	X	X	X	X				
3	Ochrona i eksponowanie zabytków i obiektów posiadających wartość historyczno-kulturalną dla obszaru Partnerstwa „Natura i Kultura”			X	X	X	X	X	X	X	X				
4	Rozwój oferty turystycznej ze szczególnych uwzględnieniem turystyki weekendowej wykorzystującej położenie obszaru "Natura i Kultura" w			X	X	X	X	X	X	X	X				

	pobliżu Warszawy														
5	Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych			X	X	X	X	X	X	X	X				
6	Upowszechnienie sportu i rekreacji jako sposobu na podniesienie jakości i zadowolenia z życia na obszarze Partnerstwa			X	X	X	X	X	X	X	X				
7	Organizacja wolnego czasu ze szczególnym uwzględnieniem wypoczynku łączącego pokolenia			X	X	X	X	X	X	X	X				
8	Edukacja na rzecz rozwoju obszaru. Zrównoważony rozwój uwzględniający wykorzystanie i ochronę lokalnych zasobów			X	X	X	X	X	X	X	X				
9	Aktywizacja działań pro-społecznych obejmujących różne grupy wiekowe oraz promocja samorządności na obszarze Partnerstwa			X	X	X	X	X	X	X	X				
10	Wspieranie edukacji pozaszkolnej i rozwoju zainteresowań dzieci i młodzieży jako sposób wyrównywania szans środowiskowych			X	X	X	X	X	X	X	X				
15	Projekty współpracy			X	X	X	X	X	X	X	X				
16	Bieżące funkcjonowanie LGD			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	

Źródło: opracowanie własne

11. OPIS PROCESU PRZYGOTOWANIA I KONSULTOWANIA LSR

Poniżej przedstawiono szczegółowo sposób pracy w toku realizacji działań promocyjnych, aktywizujących oraz zmierzających do wypracowania LSR na lata 2008 -2015.

W pierwszej części opisane zostały **działania mające na celu opracowanie strategii na lata 2008 – 2010**, prowadzone od września 2008 do stycznia 2009 r. W drugiej części natomiast opisano pokrótce działania, prowadzone w okresie wrzesień – październik 2010, mające na celu **zaktualizowanie dokumentu LSR**.

Poniżej opisane zostały dwa kluczowe sposoby pracy tj. konsultacje z mieszkańcami oraz warsztatowa forma pracy LGD. Obrona metodologia prac zachowana była zarówno podczas tworzenia LSR, jak też jej aktualizacji. Bazowała ona, w szczególności w części warsztatowej, na wykorzystaniu technik opartych na moderowaniu przez eksperta zewnętrznego dyskusji grupowej. Ten sposób pracy pozwolił na uzyskanie rozwiązań zgodnie z zasadą Programu Leader mówiącą o oddolności inicjatyw. W pracy brały czynny udział osoby reprezentujące różne sektory, punkty widzenia i zarazem grupy interesów, co stanowi nieoceniony i unikalny wkład w budowanie strategii rozwoju obszaru. Ponadto, prowadzone były równoległe działania informacyjne (za pomocą strony internetowej, ogłoszeń) oraz konsultacyjne w stosunku do założeń poprzedniego dokumentu planistycznego, tj. Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich, mające na celu przybliżenie mieszkańcom wiedzy na temat zrealizowanych przez LGD projektów, a także możliwości nowego okresu programowania, jakie niesie mieszkańcom Oś 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

I Prace nad tworzeniem LSR (2008 – 2009)

Badanie ankietowe

W ramach prac nad Lokalną Strategią Rozwoju przeprowadzone zostało badanie ankietowe mieszkańców obszaru „Natura i Kultura”. Badanie objęło wszystkie sektory, tj. gospodarczy, społeczny i publiczny. Pozwoliło to uzyskać pełen obraz opinii i zamierzeń każdej z tych grup. Odpowiedzi mieszkańców stanowiły surowy materiał do pracy warsztatowej. Przyczyniły się one do powstania w aktualnej formie zarówno celów głównych, jak też realizujących je przedsięwzięć, a w ich ramach - poszczególnych operacji - w szczególności „małych projektów”.

Spotkania z mieszkańcami o charakterze informacyjno-konsultacyjnym

Prowadzonym spotkaniom z mieszkańcami przyświecały dwa cele: informacyjny i konsultacyjny. Cel informacyjny został zrealizowany poprzez poinformowanie mieszkańców o dotychczasowych działaniach i osiągnięciach LGD na obszarze Partnerstwa oraz przedstawienie im możliwości, jakie będzie niosła realizacja Osi 4 Leader na obszarze „Natura i Kultura”.

Cel konsultacyjny obejmował wyjaśnienie wszelkich pojawiających się wątpliwości i pytań odnośnie uczestnictwa w Programie Leader, promowanie aktywności społecznej w ramach Programu oraz przede wszystkim – aktualizację wiedzy na temat danego obszaru oraz przekonań i potrzeb jego mieszkańców. Równie istotnym efektem spotkań było zyskanie rozeznania co do planów i możliwości realizacji projektów przez mieszkańców w ramach wdrażania LSR, chodzi tu nie tylko o projekty z Osi 3 PROW, ale też specyficzne dla Osi 4 Leader tzw. „małe projekty”.

Uczestnikami spotkań byli przede wszystkim mieszkańcy miejscowości, w których były realizowane spotkania, ale też często okolicznych wsi oraz pobliskich gmin. Spotkania realizowano korzystając z dostępnej na obszarze infrastruktury (szkoły, remizy, domy kultury, salki konferencyjne przy urzędach gmin, itp.). Uczestniczyli w nich przedstawiciele różnych środowisk zawodowych (nauczyciele, pracownicy samorządów, prywatni przedsiębiorcy, rolnicy, emeryci, przedstawiciele fundacji i stowarzyszeń).

Korzyści spotkań z mieszkańcami mają wielopłaszczyznowy i długoterminowy charakter. Przyczyniają się one zarówno do wzrostu świadomości mieszkańców co do możliwości wpływania na rozwój obszaru, pozwalają im zapoznać się z konkretnymi możliwościami uzyskiwania takich indywidualnych i ponadindywidualnych korzyści o raz – co istotne – przekonują wielu z nich do zaangażowania się w działania prospołeczne. Jeśli nawet nie wszyscy chcą czynnie uczestniczyć w aktywności na rzecz rozwoju obszaru – z całą pewnością maleje liczba sceptyków, a wzrasta liczba osób potencjalnie sprzyjających podejmowanym inicjatywom .

Warsztaty z LGD

Warsztaty stanowiły kluczowy etap przygotowania LSR. Dały możliwość wypracowania pod kierownictwem moderatora – wspólnego stanowiska dla częstokroć bardzo zróżnicowanej grupy partnerów. Umożliwiły wymianę wiedzy pomiędzy przedstawicielami różnych sektorów na temat obecnej sytuacji, jak też pożądanym kierunków rozwoju. Pozwoliło to na osiągnięcie konsensusu, co było szczególnie ważne podczas planowania budżetu oraz przedsięwzięć.

Podczas warsztatów analizowany i przetwarzany był materiał informacyjny pozyskany od mieszkańców obszaru podczas konsultacji, a także badania sondażowego. Na tej podstawie dokonana została weryfikacja Analizy SWOT obszaru w kontekście mogących mieć miejsce zmian w przeciągu dwóch - lat od momentu utworzenia jej pierwotnej wersji. Tak zorganizowany sposób pozyskiwania danych przyczynił się do opracowania spójnej i osadzonej na faktycznych problemach i atutach danego obszaru, strategii jego rozwoju na najbliższe lata.

W toku prac nad Lokalną Strategią rozwoju odbyły się następujące spotkania informacyjno -konsultacyjne z mieszkańcami oraz warsztaty, w których udział wzięli członkowie LGD:

1. Spotkania informacyjno-konsultacyjne w każdej z sześciu gmin dla wszystkich chętnych mieszkańców,
2. Warsztaty na rzecz weryfikacji Analizy SWOT i; w ramach tych warsztatów odbyło się także „miniskolenie” z zakresu działań Osi 3 Leader oraz „małych projektów”
3. Warsztaty, których rezultatem były opracowane kierunki strategiczne – tj. cele ogólne i szczegółowe rozwoju, ramy budżetu oraz lokalnych kryteriów wyboru, i wstępnej wersji przedsięwzięć.

W toku prac nad Lokalną Strategią Rozwoju odbywały się również robocze spotkania Rady, Zarządu, członków LGD, podczas których wypracowany został m.in., ostateczny kształt przedsięwzięć i budżetu, regulamin rady, procedury zatrudniania pracowników wraz z charakterystyką poszczególnych stanowisk. Dodatkowo oprócz spotkań warsztatowych, w których uczestniczyli członkowie LGD, odbywało się wiele spotkań i konsultacji wewnętrznych w wybranych zespołach, mających na celu wypracowywanie różnych planów, dyskutowanych następnie na forum całej LGD.

Kolejną grupą działań jest konsultacja wstępnej wersji Lokalnej Strategii Rozwoju. Zaplanowane w tym celu działania obejmą:

1. Zamieszczenie zaproszenia na stronie internetowej skierowanego do wszystkich mieszkańców - do konsultowania strategii dostępnej:
 - i. w tymczasowym biurze LGD - w Urzędzie Gminy Wiązowna,
 - ii. wybranych punktach w każdej gminie (zakłada się na ten moment że będą to GOK-i i Urzędy Gmin)
2. Wysyłkę opracowania LSR do wszystkich gmin oraz większych organizacji pozarządowych z prośbą konsultacje w formie pisemnej opinii i uwag
3. Stały dyżur punktu konsultacyjno- informacyjnego w postaci obecnego biura LGD, gdzie można uzyskać wszelkie informacje na temat etapu prac nad strategią oraz - w przyszłości – poziomem jej wdrożenia w postaci zaplanowanych przedsięwzięć.
4. Udostępniony telefoniczny kontakt z biurem i za pośrednictwem strony internetowej – przekazany mieszkańcom podczas konsultacji

II aktualizacja LSR (2010 r.)

W sierpniu 2010 r. podjęto **decyzję o konieczności zaktualizowania dokumentu LSR** zgodnie z bieżącą analizą sytuacji, w świetle możliwości realizacji poszczególnych operacji jak i identyfikacji nowych potrzeb na terenie obszaru.

Działania aktualizacyjne, prowadzone w okresie 01.09.2010 – 18.10.2010 objęły:

1. Spotkanie Zarządu celem omówienia procesu aktualizacji LSR
2. Warsztaty wyjazdowe dla wszystkich członków LGD, mające na celu identyfikację posiadanych zasobów oraz zwiększenie identyfikacji poszczególnych gmin z Partnerstwem „Natura i Kultura” (17-18 września 2010)
3. Warsztaty LGD mające na celu aktualizację założeń strategicznych i przedsięwzięć (21 września 2010)
4. Konsultacje społeczne zmienionej wersji LSR (27-30 września)
5. Dyskusja nad wprowadzonymi zmianami w gronie członków LGD (18 października 2010)

12. OPIS PROCESU WDRAŻANIA I AKTUALIZACJI LSR

W ramach procesu wdrażania LSR oprócz koordynacji działań Osi 3 oraz Małych projektów (i ich oceny w świetle spójności z LSR) podjęte zostaną czynności mające na celu zaktywizowanie mieszkańców do uczestnictwa w ogłaszanych przez LGD naborach przyjmowania wniosków oraz pomoc doradcza i konsultacje na etapie opracowania operacji w formie wniosku i charakterystyki (biznes planu).

Podczas realizacji powyższych działań zrealizowana zostanie cała procedura naboru i oceny wniosków. Szczegóły na temat oceny znajdują się w innym punkcie, poniżej rozwinięta zostanie kwestia naboru.

Ogłoszenie o uruchomieniu terminu przyjmowania wniosków formułowane jest przez pracownika biura „Natura i Kultura” a następnie, po weryfikacji przez zarząd Stowarzyszenia, zamieszczane w następujących kanałach komunikacji:

1. Na stronie internetowej Partnerstwa „Natura i Kultura” www.naturaikultura.pl

2. W miejscach zwyczajowego zamieszczania ogłoszeń w Urzędach Gmin (tablice ogłoszeń) oraz w chętnych do współpracy parafiach i szkołach
3. Przed Biurem LGD „Natura i Kultura”
4. W innych dodatkowych formach w postaci biuletynów, specjalnych ulotek, plakatów.

Ponadto informacja ta jest przekazywana podczas spotkań z mieszkańcami, ponieważ w swoich dalszych działaniach LGD zakłada szereg spotkań informacyjno-promocyjnych z przedstawicielami wszystkich trzech sektorów, które zapewniają szerokie upowszechnianie informacji na temat LGD, realizowanych przez nią działań, a także możliwościach ubiegania się o dofinansowanie w ramach realizacji LSR. Podczas takich spotkań LGD przekazuje również informacje o postępach we wdrażaniu LSR np. ilości operacji zakwalifikowanych do dofinansowania, ilości operacji już zrealizowanych. Podczas takich spotkań jest również możliwość uzyskania od mieszkańców informacji pozwalających na aktualizację LSR tj. m.in. w zakresie rodzajów operacji planowanych do realizacji, dostępności informacji na temat możliwości dofinansowania.

Działania aktualizacyjne w odniesieniu do strategii będą nadal kontynuowane w postaci działań wymienionych we wcześniejszym punkcie oraz działań dodatkowych. Obejmą one zatem łącznie:

- Ocenę LSR w kontekście bieżącego stanu jej realizacji i prawdopodobieństwa realizacji zaplanowanych przedsięwzięć i założonych celów
- Informowanie mieszkańców o postępach w realizacji strategii oraz skuteczności zaplanowanych działań w kontekście realizacji zaplanowanych przedsięwzięć i celów
- Udostępnienie mieszkańcom możliwości składania uwag do strategii poprzez e-maile oraz pisemne wnioski, które następnie będą rozpatrywane przez LGD
- Udzielanie telefonicznej informacji na temat miejsca udostępnienia strategii, aktualnie zrealizowanych i będących w realizacji działań na rzecz jej wdrożenia - dyżur punktu konsultacyjno- informacyjnego w postaci biura LGD
- Zamieszczenie zaproszenia na stronie internetowej w zakładce dotyczącej strategii, skierowanego do wszystkich mieszkańców - do konsultowania i wyrażania uwag na temat jej adekwatności:
- Po zaktualizowaniu dokumentu LSR – zamieszczenie widocznej informacji na stronie internetowej www.naturaikultura.pl oraz – jeśli aktualizacja przekroczy około 20% zawartości dokumentu - przesłanie nowej wersji papierowej do Urzędów Gmin

13. ZASADY I SPOSÓB DOKONYWANIA OCENY (EWALUACJI) WŁASNEJ

Właściwie skonstruowany system wdrażania i realizacji założeń strategii wpływa na prawidłową realizację oraz skuteczne i efektywne osiąganie zaplanowanych celów. W związku z powyższym istotną kwestią jest stały monitoring i ewaluacja realizacji założeń projektu.

Celem głównym prowadzonych ewaluacji będzie uzyskanie pogłębionej wiedzy na temat stopnia realizacji założeń projektu, a także na temat sprawności systemu zarządzania i wdrażania projektów. Celem ewaluacji będzie również wskazanie możliwości zwiększenia skuteczności i efektywności realizacji założeń projektu.

Ewaluacja prowadzona będzie w następujących fazach:

Ocena ex-ante - przeprowadzona została przed realizacją projektu. Polegała na sporządzeniu analizy w stosunku do każdego planowanego przedsięwzięcia. Obejmowała ona opis spodziewanych efektów oraz jego ocenę pod kątem wpływu na osiąganie celów zakładanych w LSR. Ocena ta zawierała opis potencjalnych problemów, mocnych i słabych stron oraz zagrożeń, które mogą towarzyszyć wdrażaniu LSR. Ocena ta została przygotowana przez członków stowarzyszenia w trakcie opracowywania LSR. Wyniki oceny stowarzyszenia stanowiły podstawę do opracowania założeń i kierunków działań stowarzyszenia.

Ocena mid-term - przeprowadzana będzie w połowie okresu realizacji i wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Będzie to ocena struktury instytucjonalnej, rozwiązań organizacyjnych systemu wdrażania i zarządzania. Celem jej będzie przeanalizowanie wszystkich zrealizowanych w minionym okresie działań i operacji pod kątem efektów tych przedsięwzięć i wpływu jaki miała ich realizacja na osiąganie celów zakładanych w LSR. Ocenie poddawana będzie także jakość partnerstwa oraz sprawność funkcjonowania LGD. W wyniku analizy wszystkich tych czynników nastąpi identyfikacja barier i słabych stron systemu oraz sformułowanie zaleceń i rekomendacji na kolejne okresy. Ewaluacji tej dokonywać będzie Zespół badawczy odpowiedzialny merytorycznie za całość badania. Wyniki oceny, w postaci raportu, przedstawione zostaną na

Walnym Zebraniu Członków, dostępne będą w biurze LGD „Natura i Kultura” w oraz umieszczone zostaną na stronie internetowej stowarzyszenia.

Ocena ex-post - dotyczy już zrealizowanego projektu i przeprowadzona zostanie bezpośrednio po jego zakończeniu lub w pewnym okresie po zakończeniu. Będzie to ocena i określenie długotrwałych efektów projektu powstałych w wyniku jego wdrażania. Celem badania będzie analiza wszystkich zrealizowanych działań i operacji przez cały okres programowania pod kątem efektów tych przedsięwzięć i wpływu jaki miała ich realizacja na osiąganie celów zakładanych w LSR. Ewaluacja ta będzie miała charakter podsumowujący, skoncentrowany na wskaźnikach sukcesu lub porażki oraz na trwałości uzyskanych rezultatów. Ewaluacja ex-post zlecona zostanie zespołowi badawczemu. Wyniki oceny, w postaci raportu, przedstawione zostaną na Walnym Zebraniu Członków, dostępne będą w biurze LGD „Natura i Kultura” w oraz umieszczone zostaną na stronie internetowej stowarzyszenia.

Z punktu widzenia funkcjonowania LGD i realizacji celów zakładanych w LSR najbardziej istotnym rodzajem ewaluacji będzie ewaluacja mid-term czyli ewaluacja śródkresowa. Raport końcowy ewaluacji mid-term i ewaluacji ex-post charakteryzował się będzie następującą strukturą:

1. Streszczenie raportu – najważniejsze wyniki całego badania, wraz z wnioskami i rekomendacjami
2. Wprowadzenie
3. Opis metodologii badania
4. Opis i analiza wyników badania wraz z wnioskami i powiązanimi z nimi rekomendacjami:
 - wykaz przedsięwzięć zrealizowanych w badanym okresie, z krótkim ich opisem
 - opis efektów poszczególnych przedsięwzięć z porównaniem ich do efektów zakładanych w projekcie
 - analizę wpływu zrealizowanych przedsięwzięć na osiągnięcie celów wyznaczonych w LSR
 - analizę jakości partnerstwa oraz sprawności funkcjonowania LGD – ta część raportu opracowana zostanie na podstawie analizy ankiet, które zamieszczone zostaną na stronie internetowej LGD i o wypełnienie których proszone będą wszystkie osoby odwiedzające biuro stowarzyszenia. Celem ankiet będzie znalezienie odpowiedzi na pytania, jak funkcjonuje biuro i jego poszczególni pracownicy, jak funkcjonują organy LGD, jak wygląda przepływ informacji, jaka jest sprawność podejmowania decyzji wnioski w formie uwag i rekomendacji, dzięki którym wzrośnie efektywność działania LGD i nastąpi poprawa osiągania zakładanych w LSR celów.

Zasadniczym założeniem ewaluacji własnej jest weryfikacja stopnia realizacji założonych celów - w przypadku działań LGD - będą brane pod uwagę następujące elementy:

- Stopień realizacji przedsięwzięć
- Stopień realizacji celów ogólnych i szczegółowych
- Poprawność działania LGD w obszarze realizacji działań Osi 4 Leader (w tym wybranych działań Osi 3), a w tym:
 - Ocena funkcjonowania biura i jego pracowników (potencjał kadrowy)
 - Ocena funkcjonowania organów LGD,
 - Ocena skuteczności i poprawności stosowanych procedur
 - Ocena przepływu informacji i promocji
 - Ocena sprawności w podejmowaniu decyzji (proces wyboru projektów)
 - Współpraca pomiędzy poszczególnymi organami i członkami Stowarzyszenia
- Adekwatność podejmowanych działań do zapotrzebowania mieszkańców

Organem odpowiedzialnym za przeprowadzenie ewaluacji będą różne podmioty i osoby – w zakresie poszczególnych punktów. Informacje na ten temat zawiera poniższa tabela.

Kontrolowany czynnik	<ul style="list-style-type: none"> • Podmiot odpowiedzialny za ocenę • Kryteria i możliwe wyniki oceny • Działania naprawcze
• Stopień realizacji przedsięwzięć	Zewnętrzny Zespół Badawczy

	<p>Kryterium: % realizacji założeń budżetu w postaci przedsięwzięć przy uwzględnieniu harmonogramu ich realizacji.</p> <p>100% realizacji budżetu – stan idealny, niewymagający poprawek</p> <p>90 – 99% realizacji budżetu – stan zadowalający wymagający analizy możliwości poprawy i jeśli takie możliwości istnieją - poprawy</p> <p>70 – 89% realizacji planu budżetu – stan akceptowalny, istnieje konieczność wprowadzenia zmian naprawczych po wstępnej analizie przyczyn i sformułowaniu działań naprawczych</p> <p>50 – 69% - stan niezadowalający – wymagający dogłębnej analizy oraz zaplanowania i realizacji działań naprawczych</p> <p>0 – 49% - stan zły - wymagający przeformułowania założeń oraz budżetu</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Stopień realizacji celów ogólnych i szczegółowych 	<p>Zewnętrzny Zespół Badawczy</p> <p>% realizacji celów</p> <p>1-39% - stan zagrażający wdrożeniu LSR, wymaga przeformułowania założeń LSR</p> <p>40 – 49% – stan –niezadowalający, wymagający dokładnej analizy i dogłębnych zmian naprawczych</p> <p>50- 69% – stan wymagający niewielkich poprawek</p> <p>70-89% – stan akceptowalny</p> <p>90-100% - stan idealny niewymagający zmian</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Sprawność działania LGD - ocena biura i pracowników 	<p>Zewnętrzny Zespół Badawczy</p> <p>Oceniane będzie adekwatność obecnego poziomu zatrudnienia, każdy pracownik oraz – odrębnie ogólnie – funkcjonowanie biura LGD</p> <p>Poziom spełnienia przewidzianych funkcji – w punktacji 1-5</p> <p>Sprawność działania – w punktacji 1-5</p> <p>Rzetelność realizacji zadań (dotyczy tylko osób) - w punktacji 1-5</p> <p>Łączna punktacja w stosunku do stanowisk: min 3 punkty, maksymalna 15 punktów</p> <p>W przypadku oceny poniżej 8 punktów –przeprowadzone zostanie postępowanie wyjaśniające, którego następstwem będzie wprowadzenie zmian naprawczych.</p> <p>Łączna punktacja w stosunku do całego biura – min. 2 punkty, maksimum 10 punktów. Sytuacja poniżej 6 punktów spowoduje konieczność wprowadzenia działań naprawczych.</p>
<p>Adekwatność podejmowanych działań do zapotrzebowania mieszkańców (ocena jakości partnerstwa)</p>	<p>Zewnętrzny Zespół Badawczy</p> <p>Badanie sondażowe i/ lub wywiady z mieszkańcami</p> <p>Badany będzie poziom zadowolenia mieszkańców ze współpracy z LGD oraz uczestnictwa we wdrażaniu LSR, a także poziom wiedzy i zrozumienia działalności LGD. Oceniany będzie w sposób ilościowy – udział mieszkańców LGD w konkursach na realizację operacji z zakresu wdrażania LGD. Niezłożenie wniosków w danym naborze zaowocuje przeanalizowaniem całej sytuacji oraz – w razie konieczności – wprowadzeniem zmian.</p>

	Udostępnienie na stronie internetowej formularza do wysyłki uwag na specjalnie założone konto - oraz analiza tych uwag przez wyznaczony zespół
--	--

Ewaluacja powinna dostarczyć wyczerpujących i wiarygodnych odpowiedzi na postawione pytania ewaluacyjne. Właściwy dobór metodologii i narzędzi badawczych jest kwestią kluczową. Metodologia musi być odpowiednia ze względu na zakładane cele badania i umożliwiać ich pełną realizację. Dlatego ewaluacja w zakresie poszczególnych działań obejmować będzie analizę następujących danych:

- Dane wtórne – dokumenty programowe; akty prawne; Lokalna Strategia Rozwoju; raporty z wcześniejszych ewaluacji i ekspertyzy; dokumentacja związaną z wyborem przedsięwzięć; opracowania; statystyki; regulaminy
- Dane pierwotne – kwestionariusze wywiadu, ankiety skierowane do pracowników i kierownictwa biura LGD; wywiady indywidualne z kadra zarządzająca LGD; kwestionariusze wywiadu, ankiety skierowane do mieszkańców; analiza SWOT systemu realizacji LSR

14. POWIĄZANIA LSR Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI ZWIĄZANYMI Z OBSZAREM OBJĘTYM LGD

W celu określenia spójności Lokalnej Strategii Rozwoju z dokumentami strategicznymi porównaliśmy ją do „**Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Otwockiego 2004-2015**”. Wszystkie gminy należące do obszaru LGD są położone w powiecie otwockim.

Już sama misja powiatu i LGD są do siebie podobne. Powiat otwocki sformułował swoją misję następująco: „Powiat Otwocki to powiat rozwijający się z poszanowaniem tradycji i przyrody”, podczas gdy misja Partnerstwa „Natura i Kultura” brzmi: „Pobudzanie aktywności społecznej, integracja mieszkańców oraz promocja obszaru w celu poprawy jakości życia oraz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego”. Jak widać trzy najistotniejsze cechy wspólne to: rozwój, zachowanie tradycji i ochrona przyrody.

Powiat otwocki zidentyfikował trzy najistotniejsze obszary strategiczne, z których dwa pokrywają się z zakresem działania LGD:

1. promocja i ochrona zdrowia, zapobieganie zagrożeniom zdrowia i życia, wspieranie osób niepełnosprawnych, pomoc społeczna, polityka parorodzinna
2. kultura i ochrona dóbr kultury, edukacja publiczna, kultura fizyczna

Cele szczegółowe LGD 1.1, 1.2, 1.3 zgodne są z pierwszym i częściowo drugim obszarem strategicznym powiatu. Cele 2.2 i 2.3 zgodne są z drugim obszarem strategicznym powiatu.

Gmina i cele strategiczne zapisane w dokumencie strategicznym (Strategia bądź PRL)	Zgodność z celami LSR
Karczew: 2i 3 cel strategiczny: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rekreacja, wypoczynek, przyjemności; opieka; rozwój ludzi; zdrowie i życie: ▪ Kreacja otoczenia, poczucie użyteczności, akceptacja, gratyfikacja; tożsamość z gminą, ład przestrzenny; kultura; kontakty społeczne, więź grupowa; swoboda i łatwość kontaktów przestrzennych; wartości moralne, potrzeby religijne 	Zgodne z celem szczegółowym 1.1 i 1.3 LSR
Kołbiel – cel 1, 3, 4, <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozwój zasobów ludzkich ▪ Rozwój infrastruktury technicznej ▪ Rozwój obszarów wiejskich ▪ Poprawa stanu środowiska naturalnego, warunków życia mieszkańców i bezpieczeństwa publicznego 	Zgodne z LSR, w szczególności z celami: 1.3, 2.2
Celestynów – szczególna zgodność z celem 2 i 4: <ul style="list-style-type: none"> • Zrównoważony rozwój środowiska, • Zrównoważony rozwój społeczny, 	Zgodne z celami: 1.3 i 2.2
Wiązowna – zgodność z LSR celów rozwoju gminy wyraża się szczególnie w celach sfery społecznej, gospodarczej i ekologicznej: <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa Jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców • Dynamiczny rozwój turystyki i wspieranie pozarolniczej działalności gospodarczej oraz rolnictwa i osadnictwa mieszkaniowego • Harmonizowanie procesów Rozwojowych Gminy przy poszanowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i ekorozwoju • Wspieranie rozwoju potencjału intelektualnego i kapitału społecznego Gminy • Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w sferze usług realizujących wizję rozwoju Gminy • Stałe przestrzeganie pilnowanie poszanowania 	Całkowita zgodność z Celem szczegółowym 1.3 oraz 2.2

porządku w środowisku naturalnym	
Osieck i Sobienie - Jeziory – rozwój obu gmin obejmuje elementy zarówno zachowania i wykorzystania posiadanych walorów przyrodniczych, krajobrazowych oraz historycznych, jak też działania mające na celu podniesienie jakości życia mieszkańców – w tym sensie plany rozwoju obu gmin są spójne z Lokalną Strategią Rozwoju obszaru Partnerstwa, do którego należą.	Zgodność z dwoma celami ogólnymi LSR

Reasumując, cele ogólne i szczegółowe LSR mają odzwierciedlenie w specyfice poszczególnych gmin i uwzględniają ich zróżnicowane problemy oraz potrzeby zgłaszane przez mieszkańców. U podstaw obranych celów ogólnych dla całego obszaru leży przekonanie, że zarówno większość problemów, jak i atutów łączy wszystkie 6 gmin. Podobna również przyświeca ich mieszkańcom wizja rozwoju tego obszaru.

Ponadto, założenia strategiczne LSR są zgodne, z **dokumentami analitycznymi powstałymi w toku realizacji Schematu I PPL+ na obszarze „Natura i Kultura”**, tj. analizą aktywności i potencjału społecznego, analizą istniejących strategii, planów zagospodarowania, analizą przyrodniczo-rolniczą, analizą dziedzictwa kulturowego regionu, analizą możliwości rozwoju przetwórstwa lokalnego oraz analizą możliwości wypromowania produktu lokalnego a także analizą możliwości rozwoju sieci ścieżek rowerowych

Oprócz powyższych zgodności, niezwykle ważne jest aby podejmowane działania na obszarach wiejskich były zgodne z wiodącymi Programami Operacyjnymi na lata 2007-2013– w szczególności z **Programem Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka (POIG)** oraz **Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki (POKL)**. Koncentracja działań m.in. na grupie mikroprzedsiębiorców lokalnych wraz z założeniem poszukiwania innowacyjnych rozwiązań, w szczególności rozwiązań kompleksowych, podnoszących jakość życia mieszkańców, bazujących na lokalnych zasobach oraz promujących jednocześnie obszar Partnerstwa – sprawia, że założenia Lokalnej Strategii Rozwoju są zgodne z POIG. Skupienie się na podnoszeniu wiedzy i zarazem jakości życia, w tym m.in. osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym na obszarach wiejskich – wpisuje Lokalną Strategię Rozwoju w idee zawarte w POKL, i jeszcze ogólniej – w założenia Europejskiego Funduszu Społecznego.

15. PLANOWANE DZIAŁANIA, PRZEDSIĘWZIĘCIA I OPERACJE REALIZOWANE PRZEZ LGD W RAMACH INNYCH PROGRAMÓW WDRAŻANYCH NA OBSZARZE OBJĘTYM LSR

Wśród planowanych przez LGD działań znajduje się tworzenie projektów i aplikowanie o ich dofinansowanie również do innych programów niż Leader. Projekty te obejmą działania niefinansowane w ramach Osi 4 Leader. Zespół Roboczy pracujący nad projektem w toku jego opracowania wykluczy możliwość dublowania się dofinansowania, czego potwierdzeniem będzie sporządzone i podpisane przez członków Zespołu Roboczego oświadczenie. Po zakończeniu realizacji projektu zostanie przeprowadzona przez Zespół Roboczy³ weryfikacja źródeł jego finansowania zakończona również pisemnym podpisaniem potwierdzenia faktu niekryżowania się dofinansowania. Poświadczenia o nie nakładaniu się pomocy na etapie planowania oraz rozliczania każdorazowo będą weryfikowane przez zarząd (oraz – jeśli będą tego wymagały specjalistyczne zapisy – niezależnego specjalistę ds. księgowości).

Podczas wyboru programów dodatkowych, w których LGD miałyby wystąpić będą brane pod uwagę przede wszystkim następujące czynniki:

- Zgodność celów programu (danego działania) z celami Lokalnej Strategii Rozwoju
- Możliwości finansowe i organizacyjne LGD
- Prawdopodobieństwo realizacji całego programu w kontekście informacji na temat obszaru jego realizacji (np. na ile znajdują się chętni uczestnicy danego typu szkoleń); informacje te jeśli będą niewystarczające - będą poszerzane przez kontakt z potencjalną grupą beneficjentów ostatecznych projektu

³ Może mieć on inny skład niż skład Zespołu Roboczego pracującego nad przygotowaniem projektu z powodu dużego odstępu czasowego pomiędzy etapem planowania projektu, jego aplikowania o dofinansowanie a następnie jego realizacją i rozliczeniem.

16. PRZEWIDYWANY WPŁYW REALIZACJI LSR NA ROZWÓJ REGIONU I OBSZARÓW WIEJSKICH

Zadaniem Lokalnej Strategii Rozwoju było wyznaczenie najważniejszych obszarów rozwojowych z punktu widzenia całego obszaru obejmującego 5 gmin o charakterze wiejskim i jedną miejsko-wiejską. Dlatego też konieczny jest wybór celów strategicznych, które z jednej strony dają największą szansę spójnego rozwoju całego obszaru, a z drugiej umożliwiają koncentrację na ograniczonej ilości celów i zadań. Jest to warunkiem skuteczności planowanych działań.

Przyjęte cele oraz założone do ich realizacji zadania skupiać się będą na dwóch obszarach. Po pierwsze będzie to „Poprawa jakości życia, w tym warunków zatrudnienia”. Jako drugi obszar strategicznego rozwoju wyznaczono „Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi mazowieckiej, jako baza zrównoważonego rozwoju”

Gminy uczestniczące w partnerstwie zamierzają m.in. mocno zaangażować się w promocję obszaru i wyeksponować jego walory turystyczne, a także zapewnić mieszkańcom dostęp do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Ponadto, postawiono na rozwój w takich obszarach jak turystyka weekendowa, skierowana w szczególności do dużego rynku pobliskiej stolicy. Nie zapominając przy tym o rozwoju drobnej wytwórczości i rzemiosła a także odnowie tradycyjnego rękodzielnictwa, promowaniu lokalnej produkcji oraz inwestowaniu w rozwój mieszkańców dzięki m.in. działaniom na rzecz upowszechniania wiedzy. Dodatkowo, jako niezwykle ważną dla przyszłości obszarów, potraktowano problematykę ochrony środowiska oraz rozwój obszaru w oparciu o istniejące walory kulturowe, historyczne i przyrodniczo – krajobrazowe. Obrane cele nie pomijają żadnego kluczowego obszaru życia, jakkolwiek mają one za zadanie nie zastąpienie a uzupełnienie istniejących form pomocy, w obszarach, w których istniała dotychczas spora luka. Dużą szansą dla obszaru wiejskiego jest możliwość zapewnienia zgodności działań Osi 3 finansowanych w ramach Osi 4 Leader – z Lokalną Strategią Rozwoju. Dodatkową wartość stanowią będą „Małe projekty” – projekty zgodne z LSR a niefinansowane w ramach innych programów. Aktywizacja społeczności przyswecająca podjętej inicjatywie, przyczyni się niewątpliwie do realizacji obranych celów strategicznych, co znajdzie swój wyraz w odczuwalnej poprawie jakości życia mieszkańców, jak też we właściwym wykorzystaniu zasobów naturalnych i kulturowych obszaru dla podniesienia jego atrakcyjności dla turystów, mieszkańców, ale też odbiorców lokalnych produktów. Powyższe działania powinny się zatem przełożyć na realny wzrost gospodarczy obszarów.

Obrane cele są ściśle zakorzenione w posiadanych zasobach, przy czym część z nich nie jest w chwili obecnej wykorzystywana. Na terenie partnerstwa istnieją na przykład obszary o niewykorzystanym potencjale turystycznym. W szczególności dotyczy to obszaru należącego do sieci Natura 2000 – Bagna Całowanie dużych kompleksów leśnych wraz z obszarami szczególnie wartościowymi pod względem przyrodniczym i krajobrazowym (otoczenie rzeki Świder, Mieni, mikroklimat tworzony przez charakterystyczną roślinność i wydmy), których uwarunkowania sprzyjają szczególnie rozwinięciu kilku form turystyki aktywnej. Może to być turystyka piesza, rowerowa i konna, co w przyszłości mogłoby przynieść wymierne korzyści zarówno dla mieszkańców – w postaci dodatkowych miejsc pracy, możliwości rozwoju własnej działalności gospodarczej – jak lokalnie działających podmiotów gospodarczych, publicznych i innych.

Ściśle powiązany z turystyką jest problem nadal zbyt niskiej świadomości ekologicznej. Tak więc wzmocniona edukacja ekologiczna wraz z rozwijaniem innych inicjatyw proekologicznych są warunkiem koniecznym do uatrakcyjnienia obszarów objętych projektem i przyciągnięcia turystów.

Ponadto, rozwinięcia wymaga również sektor drobnej przedsiębiorczości i rzemiosła. Na terenie gmin istnieją żywe tradycje kultury kolbielskiej mające swój wyraz m.in. w rękodzielnictwie, wzornictwie, ubiorze i potrawach, dlatego też istotnym wątkiem w planowanych celach i przedsięwzięciach będzie zadbanie o zachowanie tego unikatowego obszaru kultury. Z racji na zmieniające się źródła dochodów na obszarach wiejskich, poszukiwanie nowych, dodatkowych bądź zastępujących tradycyjne, wspierany będzie rozwój przedsiębiorczości, współpracy pomiędzy firmami, dostępu do rynków zbytu wytworzonych produktów oraz w szczególności promocji lokalnych wyrobów. Stworzą one szansę na ograniczenie bezrobocia i wzrost dochodów mieszkańców.

Zgodnie z założoną misją LGD, ma ona działać tak, aby obszar Partnerstwa rozwijał się w sposób zrównoważony i zintegrowany, obejmujący różne płaszczyzny życia. Zakładany wpływ misji w sobie działania na rzecz zaktywizowania grup społecznych do współpracy. W długim okresie przyczyni się to do podniesienia jakości życia mieszkańców obszaru „Natura i Kultura”.

17. INFORMACJA O DOŁĄCZONYCH DO LSR ZAŁĄCZNIKACH

Załącznik 1. Opis warunków technicznych i lokalowych biura LGD

Załącznik 2 Opisy stanowisk pracowników LGD

Załącznik 3 Zestawienie tabel

Załącznik 4 Zestawienie rysunków i wykresów

ZAŁĄCZNIK 1 OPIS WARUNKÓW TECHNICZNYCH I LOKALOWYCH BIURA LGD

Opis warunków technicznych i lokalowych biura Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania „Natura i Kultura”

Dokładne dane:

ul. Lubelska 59

05-462 Wiązowna

woj. mazowieckie

www.naturaikultura.pl

Biuro Stowarzyszenia LGD „Natura i Kultura” jest jednocześnie jego siedzibą i mieści się przy ul. Lubelskiej 59 w Wiązownie. Biuro LGD „Natura i Kultura” spełnia wszystkie wymagania techniczne i lokalowe, które umożliwiają profesjonalną obsługę i przyjmowanie interesantów, a także dają możliwość do właściwego archiwizowania dokumentów oraz organizacji spotkań, warsztatów, konferencji.

Biuro zajmuje ogólną powierzchnię 30 m². na którą składają się 2 pomieszczenia posiadające dostęp do sieci internetowej i telefonicznej. Są to pomieszczenia przeznaczone do obsługi interesantów. W jednym z pomieszczeń ustawiona jest metalowa szafa pancerna zamykana na klucz z przeznaczeniem na archiwum, spełniająca wymogi niezbędne do przechowywania dokumentacji.

Dodatkowo do dyspozycji biura jest sala szkoleniowo – konferencyjna o powierzchni 65 m²

Obiekt, w którym ma siedzibę biuro LGD jest całodobowo chroniony i dobrze oświetlony w nocy. Posiada dogodny dojazd bowiem położony jest przy drodze wojewódzkiej obsługiwanej przez ZTM, posiada własny parking i podjazd dla osób niepełnosprawnych.

W budynku w którym mieści się Biuro swoją siedzibę ma również Urząd Gminy Wiązowna. Jest to dodatkowym atutem, ponieważ w ciągu dnia budynek odwiedzany jest przez dużą liczbę osób.

Pomieszczenia biura LGD są wyposażone w niezbędne meble (biura, szafy, stoły konferencyjne, sejf, szafy archiwistyczne itp.) i sprzęt elektroniczny (komputery, rzutnik multimedialny, sprzęt nagłaśniający itp.) umożliwiające właściwe i profesjonalne jego funkcjonowanie. W budynku znajduje się również aneks kuchenny, co pozwala na podniesienie standardów świadczonych usług, szkoleń, warsztatów i konferencji.

Łączna powierzchnia pomieszczeń do dyspozycji Biura LGD:	95 m ²
Liczba pomieszczeń:	2 biurowe (łącznie 30 m ²), 1 sala szkoleniowo-konferencyjna (65 m ²),
Stanowiska pracy:	Kierownik Biura, Specjalista ds. projektów, Specjalista ds. organizacyjnych, Specjalista ds. promocji
Wydzielone miejsce na archiwum	W Biurze wydzielona jest część pomieszczenia przeznaczona na zorganizowania w niej archiwum. Pomieszczenie to zostanie wyposażone w metalową szafę pancerną zamykaną na klucz, w której będą przechowywane dokumenty.
Możliwość obsługi potencjalnych beneficjentów	W Biurze wydzielone zostanie osobne pomieszczenie do obsługi interesantów o pow. 10 m ² , wyposażone w biurko, sprzęt komputerowy z dostępem do internetu i telefon.
Dostęp do Internetu:	Stały dostęp do Internetu umożliwia rozprowadzenie sieci komputerowej na wiele stanowisk
Dostępny sprzęt biurowy:	<ul style="list-style-type: none"> - komputer stacjonarny – 1 zestaw, - laptopy - 3 szt., - rzutnik multimedialny – 1 szt., -Urządzenie wielofunkcyjne: drukarka, xero, skaner, fax, - telefon stacjonarny - 2 telefony komórkowe - aparat fotograficzny, - kamera - bindownica - laminator - meble biurowe.

ZALĄCZNIK 2 OPISY STANOWISK PRACOWNIKÓW LGD

Opis stanowisk precyzujący podział obowiązków i zakres odpowiedzialności na poszczególnych stanowiskach pracowników

Biura Stowarzyszenia LGD „Natura i Kultura”

I. KIEROWNIK BIURA

Komórka organizacyjna	Biuro Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania „Natura i Kultura”
Stanowisko Pracy	Kierownik Biura Lokalnej Grupy Działania „Natura i Kultura”
Opis stanowiska	Stanowisko samodzielne, prowadzenie i kierowanie pracą Biura
Przełożony	Prezes Zarządu Stowarzyszenia
Wymagane, pożądane kwalifikacje i doświadczenie oraz zakres obowiązków i odpowiedzialności:	
Wymagane kwalifikacje i doświadczenia zawodowe:	<ul style="list-style-type: none">- wykształcenie wyższe magisterskie;- znajomość problematyki PROW 2007-2013 i Programu Leader;- bardzo dobra znajomość jednego z języków roboczych UE;- prawo jazdy kat. B;
Pożądane kwalifikacje i doświadczenie zawodowe:	<ul style="list-style-type: none">- wykształcenie wyższe administracja, zarządzanie lub finanse, prawo;- staż pracy minimum 2 lata;- doświadczenie w kierowaniu zespołem;- doświadczenie zawodowe w zakresie realizacji projektów na terenach wiejskich;- doświadczenie w aplikowaniu o dofinansowanie projektów;
Zakres obowiązków	<ul style="list-style-type: none">- wykonywanie uchwał Walnego Zebrania Członków i Zarządu Stowarzyszenia;- prowadzenie procesu naboru kandydatów do zatrudnienia na wolne stanowiska pracy;- gromadzenie i udostępnianie dokumentów z zakresu działania Stowarzyszenia;- przygotowywanie materiałów na Walne Zebranie Członków oraz posiedzenia Zarządu i Rady;- sporządzanie protokołów i sporządzanie odpisów podjętych uchwał przez organy Stowarzyszenia i doręczanie ich uprawnionym osobom i instytucjom;- prowadzenie dokumentacji członkowskiej, nadzór nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD;- nadzór nad prowadzeniem działań związanych z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych pracowników Biura, współuczestniczenie w systemie szkoleń;

	<ul style="list-style-type: none"> - nadzór nad udzielaniem potencjalnym beneficjentom wszelkich informacji dotyczących sposobu przygotowywania i składania wniosków o dofinansowanie; - nadzór nad obsługą wniosków; - nadzór nad prowadzeniem monitoringu realizowanych operacji; - zatwierdzanie wniosków o płatność pod względem merytorycznym; - nadzór nad przygotowywaniem odpowiednich sprawozdań; - pomoc przy organizacji pracy Rady Stowarzyszenia oceniającej operacje; - nadzór nad sporządzeniem informacji z kontroli dla Zarządu Stowarzyszenia; - nadzór nad prawidłowością sprawdzania końcowych rozliczeń rzeczowych pod względem zgodności z warunkami Umów o pomoc; - przyjęcie sprawozdania z wykonania projektów pod względem rzeczowym i finansowym; - przygotowywanie propozycji procedur i instrukcji dotyczących kontroli; - odpowiadanie za prawidłowe wydatkowanie środków przewidzianych na funkcjonowanie Biura LGD;
<p>Zakres uprawnień</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podpisywanie bieżącej korespondencji; - zawierania umów zleceń i o dzieło, po akceptacji Zarządu; - kierowanie racą i nadzór nad pracownikami Biura i zleceniobiorcami; - współdziałanie z przedstawicielami środków masowego przekazu oraz informowania ich o działalności i zamierzeniach Stowarzyszenia; - organizowanie konferencji prasowych, - koordynowanie spraw związanych z funkcjonowaniem zespołów roboczych Stowarzyszenia; - podejmowanie decyzji dotyczących działalności Stowarzyszenia w zakresie nie zastrzeżonym dla innych organów; - podpisywanie dokumentów łącznie z księgowym biura, o charakterze finansowo-rozliczeniowym;
<p>Zakres odpowiedzialności</p>	<ul style="list-style-type: none"> - odpowiada za właściwe funkcjonowanie Biura LGD; - odpowiada za prawidłową, rzetelną oraz terminową realizację zadań Biura LGD, oraz za zaniechanie niezbędnego działania, za działania nieprawidłowe jak również za brak nadzoru, w zakresie realizacji tych zadań; - odpowiada za porządek i dyscyplinę pracy w Biurze; - odpowiada za należyte i terminowe przygotowywanie materiałów na posiedzenia organów LGD;

II. SPECJALISTA DS. PROJEKTÓW

Komórka organizacyjna	Biuro Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania „Natura i Kultura”
Stanowisko Pracy	Specjalista ds. projektów
Opis stanowiska	Obsługa biura i merytoryczna pomoc beneficjentom starającym się o dofinansowanie w ramach osi 4 Leader, PROW 2007-2013
Przełożony	Kierownik Biura
Wymagane, pożądane kwalifikacje i doświadczenie oraz zakres obowiązków i odpowiedzialności:	
Wymagane kwalifikacje i doświadczenia zawodowe:	<ul style="list-style-type: none"> - wykształcenie wyższe; - doświadczenie w zakresie realizacji projektów na terenach wiejskich; - umiejętność obsługi komputera w zakresie: edytorów tekstu, arkuszy kalkulacyjnych, programów do prezentacji,
Pożądane kwalifikacje i doświadczenie zawodowe:	<ul style="list-style-type: none"> - wykształcenie wyższe (administracja lub inne o profilu zbliżonym do zakresu obowiązków); - znajomość problematyki i doświadczenie zawodowe w zakresie realizacji projektów ze środków UE; - doświadczenie w aplikowaniu o dofinansowanie projektów; - znajomość zagadnień związanych z PROW 2007-2013; - prawo jazdy kat. B;
Zakres obowiązków	<ul style="list-style-type: none"> - obsługa związana z naborem wniosków składanych w ramach realizacji LSR; - organizacja pracy Rady Stowarzyszenia oceniającej operacje,; - przygotowanie i składanie wniosków o pomoc finansową na funkcjonowanie LGD i realizację przedsięwzięć określonych w LSR; - przygotowanie i składanie wniosków o płatność; - przygotowywanie odpowiednich sprawozdań; - monitorowanie podpisywania i realizacji umów; - przygotowanie sprawozdań z realizacji LSR dla organów Stowarzyszenia; - koordynowanie projektów współpracy; - sporządzanie opinii dotyczących problemów związanych z realizacją projektów; - przeprowadzenie końcowego rozliczenia rzeczowego pod względem zgodności z warunkami Umów o pomoc; - poszukiwanie możliwości dofinansowania dla pozostałych projektów Stowarzyszenia; - realizacji projektów Stowarzyszenia; - przygotowanie i prezentacja informacji na temat operacji; - prowadzenie doradztwa dla beneficjentów w sprawie warunków i możliwości otrzymania dofinansowania; - prowadzenie szkoleń

Zakres uprawnień	<ul style="list-style-type: none"> - wydawanie opinii w zakresie objętym zakresem obowiązków i przedkładanie ich Kierownikowi; - podejmowanie decyzji dotyczących przebiegu przygotowania projektów, zgodnie z obowiązującymi przepisami i procedurami po uprzedniej akceptacji Kierownika Biura; - akceptacja zgodności merytorycznej faktur wystawianych za realizację projektów LGD;
Zakres odpowiedzialności	<p>Zgodna z powierzonym zakresem obowiązków realizacja zadań;</p> <ul style="list-style-type: none"> - merytoryczne, profesjonalne, wysokiej jakości prowadzenie spraw; - ochrona przed niepowołanym dostępem, nieuzasadnioną modyfikacją lub zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem danych osobowych, do których dostęp stwarzają powierzone zadania i obowiązki;

III. SPECJALISTA DS. ORGANIZACYJNYCH

Komórka organizacyjna	Biuro Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania „Natura i Kultura”
Stanowisko Pracy	Specjalista ds. organizacyjnych
Opis stanowiska	Obsługa biura LGD i spraw związanych z przyjmowaniem wniosków od beneficjentów
Przełożony	Kierownik Biura
Wymagane, pożądane kwalifikacje i doświadczenie oraz zakres obowiązków i odpowiedzialności:	
Wymagane kwalifikacje i doświadczenia zawodowe:	<ul style="list-style-type: none"> - wykształcenie średnie lub wyższe; - znajomość języka roboczego UE w stopniu komunikatywnym; - umiejętność obsługi komputera w zakresie: edytorów tekstu i programów do prezentacji;
Pożądane kwalifikacje i doświadczenie zawodowe:	<ul style="list-style-type: none"> - staż pracy minimum 2 lata ; - doświadczenie w przygotowywaniu kampanii informacyjno-promocyjnych, organizowaniu szkoleń, znajomość rynku mediów itp.; - prawo jazdy kat. B.;
Zakres obowiązków	<ul style="list-style-type: none"> - zarządzanie obiegiem dokumentów, - organizacja przetargów i udział w pracach Komisji Przetargowych; - wykonanie innych prac wynikających z bieżących działań Biura LGD w tym prowadzenie sekretariatu biura w tym przyjmowanie i rejestracja korespondencji, obsługa interesantów, przygotowywanie pism wynikających z bieżącej pracy biura; - zabezpieczenie materiałów biurowych i eksploatacyjnych do sprawnej i prawidłowej pracy biura;

	<ul style="list-style-type: none"> - budowanie kultury organizacyjnej, - organizacja szkoleń oraz koordynowanie kierowania pracowników na kursy specjalistyczne i szkolenia - prowadzenie szkoleń - wykonywanie innych prac zleconych przez Kierownika Biura związanych z realizacją planu działania LGD; - prowadzenie kasy Stowarzyszenia - koordynacja działań związanych z obsługą kadr i obsługą księgową
Zakres uprawnień	<p>Zgodny z udzielonymi pełnomocnictwami i upoważnieniami;</p> <ul style="list-style-type: none"> - planowanie i organizowanie spotkań z Wnioskodawcami po uzgodnieniu z Kierownikiem Biura; - przygotowywanie korespondencji i przedkładanie do akceptacji Kierownikowi Biura;
Zakres odpowiedzialności	<p>Zgodna z powierzonym zakresem obowiązków realizacja zadań,</p> <ul style="list-style-type: none"> - merytoryczne, profesjonalne, wysokiej jakości prowadzenie spraw, - ochrona przed niepowołanym dostępem, nieuzasadnioną modyfikacją lub zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem danych osobowych, do których dostęp stwarzają powierzone zadania i obowiązki.

IV. SPECJALISTA DS. PROMOCJI

Komórka organizacyjna	Biuro Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania „Natura i Kultura”
Stanowisko Pracy	Specjalista ds. promocji
Opis stanowiska	Promocja Stowarzyszenie LGD Natura i Kultura
Przełożony	Kierownik Biura
Wymagane, pożądane kwalifikacje i doświadczenie oraz zakres obowiązków i odpowiedzialności:	
Wymagane kwalifikacje i doświadczenia zawodowe:	<ul style="list-style-type: none"> - wykształcenie średnie lub wyższe; - znajomość języka roboczego UE w stopniu komunikatywnym; - umiejętność obsługi komputera w zakresie: edytorów tekstu i programów do prezentacji;
Pożądane kwalifikacje i doświadczenie zawodowe:	<ul style="list-style-type: none"> - staż pracy minimum 1 rok ; - doświadczenie w przygotowywaniu kampanii informacyjno-promocyjnych, organizowaniu szkoleń, znajomość rynku mediów itp.; - prawo jazdy kat. B

<p>Zakres obowiązków</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie działań informacyjnych, promocyjnych i kulturalnych związanych z obszarem LGD, realizacją LSR oraz działalnością LGD; - udzielanie informacji o działalności LGD – telefoniczne, ustne, pisemne lub za pośrednictwem Internetu; - przygotowywanie udziału LGD w targach, naradach, szkoleniach i imprezach społeczno-kulturalnych; - współpraca z mediami – w tym odpowiadanie na interwencje i organizowanie konferencji prasowych; - nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem i aktualizacja stron internetowych LGD ; - obsługa fotograficzna imprez wewnętrznych – spotkań, narad, przyjęć delegacji i gości LGD; - przygotowywanie propozycji w zakresie wzorów przedmiotów promocyjnych, - wykonywanie innych prac zleconych przez Kierownika Biura związanych z realizacją planu działania LGD; - budowanie relacji z władzami lokalnymi
<p>Zakres uprawnień</p>	<p>Zgodny z udzielonymi pełnomocnictwami i upoważnieniami;</p> <ul style="list-style-type: none"> - planowanie i organizowanie działań promujących - przygotowywanie materiałów prasowych, na stronę internetową i przedkładanie do akceptacji Kierownikowi Biura;
<p>Zakres odpowiedzialności</p>	<p>Zgodna z powierzonym zakresem obowiązków realizacja zadań,</p> <ul style="list-style-type: none"> - merytoryczne, profesjonalne, wysokiej jakości prowadzenie spraw, - ochrona przed niepowołanym dostępem, nieuzasadnioną modyfikacją lub zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem danych osobowych, do których dostęp stwarzają powierzone zadania i obowiązki.

ZALĄCZNIK 3 ZESTAWIENIE TABEL

Tabela 1 Nazwa LGD, Status prawny, data wpisu do KRS, numer KRS.....	7
Tabela 2 Zestawienie członków LGD	11
Tabela 3 Dane członków Rady.....	14
Tabela 4 Opisy stanowisk	16
Tabela 5 Zakładane wymagania wobec pracowników LGD	16
Tabela 7 Liczba i struktura ludności wg wieku	36
Tabela 8 Liczba bezrobotnych.....	37
Tabela 9 Podmioty gospodarcze wg klasyfikacji PKD.....	38
Tabela 10 Powierzchnia użytków rolnych w ha	39
Tabela 11 Placówki przedszkolne i szkolne oraz liczba dzieci.....	39
Tabela 12 Komputery w szkołach.....	40
Tabela 13 Biblioteki	41
Tabela 14 Organizacje sportowe.....	41
Tabela 15 Organizacje kulturalne	42
Tabela 16 Inne organizacje	42
Tabela 17 Karta oceny zgodności projektu z LSR.....	74
Tabela 18 Karta oceny projektu wg lokalnych kryteriów wyboru – Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	76
Tabela 19 Karta oceny projektu wg lokalnych kryteriów wyboru – Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	77
Tabela 20 Karta oceny projektu wg lokalnych kryteriów wyboru – Odnowa i rozwój wsi.....	79
Tabela 21 Karta oceny projektu wg lokalnych kryteriów wyboru –Małe projekty	81
Tabela 22 Wniosek o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji.....	85
Tabela 23 Ramowy budżet działań na wdrażane LSR.....	87
Tabela 24 Budżet LSR dla każdego roku jej realizacji	88
Tabela 25 Harmonogram realizacji przedsięwzięć	89

ZAŁĄCZNIK 4 ZESTAWIENIE RYSUNKÓW I WYKRESÓW

Rysunek 1 <i>Mapa obszaru działania LGD „Natura i Kultura”</i>	28
Wykres 2 Powierzchnia lasów i lesistość	30
Rysunek 3 Graficzne przedstawienie procedury wyboru operacji	72
Rysunek 4 Graficzna procedura wprowadzania zmian w lokalnych kryteriach wyboru	84